

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Антипенко Н.В.

« ____ » _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС МАГІСТР**

Тема: «Шляхи підвищення ліквідності та платоспроможності»

Виконала: Сліпак Інна Русланівна

Керівник: д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ — д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

другий розділ — д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

третій розділ — д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

Нормоконтролер: д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна

Київ 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
_____ Антипенко Н.В.
« 05 » жовтня 2020 р.

ЗАВДАННЯ на виконання дипломної роботи

студентки Сліпак Інна Русланівна

(прізвище, ім'я, по батькові в родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Шляхи підвищення ліквідності та платоспроможності» затверджена наказом ректора від «15» жовтня 2020 р. № 1996/ст.

2. Термін виконання роботи: з 5 жовтня 2020 р. по 27 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державного комітету статистики, фінансово-господарська звітність ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.

4. Зміст пояснювальної записки: РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ; РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ДП «АВІАКОН»; РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.

5. Перелік обов'язково графічного (ілюстративного) матеріалу: ЛИСТ 1. Динаміка активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 2. Структура активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 3. Динаміка пасивів ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 4. Структура пасивів ДП «Авіакон» за період 2017-2019 рр.; ЛИСТ 5. Динаміка фінансових результатів ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 6. Групування активів підприємства; ЛИСТ 7. Динаміка показників ліквідності активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 8. Частка активів ДП «Авіакон» за ступенем ліквідності в загальній структурі активів за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 9. Групування пасивів підприємства; ЛИСТ 10. Динаміка показників ліквідності пасивів ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 11. Частка пасивів ДП «Авіакон» за ступенем ліквідності в загальній структурі пасивів за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 12. Аналіз ліквідності балансу ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 13. Аналіз виявлення умов ліквідності балансу ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 14. Показники ліквідності ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 15. Динаміка коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 16. Платіжний баланс ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 17. Напрямки

забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства; ЛИСТ 18.
Алгоритм реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління
ліквідністю та платоспроможністю підприємства.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	05.10.2020-25.10.2020	Виконано
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	26.10.2020-15.11.2020	Виконано
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	16.11.2020-06.12.2020	Виконано
4	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормо контролю та попереднього захисту кваліфікаційної роботи. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	07.12.2020-11.12.2020	Виконано
5	1. Переплетення кваліфікаційної роботи. 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ЕК. 3. Проходження перевірки на академічну доброчесність.	12.12.2020-17.12.2020	Виконано

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, ПІБ)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	<u>д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна</u>		
РОЗДІЛ 2	<u>д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна</u>		
РОЗДІЛ 3	<u>д.е.н., професор Чернявська Олена Валеріївна</u>		

8. Дата видачі завдання: « 05 » жовтня 2020 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Чернявська О.В.
(підпис керівника) (П.І.П/б)

Завдання прийняв до виконання _____ Сліпак І.Р.
(підпис здобувача) (П.І.П/б)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Шляхи підвищення ліквідності та платоспроможності»: 212 сторінок, 27 рисунків, 59 таблиць, 68 використаних джерела, 4 додатки.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ, АКТИВИ, ЛІКВІДНІСТЬ АКТИВІВ, ПАСИВИ, ЛІКВІДНІСТЬ ПАСИВІВ, БАЛАНС, ЛІКВІДНІСТЬ БАЛАНСУ, ЛІКВІДНІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ, ЙМОВІРНІСТЬ БАНКРУТСТВА.

Об'єктом дослідження є ліквідність та платоспроможність підприємства та визначення напрямків їх вдосконалення. Дипломна робота виконана на матеріалах державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон».

Предмет дослідження – економічні відносини, що відображають особливості управління платоспроможністю та ліквідністю як складовими фінансової безпеки підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних основ і економічної сутності управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств, дослідження сучасних методів проведення аналізу ліквідності та платоспроможності на підприємствах України, а також розробка шляхів покращення ліквідності та платоспроможності державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» (далі ДП «Авіакон»).

В процесі написання кваліфікаційної роботи було використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення і порівняння (розкриття природи понять «ліквідність» та «платоспроможність»), абстрактно-логічний метод (дослідження факторів впливу на ліквідність та платоспроможність), аналізу і синтезу (дослідження моделі управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства), методи економічного аналізу (проведення оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства та факторів впливу на ліквідність та

платоспроможність підприємства), методи узагальнення і реалізації результатів (при формуванні висновків та пропозицій).

Інформаційною базою виконання кваліфікаційної роботи виступають праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, монографії, спеціальна економічна література з дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій, дані бухгалтерського обліку, фінансової та статистичної звітності підприємства, інформація з мережі Інтернет та фінансова звітність державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» за 2017-2019 рр.

Результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі та практиками для вирішення шляхів підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.	11
1.1. Економічна сутність понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства.	11
1.2. Механізми та фактори, що впливають на формування ліквідності та платоспроможності підприємства.	20
1.3. Процес оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. ...	39
Висновки до розділу 1.	52
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ДП «АВІАКОН»	54
2.1. Ознайомлення із загальною організаційною та управлінською структурою ДП «Авіакон»	54
2.2. Загальна оцінка фінансового стану ДП «Авіакон».	66
2.3. Оцінка показників ліквідності та платоспроможності ДП «Авіакон»	119
Висновки до розділу 2.	145
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.	148
3.1. Факторний аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. .	148
3.2. Діагностика ймовірності банкрутства ДП «Авіакон»	161
3.3. Алгоритм реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства.	172
Висновки до розділу 3.	190
ВИСНОВКИ	192
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	196
ДОДАТКИ	201

ВСТУП

Фінансово-економічна безпека підприємств сьогодні є однією з найважливіших умов для забезпечення нормального функціонування і розвитку всієї сфери підприємництва. Процес управління фінансово-економічною безпекою базується на певному механізмі, який забезпечує захист підприємства від ризиків втрати платоспроможності. Сьогодні в діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання можна спостерігати катастрофічну ситуацію зумовлену збитковістю підприємств, кризою неплатежів та іншими факторами. За таких умов, щоб уникнути фінансової кризи, виникає потреба оцінити перспективу розвитку підприємства, спрогнозувати його майбутній фінансово-господарський стан та розробити можливі шляхи попередження негативних явищ.

Платоспроможність та ліквідність підприємства є невід'ємними поняттями ринкової економіки. Кожен суб'єкт господарювання прагне підтримувати стійкий фінансовий стан, абсолютну ліквідність та платоспроможність. Головною проблемою ефективного функціонування підприємств України сьогодні є відсутність такої комплексної оцінки платоспроможності та ліквідності, яка б дійсно давала можливість керівництву підприємства виявляти слабкі місця та приймати правильні управлінські рішення.

Проблеми ліквідності та платоспроможності підприємства досліджувалися як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. Однак, як свідчать дослідження, теорія і практика управління ліквідністю та платоспроможністю в Україні знаходиться на стадії свого становлення, тому невирішеними залишаються питання визначення сутності ліквідності та платоспроможності підприємства та виявлення найбільш ефективного та точного підходу щодо її оцінки управління ними.

Слід відмітити, що актуальність роботи полягає в необхідності забезпечення такого рівня платоспроможності підприємства, за яким буде досягнуто необхідний захист та надійність його функціонування.

Об'єктом дослідження є ліквідність та платоспроможність підприємства та визначення напрямків їх вдосконалення. Дипломна робота виконана на матеріалах державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон».

Предмет дослідження – економічні відносини, що відображають особливості управління платоспроможністю та ліквідністю як складовими фінансової безпеки підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних основ і економічної сутності управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств, дослідження сучасних методів проведення аналізу ліквідності та платоспроможності на підприємствах України, а також розробка шляхів покращення ліквідності та платоспроможності державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» (далі ДП «Авіакон»).

Для розкриття вказаної мети кваліфікаційної роботи необхідним є вирішення наступних завдань:

- визначити економічну сутність понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства;
- дослідити механізми та фактори, що впливають на формування ліквідності та платоспроможності підприємства;
- розглянути процес оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства;
- ознайомитись із загальною організаційною та управлінською структурою ДП «Авіакон»;
- здійснити аналіз фінансового стану ДП «Авіакон»;
- провести оцінку показників ліквідності та платоспроможності даного підприємства;
- здійснити факторний аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
- продіагностувати ймовірність банкрутства ДП «Авіакон» за допомогою різних моделей;

– розглянути алгоритм реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства.

У кваліфікаційній роботі використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення і порівняння (розкриття природи понять «ліквідність» та «платоспроможність»), абстрактно-логічний метод (дослідження факторів впливу на ліквідність та платоспроможність), аналізу і синтезу (дослідження моделі управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства), методи економічного аналізу (проведення оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства та факторів впливу на ліквідність та платоспроможність підприємства), методи узагальнення і реалізації результатів (при формуванні висновків та пропозицій).

Інформаційною базою виконання кваліфікаційної роботи виступають праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, монографії, спеціальна економічна література з дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій, дані бухгалтерського обліку, фінансової та статистичної звітності підприємства, інформація з мережі Інтернет та фінансова звітність державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» за 2017-2019 рр.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства

Невід’ємними поняттями ринкової економіки є – ліквідність та платоспроможність підприємства. Підтримувати стійкий фінансовий стан, абсолютну ліквідність та платоспроможність прагне кожен суб’єкт господарювання. На сьогодні головною проблемою ефективного функціонування підприємств України є відсутність такої комплексної оцінки платоспроможності та ліквідності, яка б дійсно давала можливість керівництву підприємства виявляти слабкі місця та приймати правильні управлінські рішення.

В існуючій вітчизняній економічній теорії та практиці, на жаль, відсутня однозначність у розумінні сутності, а отже, і системі оцінок таких категорій як «ліквідність підприємства» та «платоспроможність підприємства».

Варто відзначити, перш за все, що поняття платоспроможності та ліквідності тісно взаємопов’язані, але не тотожні.

Ліквідність підприємства як економічна категорія широко використовується у фінансовому аналізі. Її багатогранність зумовила відсутність єдиного трактування серед науковців. У результаті дослідження визначень, що використовуються для розкриття змісту ліквідності підприємства та з метою їх систематизації, виділено чотири підходи.

Згідно з першим підходом ліквідність підприємства – це наявність у нього оборотних коштів у розмірі теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов’язань навіть з порушенням строків погашення, які передбачені контрактом [5; 23].

Іншими словами, це перевищення розміру оборотних коштів (коштів, що авансовані у оборотні засоби) над величиною поточних зобов'язань, що по своїй суті характеризує величину власних оборотних засобів.

Відповідно до другого підходу, ліквідність підприємства – це його здатність розраховуватися за зобов'язаннями. А саме це:

- здатність погасити зобов'язання у випадку одночасної вимоги зі сторони всіх кредиторів підприємства [49], вважаємо актуальною властивістю, тільки за умови припинення діяльності, бо за звичайних обставин вимоги всіх кредиторів підприємства не збігаються в часі;

- це характеристика його потенційних можливостей щодо виконання боргових і фінансових зобов'язань перед усіма контрагентами, ступінь досяжності яких (тобто можливостей) визначається відповідно до статичної та динамічної оцінки ефективності використання фінансових ресурсів і їхньою розміщення [16];

- здатність своєчасно виконувати зобов'язання по всіх видах платежів [9].

Тобто в межах даного підходу ліквідність підприємства ототожнюється з платоспроможністю.

Згідно з третім підходом ліквідність розглядається як здатність та швидкість перетворення активів у грошові кошти для погашення зобов'язань. А саме: здатність підприємства перетворити свої активи на грошові кошти для покриття боргових зобов'язань [8; 31] (актуально тільки за умови припинення діяльності); здатність та швидкість перетворення оборотних активів у грошові кошти з метою погашення поточних зобов'язань як у міру надходження термінів їх сплати, так і прострочених боргів [27]; здатність підприємства перетворювати свої активи на гроші для покриття своїх необхідних платежів у міру настання їх строків та швидкість здійснення цього [60]. Тобто тут поєднуються поняття ліквідності активів та платоспроможності.

Четвертий підхід базується на тому, що ліквідність підприємства – це можливість мобілізації платіжних засобів за рахунок внутрішніх та зовнішніх

джерел [48; 59]; характеристика можливості надходження грошових коштів внаслідок реалізації активів і за рахунок залучення додаткових зовнішніх коштів, що стає можливим за наявності у підприємства позитивного іміджу та високої інвестиційної привабливості [3]; це його мобільність, спроможність (при виникненні будь-яких обставин) за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел оперативно вишукувати резерви платіжних коштів, необхідних для погашення боргів [26; 5]. Отже, в межах даного підходу, ліквідність розглядають як можливість мобілізації грошових коштів за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел. Тобто запорукою ліквідності підприємства є ліквідність активів та його фінансова гнучкість, яка являє собою «... здатність залучати грошові кошти з різних джерел, збільшувати власний капітал, продавати і переміщувати активи і регулювати рівень і напрями діяльності, так щоб вони відповідали обставинам, що змінилися [4]».

У результаті проведеного синтезу підходів до трактування ліквідності з урахуванням їх логічного взаємозв'язку, було встановлено, що ліквідність підприємства – це його здатність покривати боргові зобов'язання та фінансувати нормальний хід господарської діяльності, що забезпечується ліквідністю активів та фінансовою гнучкістю підприємства.

Зміст економічної категорії розкривається через систему функцій, які вона виконує. Нами виділено такі основні функції ліквідності підприємства:

- стабільності – високий рівень ліквідності підприємства забезпечує незалежність і свободу дій суб'єкта господарювання та створює передумови інноваційного розвитку;
- мобільності – незалежність і свобода дій суб'єкта господарювання проявляються у можливості зміни пріоритетних напрямків діяльності та адаптації до змін зовнішнього середовища;
- привабливості – достатній рівень ліквідності підприємства уможливує додаткове залучення коштів для фінансування його господарської діяльності;

- регулювання – в залежності від відповідності фактичного рівня ліквідності бажаному керівництвом підприємства можуть бути прийняті рішення щодо змін величини та структури активів і зобов'язань підприємства;
- контрольну – полягає у можливості моніторингу фінансових аспектів стану підприємства через показники ліквідності;
- вартісну – проявляється у формуванні справедливої вартості підприємства, тобто чим більша ліквідність підприємства тим більшою є його справедлива вартість. Якщо перенести вартісну функцію ліквідності на рівень активів, то її зміст полягає у відповідності його обмінної вартості первісній. Обмінна вартість активу - вартість за якою актив буде реалізовано, тобто чим більша ліквідність активу, тим більшою буде його обмінна вартість і її відповідність балансовій. Серед деяких науковців обмінна вартість активу ототожнюється з ліквідністю (ліквідність – сума, одержана від продажу активу [60; 5]), з мірою ліквідності активу [45], з ознакою ліквідності активу [26].

Отже, ліквідність підприємства – це його здатність покривати боргові зобов'язання та фінансувати нормальний перебіг фінансово-господарського процесу, достатній рівень якої є запорукою незалежності та свободи дій суб'єкта господарювання; уможливорює зміни пріоритетних напрямів діяльності та адаптацію до зовнішнього середовища, додаткове залучення фінансових ресурсів із зовнішніх джерел та є передумовою зниження ризику втрати фінансової стійкості.

Дослідження економічної сутності платоспроможності та її значення для подальшої прибуткової діяльності підприємства є актуальною задачею сучасної економічної системи. Однак, слід зазначити, що показники платоспроможності вважаються найважливішими для відображення фінансового стану підприємства. Вона пов'язувалась з готовністю своєчасно та повністю здійснити розрахунки з промислово-виробничим і невиробничим персоналом, постачальниками, бюджетом тощо.

Найбільш розповсюджених визначень поняття «платоспроможність підприємства» можна виділити п'ять характерних змістовних складових. Це

необхідні та достатні умови досягнення підприємством платоспроможного стану, обмеження за строком здійснення розрахунків, необхідність здійснення розрахунків за різними видами зобов'язань і наявність зобов'язань перед чисельними кредиторами.

Так, до необхідних умов платоспроможності підприємства науковці відносять наявність або достатність розміру: коштів, власних обігових коштів, грошових ресурсів та їх еквівалентів, активів, ліквідних активів, оборотних активів різного рівня ліквідності, грошових ресурсів та інших активів, мобільних фінансових ресурсів (грошових коштів, товарів (відвантажених, не сплачених покупцями, на відповідальному зберіганні), наднормативних запасів готової продукції, дебіторської заборгованості тощо)), активів, припинення контролю над якими не спричиняє втрати вартості.

В.К. Іванов вважає, що спроможність сплачувати борги виникає за умов наявності активів па підприємстві, які вже за визначенням є власними ресурсами підприємства, тому не є доречним використання терміну «власні».

Також слід зазначити, що власні оборотні кошти – це загальновідомий показник, який розраховується як різниця між оборотними активами і короткостроковими пасивами [22]. Однак на думку автора дослідження під платоспроможністю слід розуміти спроможність розраховувати за зобов'язаннями, що виникли, тому не можна обмежуватися тільки сумою оборотних активів, які залишаються вже після сплати короткострокових зобов'язань, як це пропонують Дж. Депалленс та Дж. Джоборд [64]. Доречним буде врахування усіх наявних ліквідних оборотних активів підприємства.

Отже, підприємство буде вважатися платоспроможним за умов наявності у нього активів (коштів, обігових коштів або усіх активів), які мають різний рівень ліквідності, тобто здатності перетворення у гроші. У зв'язку з цим В.К. Іванов представляється доцільним досліджувати платоспроможність підприємства за строком настання терміну сплати за зобов'язаннями (за строком виконання зобов'язань) – короткострокову (до одного року) і довгострокову платоспроможність (більше одного року). Це необхідно для того, щоб при

плануванні строків розрахунків вказувати реальні джерела погашення заборгованості, які не будуть непередбачуваними для підприємства і не стануть причиною зупинення процесу виробництва продукції.

Для підтримки короткострокової платоспроможності автор роботи вважає, що підприємство повинно мати у достатньому розмірі кошти на рахунках у банку чи касі, а також еквіваленти коштів (короткострокові фінансові інвестиції, які не більше ніж за три місяці конвертуються у гроші без значної втрати вартості), тобто під короткостроковою платоспроможністю необхідно розуміти можливість протягом одного дня, тижня або місяця вчасно розрахуватися із кредиторами [30].

Підтримка довгострокової платоспроможності протягом декількох років можлива за умов наявності на підприємстві таких активів, які будуть ліквідними на будь-який момент часу у майбутньому.

Отже, довгострокова платоспроможність підприємства крім наявності достатнього розміру коштів і їх еквівалентів повинна характеризуватися наявністю ліквідних товарів, готової продукції, дебіторської заборгованості з визначеним строком повернення та інших активів.

Підприємство може реалізувати усе своє майно і вчасно розрахуватися з кредиторами. При цьому воно за деякими характерними ознаками поняття «платоспроможність» буде мати платоспроможний стан, але не буде у змозі продовжувати свою господарську діяльність. Тому автором роботи виділено достатні умови забезпечення платоспроможності підприємства, які у проаналізованих наукових роботах формулюються наступним чином:

- здатність витримувати збитки;
- безперебійне здійснення процесу виробництва та реалізації продукції;
- підтримання нормального ритму господарської діяльності;
- спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність.

Зазначені достатні умови забезпечення платоспроможності підприємства повинні реалізуватися як у короткостроковому, так і у довгостроковому періоді.

Отже, з урахуванням того, що платоспроможність виступає важливим показником фінансової стійкості і взагалі фінансового стану підприємства, а також наведених вище особливостей у визначені цього терміну, вважаємо за доцільне уточнити його економічну суть. Для цього платоспроможність підприємства розподілено на короткострокову і довгострокову з таким змістовним навантаженням:

– короткострокова платоспроможність – здатність підприємства у повному обсязі та у встановлені строки відповідно до договірних домовленостей виконувати розрахунки за авансовими, поточними та борговими зобов'язаннями у грошовій формі з кредиторами наявними коштами та їх еквівалентами, здійснюючи фінансово-господарську діяльність у звичайному режимі;

– довгострокова платоспроможність – здатність підприємства повністю упродовж тривалого періоду виконувати боргові довгострокові зобов'язання у грошовій формі у день настання строку платежу з кредиторами наявними ліквідними активами, не змінюючи стратегічні напрями фінансово-господарської діяльності.

Однією із задач вивчення платоспроможності підприємства на сучасному етапі наукових досліджень є потреба у всебічній, науково обгрунтованій класифікації цього терміну. У економічній літературі найчастіше виділяють два основні види платоспроможності (за часовою ознакою): поточну та очікувану (перспективну) [47].

Поточна платоспроможність визначається на дату складання балансу. Підприємство вважається платоспроможним при відсутності простроченої заборгованості перед постачальниками, банківськими установами і перед іншими організаціями. Очікувана (перспективна) платоспроможність визначається на конкретну дату в майбутньому періоді. Для цього порівнюються прогностні величини наявності платіжних коштів з терміновими зобов'язаннями підприємства на цю дату.

У роботі Д.Н. Солодухіна щодо відновлення платоспроможності підприємства наводяться «градації неплатоспроможності»: від епізодичної до стійкої (хронічної) [50].

На противагу цьому твердженню можна запропонувати такі види платоспроможності (за спроможністю здійснення платежів): постійна і тимчасова. Взагалі, на основі проведених автором статті досліджень, з метою ефективного управління платоспроможністю виділено нові види платоспроможності підприємства.

За видами господарської діяльності платоспроможність розрізняють:

- платоспроможність за операційною діяльністю, тобто здатність підприємства вчасно виконувати зобов'язання, які виникають перед кредиторами за поставлені матеріали, сировину, напівфабрикати, що використовуються у процесі виробництва продукції;
- платоспроможність за інвестиційною діяльністю, як здатність підприємства розраховуватися за придбані машини, устаткування тощо;
- платоспроможність за фінансовою діяльністю – здатність підприємства здійснювати платежі за отриманими кредитами [19].

В залежності від операційного процесу виділяють наступні види платоспроможності:

- споживчу, яка виникає при поповненні оборотних активів для продовження виробничого процесу;
- виробничу, яка безпосередньо пов'язана з безперервним здійсненням виробництва продукції (наприклад, оплата праці робітників);
- комерційну, яка стосується продажу продукції (наприклад, оплата маркетингових досліджень, рекламні витрати).

За спроможністю здійснення платежів виділяють:

- постійну платоспроможність підприємства – це його здатність у будь-який момент виконати зобов'язання;
- тимчасова характеризується виникненням труднощів з оплатою у зв'язку з дією непередбачуваних факторів.

Постійна платоспроможність підприємства – це його здатність у будь-який момент виконати зобов'язання, на відміну від тимчасової, яка характеризується виникненням труднощів з оплатою у зв'язку з дією непередбачуваних факторів.

Актуальною є проблема підтримки платоспроможності як підприємством-реципієнтом, так і його стратегічним інвестором у процесі реалізації інвестиційних проектів. Платоспроможність інвестора – здатність вчасно профінансувати будівництво цеху, закупівлю устаткування та інші інвестиційні процеси. Платоспроможність підприємства – здатність вчасно освоїти інвестиційні ресурси і сплачувати проценти на вкладений капітал [19].

Н.В. Правдіною обгрунтовано визначення та співвідношеннями між поняттями платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості. Поняття «платоспроможність» характеризується значною мірою невизначеності і перебуває у тісному взаємозв'язку з іншими економічними категоріями, що пояснює відсутність чіткого розмежування змісту понять «платоспроможність», «ліквідність» та «фінансова стійкість».

Автором показано, що категорія «платоспроможність» може набувати трактування ліквідності організації, тоді її розуміють як спроможність підприємства забезпечити покриття поточних зобов'язань поточними активами. Водночас, платоспроможність підприємства може розглядатися як спроможність здійснювати виплати в обсягах і в терміни, передбачені контрактами, що так само відповідає визначенню поняття «ліквідність» [44].

Разом з тим, цілям управління найбільш відповідає трактування платоспроможності як здатності до своєчасного здійснення розрахунків за договірними зобов'язаннями. При цьому важливим є оцінювання не лише абсолютної спроможності покриття зобов'язань грошовими коштами, а й можливість забезпечувати цей процес без втрати досягнутого рівня розвитку або при збереженні його заданих темпів, тобто за рахунок новоствореної вартості.

Таким чином, основні відмінності між ліквідністю підприємства та його платоспроможністю полягають у наступному:

- ліквідність підприємства визначається розміром та складом поточних активів, а платоспроможність наявністю поточних активів у певній (грошовій, високоліквідній) формі;
- ліквідність підприємства припускає співвідношення всіх поточних активів та їх груп з поточними зобов'язаннями, а платоспроможність – високоліквідних активів із найбільш терміновими зобов'язаннями;
- платоспроможність більш динамічна, ніж ліквідність;
- ліквідність підприємства визначається рухом фінансових потоків, а платоспроможність – рухом грошових потоків.
- платоспроможність характеризує поточний стан підприємства, а ліквідність не тільки поточний, але й перспективний.

Отже, виділення підходів до трактування ліквідності підприємства забезпечує систематизацію поглядів на зміст цієї категорії та розкриває її багатогранність, а формулювання функцій ліквідності підприємства конкретизує роль даного поняття у системі управління. Наведені підходи до визначення економічної сутності платоспроможності підприємства дозволять дослідити напрями оцінки, структуру його платоспроможного стану у сучасних умовах ринкової економіки.

1.2 Механізми та фактори, що впливають формування ліквідності та платоспроможності підприємства

Функціонування підприємства в умовах розподілу праці є безперервним процесом обороту: операціям із закупівлі, виробництва і збуту протистоять грошові потоки, що обслуговують придбання та реалізацію вироблених благ. Господарська діяльність може бути представлена, з одного боку, у вигляді реального руху матеріальних і нематеріальних цінностей, а з іншого – у грошовому виразі.

Розглянемо детальніше механізм формування цих потоків. На першому етапі господарської діяльності будь-якого підприємства здійснюється залучення

платіжних засобів, джерелом яких можуть бути ринки капіталів та грошових засобів. Ці ліквідні засоби відображаються як збільшення майна підприємства у вигляді коштів і як збільшення капіталу. Приток платіжних засобів, отриманий за рахунок зовнішніх джерел, не впливає на результати діяльності підприємства.

На другому етапі платіжні засоби використовуються (інвестуються) у закупівлі необхідних виробничих ресурсів. Отримані ззовні платіжні засоби витрачаються на устаткування, сировину, товари та послуги. При цьому відбувається перегрупування у структурі майна: відтіканню грошових засобів (номінальних благ) протистоїть приток матеріальних, нематеріальних (реальних) цінностей. Витрати, що виникають при використанні фінансових коштів для придбання виробничих ресурсів, впливають на результати діяльності підприємства і відображаються у зміні структури майна.

На третьому етапі придбані виробничі ресурси використовуються для виготовлення продукції чи надання послуг. Продукція призначається переважно для збуту. Процес перетворення опосередковується рухом реальних цінностей і здійснюється незалежно від ринкового механізму. Спожиті виробничі ресурси зараховуються на собівартість товарів, що виробляються (або витрати обертання) відповідно до номенклатури. Оцінені у грошовому вираженні, вони є витратами підприємства. У процесі перетворення ресурсів відбувається приріст вартості, що обумовлює нову оцінку випуску товарів чи надання послуг у формі очікуваної виручки або надходжень. Відмінність та взаємозв'язок показників витрати і виручка знаходять віддзеркалення у русі грошових потоків усередині підприємства.

На четвертому етапі відбувається вивільнення платіжних засобів за рахунок реалізації вироблених благ на ринках збуту. У результаті відтікання готових (реальних) продуктів забезпечується приток ліквідних засобів у формі виручки від реалізації, валового доходу. Ці засоби спочатку спрямовуються на покриття (витрат) спожитих матеріальних благ (зворотній приток). Частина, що залишилася, є чистим доходом, який може бути внутрішнім джерелом приросту власного капіталу підприємства.

На п'ятому етапі, якщо уявити, що діяльність підприємства вичерпується одним циклом, інвесторам повинні бути перераховані отримані у результаті обороту грошові надходження, включаючи первинне фінансування на грошовому ринку або ринку довгострокового кредиту. Відтікання фінансових коштів на користь кредиторів (погашення боргів) і власників капіталу (розподіл дивідендів) відображаються як зменшення вартості майна і капіталу підприємства.

Таким чином, хід господарського процесу підприємства характеризується у взаєминах із зовнішнім середовищем двома актами обміну грошових засобів на реальні блага та навпаки обумовлює відповідний ізольований і зустрічний рух грошових (номінальних) і матеріальних (реальних) потоків. Крім того, усередині підприємства відбувається процес трансформації, перетворення вартості, що знаходить віддзеркалення у результатах його господарської діяльності.

Відповідно до стандартів бухгалтерського обліку і введення нових форм фінансової звітності [31, 34-36, 38, 43] потоки грошових (ліквідних) засобів підприємства структуруються залежно від видів діяльності підприємства – операційної, інвестиційної та фінансової (табл. 1.1).

Рух коштів підприємства є безперервним процесом. Для кожного напрямку використання грошових фондів повинно бути відповідне джерело. У широкому сенсі активи підприємства є чистим використанням коштів, а пасиви і власний капітал – чисті джерела. Для діючого підприємства реально не існує початкової та кінцевої точки. Кінцевий продукт – це сукупність витрат основних засобів, праці, товарів, які оплачені коштами. Товари потім продаються або за готівку, або в кредит. Продаж у кредит тягне за собою дебіторську заборгованість, яка врешті-решт інкасується, перетворюється на готівку. Якщо продажна ціна перевищує всі витрати (включаючи зношення активів) за деякий період, то за цей період буде отримано прибуток; якщо ні – збиток.

Обсяг грошових засобів (центральна точка рисунка) коливається у часі залежно від графіка торгово-технологічного процесу, обсягу продажів, інкасації дебіторської заборгованості, капітальних витрат і фінансування.

Таблиця 1.1

Структуризація потоків грошових засобів підприємства відповідно до
стандартів бухгалтерського обліку

Вид діяльності	Загальна ознака	Вхідні потоки	Вихідні потоки
1	2	3	4
Операційна діяльність	Всі види діяльності, які не є інвестиційними та фінансовими.	Кошти від реалізації готової продукції, товарів і послуг. Надходження від надання прав використання активів підприємства (оренда, ліцензії тощо) Інші операційні доходи	Податкові платежі Платежі постачальникам із закупівель Платежі працівникам та іншим власникам ресурсів і постачальникам послуг Інші операційні витрати
Інвестиційна діяльність	Це операції, пов'язані з придбанням і реалізацією необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових засобів	Надходження коштів від продажу необоротних активів. Надходження коштів від фінансових інвестицій (дивіденди, відсотки)	Платежі, пов'язані з придбанням основних засобів і нематеріальних активів Фінансові інвестиції у цінні папери інших підприємств Надання кредитів іншим підприємствам
Фінансова діяльність	Це діяльність, що призводить до змін розміру та складу власного і позикового капіталу підприємства	Надходження коштів від випуску акцій Отримання довгострокових, середньострокових і короткострокових кредитів	Викуп акцій у власників підприємства і виплата дивідендів Погашення кредитів і виплата відсотків

З іншого боку, запаси товарів та інші запаси оборотних матеріальних активів, дебіторська заборгованість і обов'язковий до сплати комерційний кредит коливаються залежно від реалізації, графіка торгово-технологічного процесу і політики відносно основних дебіторів, запасів та заборгованості за комерційним кредитом.

Як бачимо, ліквідність та платоспроможність підприємства – це складні економічні явища, які формуються під впливом великої кількості факторів. В економічній літературі достатньо широко розроблені питання, пов'язані з виявленням та оцінкою факторів, які обумовлюють кризові процеси в економіці підприємства. Що стосується формування ліквідності та платоспроможності підприємства, то цим явищам не приділяється достатньо уваги. Ліквідність та платоспроможність підприємства, будучи найважливішими фінансовими характеристиками підприємства, широко використовуються у діагностиці кризи підприємств що цілком логічно, оскільки вони відображають значну частину різноманітних процесів, які відбуваються на підприємстві. У зв'язку з цим ми вважаємо, що при виявленні та класифікації факторів, що визначають їх стан, динаміку і перспективи, можна скористатися тими ж підходами, які визначені в антикризовій літературі.

Фактори, що впливають на стан ліквідності та платоспроможності підприємства, можна згрупувати за такими ознаками:

1. Залежно від місця виникнення їх можна розподілити на внутрішні та зовнішні. Внутрішні визначаються станом самого підприємства, залежать від його діяльності і тих рішень, які приймає його керівництво. Зовнішні обумовлені станом зовнішнього середовища.

2. Залежно від наслідків прояву окремих факторів виділяють загальні, специфічні, індивідуальні. Загальні фактори впливають на умови функціонування усіх підприємницьких структур в цілому. Специфічні фактори визначають стан та перспективи діяльності підприємств конкретних галузей і сфер діяльності, наприклад підприємств торгівлі. Індивідуальні фактори безпосередньо впливають на процеси, що відбуваються на конкретному підприємстві.

3. Залежно від ступеня впливу в межах кожної групи слід виділяти основні та другорядні фактори.

4. Залежно від ступеня взаємообумовленості групи факторів розподіляють на незалежні та залежні. Незалежні визначаються відповідними подіями і

тенденціями, а залежні є результатом дії проміжних причинно-наслідкових зв'язків.

5. Залежно від часу дії фактори бувають постійні і тимчасові. Фактори, що постійно діють, впливають на стан підприємства та умови його функціонування впродовж усього його життєвого циклу або даного періоду. Тимчасові фактори періодично або випадково включаються до сфери діяльності підприємства.

6. Залежно від підходів до визначення виділяють потенційні та фактичні фактори. Потенційні – визначаються сутністю явищ і процесів та обумовлюють ймовірність, можливість виникнення тих чи інших наслідків. Фактичні – є результатом дослідження стану проблеми на конкретному підприємстві.

Розглянуті напрями класифікації факторів, що впливають на стан ліквідності та платоспроможності підприємства, на нашу думку, слід доповнити та уточнити.

7. Багато авторів об'єднують розподіл факторів впливу на зовнішні та внутрішні з їх розподілом на об'єктивні та суб'єктивні, відносячи до об'єктивних зовнішні фактори, а до суб'єктивних внутрішні. На наш погляд, це спотворює причинно-наслідкові зв'язки. Якщо перше угруповання співвідносить фактори з місцем їх виникнення, то поділ факторів на об'єктивні та суб'єктивні визначає їх внутрішній зміст і можливості впливу в процесі управління діяльністю підприємства. Об'єктивні фактори – це процеси і явища, які внутрішньо властиві економічному механізму функціонування підприємства як у зовнішньому середовищі, так і усередині підприємства. Суб'єктивні фактори – це фактори, які формуються в процесі управління підприємством як зовнішніми, так і внутрішніми суб'єктами.

8. Залежність ліквідності та платоспроможності підприємства від руху грошових та матеріальних потоків визначає необхідність виділення груп факторів залежно від джерел їх формування за видами діяльності на фактори, які визначаються операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю.

9. Ліквідність та платоспроможність підприємства визначаються співвідношенням поточних активів і короткострокових пасивів підприємства та

їх складом. У зв'язку з цим важливою ознакою угруповання факторів є їх ділення на дві групи: фактори, які визначають розмір та склад поточних активів, і фактори, які визначають розмір та склад короткострокових пасивів.

10. Для управління ліквідністю та платоспроможністю важливо також згрупувати фактори залежно від напряму їх впливу на позитивні та негативні. Позитивні фактори впливають позитивно і сприяють підвищенню рівня ліквідності та платоспроможності підприємства, а негативні – відповідно впливають негативно.

11. Різноманітність факторів, їх неоднорідність викликає необхідність їх розподілу на прості та складні. Прості фактори представлені однорідними явищами, а складні формуються під впливом багатьох процесів в економічному житті підприємства.

Наведена систематизація ознак класифікації факторів, що впливають на стан ліквідності та платоспроможності підприємства, не вичерпує всієї їх різноманітності. Розглянуті угруповання, на нашу думку, є найбільш важливими для оцінки і управління ліквідністю та платоспроможністю. Групуючи і розділяючи окремі фактори, слід пам'ятати, що ліквідність та платоспроможність як складні фінансові характеристики підприємства, формуються водночас під впливом цілого комплексу економічних процесів і явищ. Фактори діють не ізольовано, а системно. При цьому в окремі періоди сила дії тих чи інших факторів змінюється, дію одних факторів підсилює або знижує вплив інших, істотно змінюється ступінь впливу різних факторів залежно від стадії життєвого циклу підприємства.

Не зупиняючись детально на характеристиці усіх перерахованих груп факторів, розглянемо лише механізм впливу на ліквідність та платоспроможність підприємства найбільш істотних з них. Дослідження факторів формування ліквідності та платоспроможності дієве у тому випадку, якщо цими факторами можливо керувати.

Виходячи з положення, що ліквідність та платоспроможність підприємства визначаються співвідношенням поточних активів (або їх елементів) і поточних

(короткострокових) зобов'язань та їх складом, які є віддзеркаленням руху реальних грошових потоків, доцільно, перш за все, розібратися, під впливом яких факторів формуються ці параметри торговельного підприємства.

Заздалегідь розглянемо детальніше характеристику та склад оборотних активів і поточних зобов'язань підприємства.

І.А. Бланк визначає активи як економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою отримання прибутку [11, т. 1, с. 259]. В. В. Ковальов доповнює це визначення тим, що ці ресурси фірми, виражені в грошовому вимірі, склалися в результаті подій минулих періодів, належать їй на правах власності або контролюються нею і мають принести дохід [25, с. 527]. У нових стандартах фінансової звітності України підкреслюються усі перераховані вище характеристики активів підприємства – це ресурси, що склалися у результаті минулих подій, контрольовані підприємством, з метою отримання економічних вигод у майбутньому [43].

Поточні або оборотні активи як частина активів підприємства представлена майном підприємства, яке обслуговує поточну виробничо-комерційну діяльність, споживається в ході виробничо-комерційного циклу протягом року і повністю переносить свою вартість на вартість продукції, товарів, послуг. У нових стандартах оборотні активи трактуються як грошові кошти або їх еквіваленти, необмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання впродовж операційного циклу або протягом 12 місяців від дати складання балансу [43]. Оборотні активи на відміну від необоротних більш динамічні. Вони неоднорідні за своїм складом, що необхідно враховувати у процесі оцінки й управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. Оборотні активи знаходять віддзеркалення у другому розділі активу балансу підприємства. До їх складу включають:

- запаси: виробничі, готової продукції, товарів, незавершене виробництво;
- векселі, що отримані;

- дебіторську заборгованість за товари, роботи та послуги, включаючи резерви сумнівних платежів;
- дебіторську заборгованість за розрахунками з бюджетом, за виданими авансами, за нарахованими доходами, за внутрішніми розрахунками;
- іншу поточну дебіторську заборгованість;
- поточні фінансові інвестиції;
- грошові засоби та їх еквіваленти: у національній або іноземній валюті;
- інші оборотні активи.

Як вже наголошувалося раніше, оборотні активи підприємства розрізняються за ступенем їх ліквідності. У таблиці 1.1 наведено угруповання активів підприємства за ступенем їх ліквідності. Нам здається цікавим угруповання, запропоноване І.А. Бланком [11, т. 1, с. 264, 265], який на відміну від більшості авторів виділяє не 4, а 5 груп активів. Проте, ми вважаємо доцільним збільшити кількість груп до 6, що дозволить виокремити оборотні активи від необоротних.

Пасив балансу відображає відносини, що виникають у процесі залучення засобів, і, в певному значенні, він представляє зобов'язання підприємства перед власниками, бюджетом, персоналом і кредиторами. Крім того, пасив балансу відображає джерела формування майна підприємства. У новій формі балансу серед джерел засобів виділяють довгострокові і поточні зобов'язання.

Під зобов'язаннями розуміють заборгованість підприємства, яка виникає внаслідок минулих подій і, погашення якої очікується у майбутньому, що призведе до зменшення ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди. Залежно від термінів надання розрізняють довгострокові і поточні зобов'язання. Поточні зобов'язання включають:

- короткострокові кредити банків;
- поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;
- векселі, що видані;
- кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги;

- поточні зобов'язання за розрахунками: за отриманими авансами, з бюджетом, з позабюджетними фондами, зі страхування, з оплати праці, з учасниками, за внутрішніми розрахунками;
- інші поточні зобов'язання.

Для оцінки ліквідності підприємства важливе значення має угруповання поточних зобов'язань підприємства за термінами їх погашення. Нами запропоновано угруповання пасивів за 5 групами, що відрізняє їх від тих, які розглядаються у літературі (де, як правило, виділяються 4 групи) (Додаток А).

Наведене групування дозволяє зіставляти різні групи активів і пасивів з метою оцінки ліквідності балансу підприємства [51].

Формування ліквідності та платоспроможності як співвідношення оборотних активів (ОА) і поточних зобов'язань (ПЗ) може здійснюватися з різних позицій. В економічній літературі існує декілька підходів, які базуються на принципах фінансування поточної господарської діяльності.

Більшість авторів вважає, що для забезпечення ліквідності та платоспроможності фінансування поточних активів повинне здійснюватися як за рахунок позикових засобів, так і за рахунок власного капіталу, при цьому ступінь участі власного капіталу може коливатися залежно від обраної підприємством політики фінансування (агресивної, помірної, консервативної).

За помірною і консервативною політиками дотримуються співвідношення: $ОА > ПЗ$, за агресивною: $ОА \geq ПЗ$ [11, т. 1, с.375].

В.В. Бочаров відзначає: «Поліпшення платоспроможності підприємства нерозривно пов'язане з політикою управління оборотними активами і поточними пасивами. Така політика припускає оптимізацію оборотних коштів і мінімізацію короткострокових зобов'язань» [7, с. 86].

В.В. Ковальов розглядає цю проблему під дещо іншим кутом: «політика управління оборотними коштами повинна забезпечити компроміс між: витратами на підтримку оборотних активів у сумі, складі і структурі, напевно гарантуючими від збоїв у технологічному процесі; доходами у зв'язку з безперебійною роботою підприємства; втратами у зв'язку з ризиком втрати

ліквідності; доходами від додаткового залучення оборотних коштів у господарський оборот» [25, с. 318, 319]. У цьому твердженні підкреслюється необхідність оптимізації розміру оборотних активів. З одного боку, у разі підтримки політики високої ліквідності, великі розміри оборотних активів забезпечують безперервність торгово-технологічних процесів, але збільшують витрати з їх утримання, з другого, під час підтримки політики низької ліквідності, мінімізація їх розміру за налагодженої системи поставок дозволяє понизити поточні витрати, але в такій ситуації можливі збої у забезпеченні підприємства різними елементами оборотних активів.

У цілому, такий підхід припускає формування товарного виду ліквідності підприємства, коли вона забезпечується сукупністю поточних активів та їх складом. Дещо іншої точки зору щодо співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань дотримуються фахівці французької школи фінансового менеджменту, яка знайшла віддзеркалення в роботах групи авторів під керівництвом О.С. Стоянової, які в системі оперативного управління оборотними активами і короткостроковими зобов'язаннями цілком допускають і навіть вважають позитивним моментом у роботі підприємства перевищення поточних пасивів над оборотними активами [55, с. 309]. Спираючись на розрахунок «фінансово-експлуатаційних потреб», «робочого капіталу» як різниці між оборотними активами і поточними пасивами, або, точніше, як різниці між засобами, іммобілізованими в запасах дебіторській заборгованості за товари, роботи та послуги, і заборгованістю підприємства постачальникам, вони розглядають цей показник як розмір потреби в оборотних коштах. Отримання відстрочень платежів від постачальників, працівників підприємства, держави як джерела фінансування з одночасним прискоренням оборотності запасів і дебіторської заборгованості дозволяють підприємству добитися зниження розміру фінансово-експлуатаційних потреб і навіть довести її величину до негативного значення. Комерційний кредит постачальників не тільки покриває засоби, заморожені в запасах і дебіторській заборгованості, але і породжує додаткове джерело фінансування для підприємства. У цьому випадку за

відносного або навіть абсолютного зниження розміру запасів і дебіторської заборгованості, у підприємства в кожний даний момент виявляється коштів навіть більше, ніж необхідно для забезпечення безперебійності виробництва, що забезпечує не лише його платоспроможність і підвищує ліквідність, але створює передумови для використання вільних коштів для отримання додаткових доходів.

Даний підхід базується, на нашу думку, на формуванні позикового виду ліквідності підприємства. Його важко досягти, і залежить він від великої кількості факторів та умов, але в системі оперативного управління цілком прийнятний і, особливо, він підходить для підприємств торгівлі, де невелика тривалість виробничо-комерційного циклу, висока швидкість обороту запасів, дебіторської заборгованості, низький рівень доданої вартості, більше можливостей для забезпечення позитивної динаміки товарообігу.

Виразимо на цьому етапі досліджень рівень ліквідності через коефіцієнт загальної ліквідності (Кзл):

$$\text{Кзл} = \text{ОА} : \text{ПЗ}, \quad (1.1)$$

де: ОА – групи 1- 4 у розділі активи, таблиця;

ПЗ – групи 1-2 у розділі пасиви.

Оскільки усі елементи балансу підприємства тісно взаємозв'язані, то одним із найважливіших факторів, що визначають рівень ліквідності підприємства, є стан і динаміка необоротних активів та відповідність капітальних вкладень приросту прибутку і довгострокових пасивів. Одне з правил фінансового менеджменту полягає в тому, що позиковий капітал повинен розміщуватися в активах підприємства таким чином: довгостроковий – у капітальних витратах, короткостроковий – у поточних активах. Для збереження ліквідності величина капітальних витрат не може перевищувати суму заробленого за період прибутку

і залученого за період довгострокового кредитування. Порушення цього правила призводить до зниження ліквідності.

Формулу 1.1 можна записати таким чином:

$$K_{зл} = OA : ПЗ = (ВБ - НА) : ПЗ = 1 + (ВК + ДЗ - НА) : ПЗ, \quad (1.2)$$

де: ВБ – валюта балансу, загальна сума активів = загальна сума пасивів =
= ВК + ДЗ + ПЗ;

НА – необоротні активи;

ВК – власні кошти (накопичений прибуток).

Виходячи із співвідношень 1.2, можна зробити висновок, що наступним фактором, який визначає ліквідність підприємства, є наявність власних коштів і рівень прибутковості. Здатність підприємства заробляти додаткові кошти, нарощувати свій капітал залежить від рентабельності діяльності та оборотності активів. Очевидно, що рентабельність визначається величиною одержаного прибутку, а оборотність активів – тривалістю операційного циклу, перш за все, поточних активів. Чим швидше здійснюються акти Г - Т - Г*, тим швидше підприємство відшкодовує свої витрати і одержує прибуток.

Недоодержаний прибуток, а ще гірше наявність збитку призводить до відносного, а іноді й абсолютного зниження власного капіталу і відповідно до випереджаючого зростання позикового капіталу.

Таким чином, проблеми ліквідності зосереджені на двох основних моментах діяльності підприємства: достатності чи недостатності чистого прибутку, раціональності чи нераціональності розпорядження ним.

Достатність чи недостатність прибутку оцінюється абсолютною величиною, динамікою змін, рентабельністю продажів (товарообороту).

Звідси наступний фактор, що впливає на рівень ліквідності, – це обсяг товарообороту, який, у свою чергу, визначається значною кількістю як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. До них слід віднести:

- стан кон'юнктури товарних ринків (попит, пропозиція, рівень цін, конкуренція);
- стан та ефективність маркетингової діяльності підприємства;
- ефективність асортиментної та цінової політики підприємства;
- інші.

Далі розмір і рівень прибутковості підприємства залежить від розміру і рівня поточних витрат, які визначаються:

- станом та кон'юктурою ринків факторів виробництва;
- ефективністю закупівельної політики підприємства з погляду вибору постачальників, рівня закупівельних цін, витрат за доставкою і зберіганням;
- відповідністю розміру та складу факторів виробництва (у першу чергу, необоротних активів) обсягу та складу товарообороту;
- ефективністю використання усіх видів ресурсів (матеріальних, трудових, інформаційних, фінансових тощо);
- співвідношенням постійних та змінних статей витрат.

Чистий прибуток підприємства формується не тільки у результаті основної операційної діяльності, але на нього впливають і інші види діяльності: інша операційна, фінансова, інвестиційна, надзвичайна. Підприємство може отримувати як додаткові доходи, так і додаткові збитки у результаті порушення договорів, зривів контрактів тощо.

Другий напрям у визначенні факторів, що впливають на ліквідність підприємства, пов'язаний із раціональністю чи нераціональністю використання результатів діяльності. Тут важливими є такі моменти:

- обґрунтованість приросту необоротних активів з погляду фінансових можливостей і потреб підприємства у розвитку;
- обґрунтованість визначення потреби в товарних та інших матеріальних запасах;
- вибір найбільш ефективних форм та оптимальних термінів розрахунку з покупцями й іншими дебіторами.

Крім того, недостатність і нераціональність використання прибутку підприємства може призвести до зниження вартості капіталу нижче за середньоринкову, що збільшує ризик неповернення коштів кредиторам і призведе до зниження можливостей одержання кредитів або їх пролонгації.

На даному етапі ми розглянули фактори, які визначають чисельник дробу у співвідношенні оборотних активів і поточних пасивів. Поточні зобов'язання, які знаходяться у знаменнику дробу формуються під впливом таких факторів:

- стану кон'юнктури фінансового ринку, ринку позикових капіталів;
- кредитоспроможності підприємства і оптимізації кредитної політики з погляду обґрунтування необхідності кредитних ресурсів, вибору банку, вартості й умов залучення тощо;
- обґрунтованості закупівельної політики щодо вибору постачальників, виходячи з їх фінансової забезпеченості та можливостей надання комерційного кредиту, оптимізації термінів і форм розрахунку, тривалості договірних відносин тощо;
- дотримання термінів розрахунку з усіма кредиторами.

Як було зазначено у попередньому розділі, ліквідність менш динамічна, ніж платоспроможність. У міру того, як стабілізується господарська діяльність підприємства, у нього поступово складається певна структура активів і джерел коштів, різкі зміни якої порівняно рідкісні. Платоспроможність же вельми мінлива. Вона змінюється щодня.

Розмір грошових засобів визначається значною мірою стабільністю та визначеністю зовнішнього середовища підприємства.

В умовах централізованої планованої економіки кошти не відігравали істотної ролі у діяльності підприємства. Їх величина у касі і на розрахунковому рахунку регулювалася організаціями вищого рівня. У сучасних умовах ситуація докорінно змінюється. Значущість грошових засобів та їх еквівалентів визначається:

- необхідністю забезпечення поточних операцій (платоспроможності);

- необхідністю погашення непередбачених платежів (страхування);
- можливістю участі у вигідному проєкті (інвестуванні або спекуляції).

Ділова репутація і можливі кон'юнктурні ускладнення зобов'язують підприємство мати певний грошовий запас. При всій значущості кошти, не вкладені у справу, не можуть приносити дохід. До того ж грошові засоби з усієї сукупності активів підприємства найбільш підпадають під ризик інфляції. Через ці властивості необхідно постійно оптимізувати їх величину на підприємстві.

Платоспроможність підприємства, перш за все, залежить від рівня ліквідності і, відповідно, тих факторів, які визначають останню. Але є і цілий ряд специфічних факторів, властивих формуванню власне платоспроможності.

До них слід віднести:

- тривалість операційного і фінансового циклів;
- дотримання платіжної дисципліни самим підприємством та його контрагентами;
- обґрунтованість фінансового планування і повнота та ефективність його виконання;
- швидкість обороту грошових ресурсів.

Вплив тих чи інших факторів на стан ліквідності та платоспроможності підприємства знаходить віддзеркалення у змінах статей фінансової звітності, динаміці фінансових і грошових потоків, які й визначають основні методичні підходи щодо їх оцінки і прогнозування [56].

Розглянемо детальніше механізм формування цих потоків. На першому етапі господарської діяльності будь-якого підприємства здійснюється залучення платіжних засобів, джерелом яких можуть бути ринки капіталів та грошових засобів. Ці ліквідні засоби відображаються як збільшення майна підприємства у вигляді коштів і як збільшення капіталу. Приток платіжних засобів, отриманий за рахунок зовнішніх джерел, не впливає на результати діяльності підприємства.

На другому етапі платіжні засоби використовуються (інвестуються) у закупівлі необхідних виробничих ресурсів. Отримані ззовні платіжні засоби

витрачаються на устаткування, сировину, товари та послуги. При цьому відбувається перегрупування у структурі майна: відтіканню грошових засобів (номінальних благ) протистоїть приток матеріальних, нематеріальних (реальних) цінностей. Витрати, що виникають при використанні фінансових коштів для придбання виробничих ресурсів, впливають на результати діяльності підприємства і відображаються у зміні структури майна.

На третьому етапі придбані виробничі ресурси використовуються для виготовлення продукції чи надання послуг. Продукція призначається переважно для збуту. Процес перетворення опосередковується рухом реальних цінностей і здійснюється незалежно від ринкового механізму. Спожиті виробничі ресурси зараховуються на собівартість товарів, що виробляються (або витрати обертання) відповідно до номенклатури. Оцінені у грошовому вираженні, вони є витратами підприємства. У процесі перетворення ресурсів відбувається приріст вартості, що обумовлює нову оцінку випуску товарів чи надання послуг у формі очікуваної виручки або надходжень. Відмінність та взаємозв'язок показників витрати і виручка знаходять віддзеркалення у русі грошових потоків усередині підприємства.

На четвертому етапі відбувається вивільнення платіжних засобів за рахунок реалізації вироблених благ на ринках збуту. У результаті відтікання готових (реальних) продуктів забезпечується приток ліквідних засобів у формі виручки від реалізації, валового доходу. Ці засоби спочатку спрямовуються на покриття (витрат) спожитих матеріальних благ (зворотній приток). Частина, що залишилася, є чистим доходом, який може бути внутрішнім джерелом приросту власного капіталу підприємства.

На п'ятому етапі, якщо уявити, що діяльність підприємства вичерпується одним циклом, інвесторам повинні бути перераховані отримані у результаті обороту грошові надходження, включаючи первинне фінансування на грошовому ринку або ринку довгострокового кредиту. Відтікання фінансових коштів на користь кредиторів (погашення боргів) і власників капіталу (розподіл

дивідендів) відображаються як зменшення вартості майна і капіталу підприємства.

Таким чином, хід господарського процесу підприємства характеризується у взаєминах із зовнішнім середовищем двома актами обміну грошових засобів на реальні блага та навпаки обумовлює відповідний ізольований і зустрічний рух грошових (номінальних) і матеріальних (реальних) потоків.

Відповідно до стандартів бухгалтерського обліку і введення нових форм фінансової звітності [31, 34-36, 38, 43] потоки грошових (ліквідних) засобів підприємства структуруються залежно від видів діяльності підприємства – операційної, інвестиційної та фінансової (табл. 1.2).

Рух коштів підприємства є безперервним процесом. Для кожного напряму використання грошових фондів повинно бути відповідне джерело.

У широкому сенсі активи підприємства є чистим використанням коштів, а пасиви і власний капітал – чисті джерела.

Для діючого підприємства реально не існує початкової та кінцевої точки. Кінцевий продукт – це сукупність витрат основних засобів, праці, товарів, які оплачені коштами. Товари потім продаються або за готівку, або в кредит.

Продаж у кредит тягне за собою дебіторську заборгованість, яка врешті-решт інкасується, перетворюється на готівку. Якщо продажна ціна перевищує всі витрати (включаючи зношення активів) за деякий період, то за цей період буде отримано прибуток; якщо ні – збиток. Обсяг грошових засобів (центральна точка рисунка) коливається у часі залежно від графіка торгово-технологічного процесу, обсягу продажів, інкасації дебіторської заборгованості, капітальних витрат і фінансування.

З іншого боку, запаси товарів та інші запаси оборотних матеріальних активів, дебіторська заборгованість і обов'язковий до сплати комерційний кредит коливаються залежно від реалізації, графіка торгово-технологічного процесу і політики відносно основних дебіторів, запасів та заборгованості за комерційним кредитом.

Таблиця 1.2

Структуризація потоків грошових засобів підприємства відповідно до
нових стандартів бухгалтерського обліку

Вид діяльності	Загальна ознака	Вхідні потоки	Вихідні потоки
1	2	3	4
Операційна діяльність	Всі види діяльності, які не є інвестиційними та фінансовими.	Кошти від реалізації готової продукції, товарів і послуг. Надходження від надання прав використання активів підприємства (оренда, ліцензії тощо) Інші операційні доходи	Податкові платежі Платежі постачальникам із закупівель Платежі працівникам та іншим власникам ресурсів і постачальникам послуг Інші операційні витрати
Інвестиційна діяльність	Це операції, пов'язані з придбанням і реалізацією необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових засобів	Надходження коштів від фінансових інвестицій (дивіденди, відсотки) Надходження коштів від продажу необоротних активів.	Платежі, пов'язані з придбанням основних засобів і нематеріальних активів Фінансові інвестиції у цінні папери інших підприємств Надання кредитів іншим підприємствам
Фінансова діяльність	Це діяльність, що призводить до змін розміру та складу власного і позикового капіталу підприємства	Надходження коштів від випуску акцій Отримання довгострокових, середньострокових і короткострокових кредитів	Викуп акцій у власників підприємства і виплата дивідендів Погашення кредитів і виплата відсотків

Як бачимо, ліквідність та платоспроможність підприємства – це складні економічні явища, які формуються під впливом великої кількості факторів. В економічній літературі достатньо широко розроблені питання, пов'язані з виявленням та оцінкою факторів, які обумовлюють кризові процеси в економіці підприємства.

Що стосується формування ліквідності та платоспроможності підприємства, то цим явищам не приділяється достатньо уваги. Ліквідність та платоспроможність підприємства, будучи найважливішими фінансовими

характеристиками підприємства, широко використовуються у діагностиці кризи підприємств що цілком логічно, оскільки вони відображають значну частину різноманітних процесів, які відбуваються на підприємстві. У зв'язку з цим ми вважаємо, що можна скористатися тими ж підходами, які визначені в антикризовій літературі. Найбільш нам імпонує позиція Л.О. Лігоненко [29, с. 30-40], яка узагальнила існуючі підходи.

1.3 Основні компоненти процесу оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства

Ухваленню будь-якого рішення, передуює певне обґрунтування, що базується, зазвичай, на деяких аналітичних процедурах. Оцінка – висновок про явище, за яким спостерігали і досліджували, на основі певного критерію. Це аналітична процедура, у процесі якої здійснюється перехід від кількісних характеристик до якісних висновків [10, 13, 21]. Її об'єктивність залежить від того, наскільки глибоко вивчена внутрішня сутність явища, взаємозв'язок частини і цілого.

Ми вважаємо, що основними компонентами процесу оцінки є: об'єкт; суб'єкт; мета і глибина оцінки; критерій; показник або їх система; інформаційне забезпечення; метод; результат оцінки.

Об'єктами оцінки у процесі оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства є оборотні активи, поточні зобов'язання, фінансові і грошові потоки, стан і рух яких визначають явища, що вивчаються. Виходячи з об'єктів, оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства є розділом фінансового аналізу.

Ліквідність та платоспроможність підприємства є зовнішнім проявом фінансового стану підприємства та його стійкості. У зв'язку з цим їх оцінка необхідна не тільки для внутрішніх користувачів: власників, керівництва, колективу підприємства в цілому, але і для зовнішніх користувачів: постачальників, інвесторів, кредиторів, держави та ін. контрагентів, які,

виходячи зі своїх інтересів до підприємства, також можуть бути суб'єктами оцінки.

Різні цілі й завдання ставлять перед собою окремі суб'єкти оцінки. Якщо підприємство оцінює свою ліквідність та платоспроможність з метою обґрунтування великого кола завдань з управління оборотними активами, поточними зобов'язаннями, грошовими і фінансовими потоками, прогнозування фінансової діяльності, а також антикризового управління, то кредиторів, банки, перш за все, цікавлять кредитоспроможність підприємства, його можливості щодо забезпечення одержаних позик і дотримання термінів повернення.

Основна виділена ознака, за допомогою якої встановлюється достовірність наших знань про що-небудь – це критерій. Він покликаний відображати докорінну сутність явища, що вивчається, принциповий підхід до його вимірювання [14; 10]. Також критерій дозволяє через систему показників пов'язати мету явища, що вивчається, або процес із засобами їх досягнення. Він характеризує ступінь досягнення поставлених цілей і завдань.

Слід зазначити, що ліквідність підприємства є важливим критерієм при ухваленні значного кола розв'язання проблем фінансового менеджменту, оскільки вона визначає не тільки платоспроможність підприємства, але й істотно впливає на фінансову стійкість, кредитоспроможність, ділову активність та інші параметри підприємства.

Ухвалення рішень за оцінкою достатності чи недостатності рівня ліквідності та платоспроможності має спиратися на певні критерії, які витікають із механізму їх формування. До таких критеріїв необхідно віднести рівень ризику, прибутковість, фінансову стійкість.

Ліквідність підприємства як складне економічне явище пов'язана з різноманітними ризиками і саме, певною мірою, є мірилом ризику втрати платоспроможності підприємств. Так, недостатня ліквідність супроводжується ризиком зниження забезпеченості товарообороту запасами; ризиком зниження обороту і втрати прибутковості; і, як, наслідок, ризиком втрати платоспроможності і банкрутства. Надмірна ліквідність підвищує: ризик

матеріальних втрат у зв'язку із зберіганням зайвих запасів; ризик неповернення дебіторської заборгованості; ризик інфляційних втрат грошових активів; ризик втрати прибутковості через зниження оборотності та недовикористання частини оборотних активів тощо.

Критерій оптимізації ризику, прибутковості і ліквідності пронизує весь процес фінансового управління підприємством.

Ліквідність як недостатня, так і надмірна може стати причиною втрати стійкості. Якщо під стійкістю підприємства розуміти його здатність досягати і підтримувати стан рівноваги, а під фінансовою рівновагою – збалансованість грошових потоків у кожен даний період за всіма видами діяльності підприємства [13], то при порівнянні вхідних і вихідних грошових потоків (високої стійкості) розмір високоліквідних активів підприємства може дійти до нуля. Тобто висока стійкість може поєднуватися з низькою ліквідністю.

Критерій чи група критеріїв знаходить кількісне вираження у конкретних показниках, за допомогою яких можна об'єктивно уявити собі явище, що вивчається. Показники відіграють роль інструментів, які дозволяють одержати його віддзеркалення у вибраній системі вимірювання. Показники несуть певну інформацію і відображають процеси, які вимірюються. Вибір і обґрунтування системи показників є важливим методологічним моментом у аналітичних процедурах. Від того, наскільки показники повно і точно відображають сутність явищ, що вивчаються, залежать результати оцінки.

У фінансовому і управлінському аналізі використовується велика кількість найрізноманітніших показників, які систематизуються за різними ознаками [14; 46; 57]. Виділяють: кількісні та якісні; загальні і специфічні; узагальнюючі, індивідуальні і допоміжні; абсолютні та відносні; факторні й результативні; нормативні, планові, облікові, звітні, аналітичні (оцінні) тощо.

При формуванні системи показників оцінки необхідно виходити з наступних принципів [29, с.119]:

– адекватності системи показників віддзеркаленню процесів, що відбуваються з ліквідністю та платоспроможністю підприємства;

- наявності інформаційного забезпечення для розрахунку показників;
- можливості чіткого визначення алгоритму розрахунку, який забезпечує однозначність розуміння і трактування отриманого результату різними фахівцями;
- оптимальності кількості показників з точки зору поставлених цілей, комплексності й системності дослідження, а також виключення повторення однозначних показників.

Ефективність процесу оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства значною мірою залежить від інформаційного забезпечення.

Інформаційне забезпечення – це процес безперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування, прогнозування і підготовки ефективних управлінських рішень за тими чи іншими аспектами діяльності підприємства [6]. Що стосується ліквідності та платоспроможності підприємства як найважливіших його фінансових характеристик, то основною інформативною базою є бухгалтерська і фінансова звітність, дані управлінського обліку, результати фінансового планування, а також інформація із зовнішніх джерел.

Найбільш поширеною інформацією, яка доступна всім користувачам, є: ф. № 1 «Баланс»; ф. № 2 «Звіт про фінансові результати»; ф. № 3 «Звіт про рух грошових коштів»; ф. № 4 «Звіт про власний капітал» [28]. Ліквідність і, особливо, платоспроможність – динамічні характеристики діяльності підприємства, тоді як можливості даних публічної фінансової звітності як свідчення стійкості прийнятної ліквідності та платоспроможності вельми умовні.

Перехід підприємств України на нові, наближені до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності значно підвищили інформативність фінансової звітності для зовнішніх інвесторів.

Внутрішні користувачі, окрім цього, можуть використовувати первинну бухгалтерську і оперативну інформацію, яка характеризує фінансові зобов'язання підприємства, його дебіторів, стан запасів товарно-матеріальних цінностей, джерела формування доходів, склад поточних витрат тощо. Зовнішня

інформація необхідна керівництву підприємства для відстежування кон'юнктури товарних, фінансових ринків, а також ринків факторів виробництва. Крім того, підприємству необхідна інформація про зміни у податковому законодавстві, державному регулюванні діяльності підприємства і тому подібне.

Найбільш складною і неоднозначною проблемою процесу оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства є обґрунтування методів і методичних підходів. Метод – це спосіб дослідження явища, що вивчається. Методика – сукупність способів, правил найбільш доцільного виконання будь-якої роботи [46].

Метод оцінки визначається усім перерахованим вище переліком етапів оцінки. Тобто, його вибір залежить від об'єкта, суб'єкта, мети, критерію, інформаційної бази. Що стосується системи показників, то вона підбирається, виходячи з методичного підходу і глибини процесу оцінки (експрес або фундаментальне дослідження).

Результат оцінки виражається у конкретних висновках про стан ліквідності та платоспроможності підприємства, перспективи його подальшого розвитку. Якщо оцінкою займаються зовнішні контрагенти, то на її основі приймаються рішення про характер майбутніх взаємин із підприємством. Саме ж підприємство за наслідками оцінки розробляє конкретні заходи, які забезпечують позитивні зміни у тенденціях, що склалися, і сприяє оптимізації рівня ліквідності та платоспроможності, виходячи з конкретних цілей розвитку підприємства.

Як уже було зазначено, в економічній літературі мають місце різноманітні методичні підходи щодо оцінки ліквідності та платоспроможності суб'єктів господарювання. Їх можливо класифікувати за такими напрямками:

1. За глибиною проведення оцінки: експрес аналіз і фундаментальний (поглиблений) аналіз [6; 22].

2. За формуванням початкової інформації: на основі встановлених форм фінансової звітності; на основі фінансового планування [61; 17]; а також на основі комплексного використання цих джерел та форм оперативного і управлінського обліку.

3. За вартісною оцінкою активів і пасивів: на основі загальної оцінки майна підприємства або на основі індивідуальної оцінки окремих його елементів; на основі ліквідаційних оцінок, роздрібних чи ринкових цін [61].

4. За урахуванням фактора часу: статичні й динамічні [2; 53]; поточні й перспективні (майбутні) [61].

5. За структуризацією активів і пасивів підприємства: на основі загальноприйнятих бухгалтерських стандартів; на основі системи національних рахунків [2].

6. За перевагами, що віддаються тим чи іншим показникам: на основі абсолютних показників; на основі розрахунку фінансових коефіцієнтів; на основі розрахунку інтегральних показників.

Далі зупинимося на характеристиці найбільш важливих із розглянутих методичних підходів.

Експрес-аналіз ліквідності та платоспроможності припускає оперативну, наочну і достатньо просту оцінку, яка може здійснюватися на основі офіційної фінансової звітності як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами її результатів. В ньому вивчаються основні статті балансу підприємства, зміни розміру та структури оборотних активів та поточних зобов'язкань

Найважливішими показниками оцінки є: сума власних оборотних коштів;; коефіцієнти ліквідності, їх динаміка і відхилення від базових (середньогалузевих); наявність і динаміка грошових засобів у національній та іноземній валюті, їх частка в оборотних активах. Окрім цього, про неплатоспроможність підприємства свідчить наявність запасів товарів, які не мають попиту, наявність простроченої дебіторської й кредиторської заборгованості, збитків.

Фундаментальним (поглибленим) аналізом є ретельне докладне вивчення не тільки значного числа різноманітних показників ліквідності та платоспроможності підприємства, але й усіх процесів і явищ, що сприяють їх розвитку на момент проведення оцінки та у перспективі. Ступінь його деталізації та вибір напряму залежать від цілей дослідження, що проводиться, наявності

інформаційної бази, автоматизації розрахунків, які виконувалися, тощо. Основними користувачами результатів такого аналізу є керівники підприємства, його власники, державні органи, що відають питаннями оцінки неплатоспроможності і неспроможності підприємств тощо. Інформаційною базою є офіційна фінансова звітність, дані фінансового планування, показники оперативного бухгалтерського і управлінського обліку та інша інформація.

Методичні підходи щодо оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства значною мірою визначаються вихідною інформацією, яка використовується. Стан поточної ліквідності і фактичної платоспроможності характеризується різними формами фінансової звітності, а майбутні і перспективні їх характеристики можна оцінити на основі фінансового планування.

Найбільш доступною, передбаченою і достовірною є фінансова звітність, яка регулюється нормативними документами. Метою складання фінансової звітності є забезпечення користувачів повною, правдивою, неупередженою інформацією про фінансові результати, діяльність і фінансовий стан підприємства.

У П(С)БО 1 під фінансовою звітністю розуміють бухгалтерську звітність, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності підприємства і рух грошових засобів підприємства за певний період [1; 28].

У національних стандартах наводиться перелік форм фінансової звітності, характеристика яких з погляду надання інформації для оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства, наведена у таблиці 1.3.

Значення балансу як основної звітної форми виключно велике, оскільки цей документ дозволяє отримати достатньо наочне і неупереджене уявлення про майнове і фінансове становище підприємства.

У балансі відбивається стан коштів підприємства у грошовій оцінці на певну дату у двох розрізах:

- 1) за складом (видом);
- 2) за джерелами формування.

Таблиця 1.3

Можливості різних форм фінансової звітності для оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства

Форма звітності	Основний зміст	Основні інформативні параметри	Основні показники
1	2	3	4
Баланс	Звіт про фінансовий стан відображає активи, зобов'язання та капітал підприємства на певну дату	Розмір і склад оборотних активів за основними елементами. Розмір і склад поточних зобов'язань за основними елементами.	Власні оборотні кошти, коефіцієнти ліквідності, коефіцієнти забезпеченості оборотних активів, коефіцієнти маневреності та ін.
Звіт про фінансові результати	Звіт відображає доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за певний період часу	Чиста виручка від реалізації, собівартість реалізованих товарів, валовий прибуток, фінансові результати від операційної, звичайної діяльності, чистий прибуток, операційні і фінансові витрати.	Чистий дохід, коефіцієнти покриття, показники рентабельності; показники швидкості обороту різних груп активів та ін.
Звіт про рух грошових коштів	Звіт відображає приток і витрачання коштів у звітному періоді за видами діяльності	Чисті грошові потоки від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, надзвичайних подій за період, залишки грошових засобів на початок і кінець періоду	Коефіцієнти ліквідності та платоспроможності грошових потоків, показники структури грошових потоків, коефіцієнти ефективності грошових потоків та ін.
Звіт про власний капітал	Звіт відбиває зміни у складі власного капіталу протягом звітного періоду	Розмір власного капіталу та його елементів на початок і кінець періоду, а також зміни протягом періоду за рахунок переоцінки активів, розподілу чистого прибутку, руху капіталу власників та ін.	Вплив змін власного капіталу на величину власного оборотного капіталу

Іншими словами, одна і та ж сума коштів, які знаходяться у розпорядженні підприємства, подається двояко, що дає можливість отримати уявлення про те, куди вкладені фінансові ресурси підприємства (актив балансу) і які джерела їх походження (пасив балансу) [22, с.145].

Якщо бухгалтерський баланс дає найбільш загальне уявлення про майновий і фінансовий стан підприємства, то звіт про фінансові результати характеризує досягнуті за звітний період фінансові результати, тобто доходи, витрати, прибуток чи збитки. Він складається з 3-х розділів:

- фінансові результати;
- елементи операційних витрат;
- розрахунок показників прибутковості акцій.

Важливу роль в оцінці платоспроможності підприємств має відігравати «Звіт про рух грошових коштів», мета складання якого полягає в наданні докладної інформації про історичні зміни у грошових засобах та їх еквівалентах, для чого проводиться класифікація грошових потоків.

За цим звітом можна оцінювати здатність підприємства створювати грошові засоби та їх еквіваленти у процесах здійснення грошових потоків.

Разом з іншими формами фінансової звітності звіт про рух грошових коштів дозволяє провести оцінку змін у чистих активах, фінансовій структурі, включаючи ліквідність та платоспроможність, впливати на суми і час грошових потоків з метою пристосування до умов, що змінилися, і можливостей. Інформація звіту дуже корисна для створення моделі оцінки й дисконтування майбутніх грошових потоків і збільшує зіставність звітних даних, оскільки цей звіт усуває вплив застосування різних облікових методів для однакових подій та операцій [15].

«Звіт про рух грошових коштів» згідно з п. 7 П(С)БО 4 складається окремо за видами діяльності: операційною, інвестиційною та фінансовою.

Метою складання звіту про власний капітал є розкриття інформації щодо змін у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. Роль такої форми звітності у дослідженнях ліквідності та платоспроможності підприємств не так важлива, як трьох попередніх форм фінансової звітності.

Усі форми фінансової звітності тісно взаємопов'язані і повинні використовуватися у сукупності, що розширює можливості розрахунку показників, які характеризують ліквідність та платоспроможність. Проте

фінансова звітність несе інформацію про процеси і явища, які вже відбулися, і характеризує поточний стан підприємства.

Методичним інструментарієм для оцінки майбутньої ліквідності та перспективної платоспроможності є фінансове планування, яке є «процесом розробки системи фінансових планів і планових (нормативних) показників щодо забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами і підвищення ефективності його фінансової діяльності» [11, т.1, с. 99].

При даному підході важливу роль відіграють документи поточного і оперативного фінансового планування. До них належить комплекс взаємопов'язаних планів: плани доходів і витрат підприємства за всіма видами діяльності, план надходження і витрачання коштів, плановий баланс, а також різні форми оперативних бюджетів. Їх структура і деталізація визначаються не нормативними актами, а виходячи з інформаційної цінності для ухвалення рішень керівництвом підприємства. Фінансове планування вимагає даних, які мають у своєму розпорядженні тільки співробітники підприємства (план збуту, постачання, набору персоналу і тому подібне). Зовнішнім користувачам ця інформація недоступна.

Документи фінансового планування збирають воедино майбутні надходження і виплати хронологічно точно і всеохоплююче, тому з їх допомогою можливо зробити висновки про майбутню, очікувану ліквідність та перспективну платоспроможність підприємства. Для того щоб вони вирішували завдання оцінки майбутньої й очікуваної ліквідності та перспективної платоспроможності, перед фінансовим плануванням ставляться певні вимоги [61, с. 795]:

- 1) Брутто-принцип. Платежі і надходження повинні бути задокументовані до певних моментів часу. Сальдування надходжень і платежів не допускається.

- 2) Фінансовий план має бути цілісним. Цілісність припускає, щоб були перераховані усі очікувані у плановому періоді надходження і усі заплановані платежі за всіма видами діяльності.

3) Фінансовий план повинен бути хронологічно точним. Надходження і платежі слід реєструвати тими датами, на які вони приходяться (за днями, тижнями, місяцями).

Методичні підходи щодо оцінки ліквідності та платоспроможності підприємств розрізняються також методами визначення грошових сум (вартості), за якими елементи фінансової звітності і статті фінансових планових документів включають до балансу та інші форми.

Міжнародні стандарти фінансової звітності передбачають такі види оцінок:

- фактична вартість придбання, тобто активи враховуються за сумою сплачених за них грошових засобів чи їх еквівалентів, а зобов'язання – за сумою виручки, яка одержана або очікується до одержання;
- відновна вартість, тобто активи враховуються за сумою грошових засобів чи їх еквівалентів, яка була б сплачена у випадку, якщо такий актив одержувався б у цей час, а зобов'язання враховуються за сумою, яка необхідна для їх погашення у даний момент часу;
- можлива ціна продажу (погашення), тобто активи і зобов'язання враховуються за сумою можливого продажу або погашення;
- дисконтована вартість, тобто активи і зобов'язання, враховується за ціною майбутнього чистого надходження або вибуття коштів.

Більш того, документи фінансової звітності й фінансового планування і, в першу чергу, баланс, залежно від його концепції, можуть по-різному відображати ліквідність. Концепції балансу будуються, не тільки виходячи з методів оцінки майна, але і за таких принципів:

- за ступенем оцінки майна – індивідуальна і загальна;
- за регламентацією виділення окремих статей активу і пасиву;
- за структуризацією статей активу і пасиву.

Дослідження рівня ліквідності та платоспроможності підприємств можуть здійснюватися з різних методичних позицій врахування фактора часу. Як вже було зазначено, залежно від розглянутої перспективи ліквідність та

платоспроможність підприємства слід оцінювати і на даний момент, і на перспективу. З іншого боку, оцінювати явища, що вивчаються, в економіці можна як з погляду статичності, так і з погляду динаміки.

Питання методології статичності, порівняльної статичності і динаміки у застосуванні щодо економічних систем є складними концептуальними проблемами, які вирішуються по-різному в межах різних наукових шкіл.

Статичний підхід до аналізу економічних систем у чистому вигляді є теоретичною конструкцією, яка виходить з того, що параметри зовнішнього середовища задані і залишаються незмінними, досягнута ситуація визначається тільки внутрішніми властивостями системи і зберігається скільки завгодно довго, фактор часу не є істотним. Статичний аналіз дозволяє досліджувати властивості цих систем, їх структуру. Він показує, у якому напрямі рухаються економічні системи, але не відповідає на питання, чи дійдуть вони туди і що трапиться з ними по дорозі [62].

Обмеженість статичного підходу до певної міри була знята Хіксом у розробленій ним методології порівняльної статичності [65]. Порівняльна статика заснована на оцінках нового стану системи у порівнянні із старим і, що дуже важливо, враховує вплив змін зовнішнього середовища. Роль часу визначена як дискретна змінна, значення якої відповідають порядковим індексам послідовності подій, що розглядаються. Порівняно-статичний підхід може бути використаний у кількісному і якісному аналізі. За межами цього підходу залишаються процеси, які відбуваються у перехідні періоди від одного стану системи, що вивчається, до іншого.

У межах методології економічної динаміки особлива увага приділяється вивченню перехідних процесів; розвиток економічних систем розглядається під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів; обов'язковим параметром, що описує систему, є фактор часу, який змінюється або дискретно, або безперервно. Динамічний підхід долає недоліки, властиві статичному і порівняно-статичному підходам, але він має і свої недоліки, і деякі обмеження до застосування, які, на нашу думку, обумовлені: складністю адекватного опису процесів, що

відбуваються, тими чи іншими математичними моделями; складністю для практичного використання запропонованого інструментарію.

Методичні підходи щодо оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства можуть бути диференційовані залежно від структуризації активів і пасивів.

Велика частина авторів формує системи оцінок, спираючись на існуючі стандарти і норми. Дещо відмінний погляд має група авторів, що пропонує оцінювати фінансову стійкість і платоспроможність підприємств, виходячи із формування економічного балансу, який заснований на Системі національних рахунків. Новизна методології полягає у застосуванні фінансово-економічних категорій макrorівня до аналізу фінансово-економічної діяльності підприємств [2].

Активи підприємства поділяються на фінансові і нефінансові, довгострокові і поточні, мобільні і немобільні, і відповідно до цього діляться пасиви на власні і позикові, у грошовій, натурально-речовій і розрахунковій формах. Автори цього напрямку вважають, що в оцінці фінансових характеристик підприємства важливе місце має посідати економічний облік, який відображає майно підприємства, поєднуючи форму і зміст. Цікавою виявляється оцінка майна з урахуванням його проходження стадій утворення, розподілу і використання, що включає до цієї методології елементи динамічного аналізу.

Різноманітність показників, які можуть бути використані у процесі оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства, також визначає відмінності методичних підходів. Вивчення економічної, аналітичної і спеціальної літератури з фінансового аналізу дозволяє нам систематизувати показники за наступними групами:

- абсолютні показники, що розраховуються на основі балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів;
- відносні показники, що характеризують співвідношення оборотних активів та їх елементів з поточними зобов'язаннями (коефіцієнти ліквідності);

- відносні показники, що характеризують рівень забезпечення оборотних активів та їх елементів власними оборотними коштами;
- відносні показники, що характеризують маневреність елементів капіталу (коефіцієнти маневреності);
- відносні показники, що характеризують ступінь забезпечення зобов'язань джерелами доходів (коефіцієнти покриття);
- відносні показники, що характеризують швидкість руху різних елементів оборотних активів, кредиторської заборгованості, тривалість операційного і фінансового циклів;
- відносні показники, що характеризують структуру грошових потоків, їх ліквідність та платоспроможність, а також ефективність;
- інтегральні показники.

Таким чином, з метою узагальнення наведених вище міркувань, виходячи із змісту процесу оцінки економічних явищ і сутності понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства, запропоновано технологію оцінки цих параметрів з погляду зовнішніх і внутрішніх користувачів, визначено основні її етапи: обґрунтовано критерії; згруповано показники; систематизовано методичні підходи до оцінки.

Висновки до розділу 1

Ліквідність та платоспроможність підприємства як економічна категорія широко використовується у фінансовому аналізі. Їх багатогранність зумовила відсутність єдиного трактування серед науковців. Було встановлено, що ліквідність підприємства - це його здатність покривати боргові зобов'язання та фінансувати нормальний хід господарської діяльності, що забезпечується ліквідністю активів та фінансовою гнучкістю підприємства. Поняття «платоспроможність» характеризується значною мірою невизначеності і перебуває у тісному взаємозв'язку з іншими економічними категоріями, що

пояснює відсутність чіткого розмежування змісту понять «платоспроможність», «ліквідність» та «фінансова стійкість».

Ліквідність та платоспроможність підприємства визначається складним комплексом факторів та їх системною взаємодією, що в повній мірі обумовлено емністю самого явища. Класифікація факторів, що впливають на ліквідність та платоспроможність дає можливість моделювати процес її забезпечення, здійснювати комплексний пошук внутрішньогосподарських резервів з метою її збереження або підвищення.

Методичний інструментарій оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства базуються на системі показників. Збалансована структура джерел формування капіталу є беззаперечною запорукою забезпечення довгострокової платоспроможності виробничо-економічної системи. Формування достатньої частки власного капіталу у складі джерел фінансування є гарантом постійної можливості підприємства погашати свої зобов'язання. Такий рівень можливо досягнути застосовуючи традиційний чи функціональний підходи до фінансування. Ліквідність та платоспроможність підприємства визначаються співвідношенням поточних активів (або їх елементів) і поточних (короткострокових) зобов'язань та їх складом, які є віддзеркаленням руху реальних грошових потоків.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ДП «АВІАКОН»

2.1 Ознайомлення із загальною організаційною та управлінською структурою ДП «Авіакон»

Державне підприємство «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» є стратегічно важливим підприємством оборонно-промислового комплексу України, основною спеціалізацією якого є ремонт військової авіаційної техніки, заснований у 1931 році.

«Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» є складовою частиною державного господарського об'єднання Концерн «Авіавоєнремонт», що безпосередньо підпорядковане управлінню Міністерства оборони України.

Датою створення Концерну «Авіавоєнремонт» вважається 7 червня 2005 р. згідно наказу Міністра оборони України № 310. Крім ДП «Авіакон» в складі Концерну сім державних авіаремонтних підприємств Міністерства оборони України.

Особливостями діяльності концерну є формування єдиного інтегрованого комплексу суб'єктів господарювання авіаційно-ремонтної галузі, основним завданням даного інтегрованого об'єднання є відтворення з урахуванням тенденцій інноваційного розвитку льотної придатності, оновлення авіаційного обладнання та техніки.

Доцільно зазначити, що Концерн реалізує свою діяльність відповідно до регламентованого, уніфікованого нормативно-правового забезпечення з ремонту модернізації та реконструкції військової авіаційної техніки. Синтез інтересів науково-технічного, технологічного, виробничого і комерційного характеру учасників Концерну, дозволяє підприємству зосереджуватися на реалізації

пріоритетних напрямках державних програм інноваційного розвитку інноваційної галузі Міністерства оборони України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 №83 ДП «Авіакон» включене до переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

У цьому зв'язку стратегічною місією ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» є створення умов та реалізація ремонту авіаційної техніки відповідно до міжнародних технічних стандартів.

Відповідно до зазначеної місії основною ціллю його функціонування є отримання максимально можливого фінансового результату на вкладений капітал, як в межах держави так і на рівні міжнародної співпраці.

Для реалізації вище зазначеної мети уявляється доцільним визначити пріоритетну філософію функціонування підприємства:

1. Створення умов стійкого збалансованого стійкого розвитку підприємства в основу якого поставлено максимізація прибутку і доходів підприємства.
2. Реалізація основних критеріїв ефективності прийнятих управлінських рішень зокрема всебічне задоволення споживчого.
3. Досягнення соціального та економічного суспільного ефекту з метою визначення цінності даного підприємства.
4. Підвищення якості життя співробітників за рахунок створення належних умов праці та розробки ефективної системи мотивації персоналу.

Організаційна структура Державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» наведена у Додатку Б до даного Звіту.

Структура ДП «Авіакон» складається: з цехів: по ремонту вертольотів; агрегатів, систем та двигунів; авіоніки; механо-гальвінічного цеху; льотновипробувальної станції; служби головного інженера (технічний відділ; енергомеханічна служба; служба комунального господарства); служби головного конструктора, об'єктів соціальної сфери; керівного складу підприємством та інших структурних підрозділів.

Місією Державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» є його подальший розвиток як високоприбуткового провідного підприємства світового рівня в галузі ремонту та модернізації вертольотів, яке має конкурентні переваги на світовому ринку та повністю забезпечує внутрішньодержавні потреби в ремонті вертолітної техніки та її модернізації.

Візія підприємства на середньострокову перспективу включає наступні основні складові:

- отримання конкурентних переваг на світовому ринку за рахунок розширення ланки послуг високої якості та низької собівартості продукції (послуг);
- повне забезпечення внутрішньодержавної потреби в ремонті та модернізації вертольотів;
- укомплектування штату підприємства висококваліфікованими фахівцями профільної галузі;
- забезпечення високого рівня заробітної плати працівників підприємства, гарантованого соціального пакету та високого рівня соціальної захищеності.

Ключовими елементами стратегії розвитку ДП «Авіакон» є:

- 1) Модернізація виробництва:
  - оновлення технічної бази підприємства;
  - оптимізація витрат, застосування ефективних моделей управління ресурсами;
  - Повний перехід на систему автоматичного управління бізнеспроцесами.
- 2) Модернізація вертольотів:
  - модернізація вертольотів типу Мі-24, Мі-8, Мі-14 всіх модифікацій;
  - розвиток конструкторського бюро;
  - послідовне розширення номенклатури компонентів власного виготовлення, згідно програми імпортозаміщення та аутсорсінг.

3) Модернізація існуючих енергомереж, перехід на енергозберігаючі технології:

- оптимізація споживання енергоресурсів;
- впровадження альтернативних джерел енергії;
- реконструкція існуючих виробничих приміщень з метою зменшення

тепловтрат в опалювальний період.

4) Міжнародне визнання ДП «Авіакон» через світову систему якості продукції:

- на відповідність стандартам ISO 9001, EN 9100 AQAP 2120;
- на відповідність правилам Part-145, AP-145;
- на відповідність правилам Part-147.

5) Міжнародна кооперація, інтеграція в світову економіку:

– розширення партнерських відносин з авіаремонтними підприємствами Європи;

– освоєння ремонту і модернізації нової вертолітної техніки і кооперація з світовими авіавиробниками;

- розширення продуктової лінійки з урахуванням програми імпортозаміщення орієнтованості на замовників Європи і США.

6) Менеджмент:

- підготовка кваліфікованих кадрів.
- залучення профільних вищих навчальних закладів для кооперації.
- подальший розвиток навчального центру на базі підприємства,

спрямованого на навчання для задоволення власних потреб виробництва та замовників ззовні.

7) Маркетинг:

– активна участь і презентація можливостей підприємства на міжнародних виставках.

– агресивна політика участі в профільних тендерах, проведених спецекекспортерами.

– постійна робота по нарощуванню світової мережі сервісних центрів технічного обслуговування вертольотів.

Основна довгострокова мета ДП «Авіакон» - отримання максимального прибутку від виробничої діяльності підприємства на зовнішніх та внутрішніх ринках за напрямками [40]:

- капітально-відновлювальний ремонт та переобладнання вертольотів типу Мі-24, Мі-8, Мі-14, Мі-26, Мі-2 усіх модифікацій, а також типу Ка-27;
- модернізація вертольотів;
- ремонт агрегатів вертолітного, приладного, спеціального та радіоелектронного устаткування;
- продовження призначених ресурсів вертолітної техніки;
- освоєння ремонту нових зразків авіаційної техніки;
- виготовлення компонентів авіаційної техніки.

Головною концепцією розвитку ДП «Авіакон» є максимальне задоволення потреб замовника шляхом надання послуг високої якості та максимальна ефективність виробництва при забезпеченні на ринку найкращого співвідношення якості та надійності ремонту вертольотів та агрегатів авіаційної техніки, вартості робіт та терміну їх виконання.

Під час проведення капітального ремонту вертольотів, на вимогу замовника, ДП «Авіакон» комплексно забезпечує наступними видами робіт з модернізації [40]:

- оригінальна технологія динамічного балансування несучого і рульового гвинтів вертольотів, яка забезпечує зниження рівня вібрації і значно підвищує точність застосування засобів ураження;
- цифрова система записів параметрів вертольотів;
- модернізація вертольотів під встановлення двигунів, які мають покращені характеристики потужності;
- встановлення оснащення для застосування вертольотів за вимогами ІСАО і НАТО;
- адаптація вертольотів відповідно до вимог замовника;

- захист фюзеляжів вертольотів від корозійних ушкоджень;
- подовження життєвого циклу вертольотів.

ДП «Авіакон» є безпосереднім учасником реалізації миротворчих програм. Проведена модернізація та переобладнання авіаційної техніки, а саме вертольотів відповідно до умов та вимог миротворчої місії, визнавалася як якісна керівництвом ООН.

На теперішній час ДП «Авіакон» займає провідну роль серед світової авіаційної спільноти. Споживачами продукції підприємства є не тільки вітчизняні підприємства, але іноземні споживачі.

Дотримуючись у своїй діяльності головної концепції, а саме забезпечення високої якості, надійності та довговічності відновлених вертольотів, подальше вдосконалення виробничих і технологічних процесів, завод протягом своєї діяльності завоював репутацію одного з провідних підприємств в області капітально-відновлювального ремонту авіатехніки.

На вітчизняному ринку виконання робіт з відновлення і модернізації авіаційної техніки можна виділити наступні основні сегмента споживачів даних послуг:

- Міністерство оборони України – в сфері закупівлі послуг з ремонту і модернізації військової техніки;
- Міністерство внутрішніх справ (МВС), Державна погранична служба України (ДПСУ), Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСУНС) – в сфері закупівлі послуг з ремонту і модернізації як цивільної, так і військової техніки;
- Авіаційні компанії України та інші вітчизняні замовники – в сфері закупівлі послуг з ремонту і модернізації як цивільної, так і військової техніки.

Розглянемо основні напрямки виробничо-господарської діяльності підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні напрямки діяльності

№ з/п	Продукція (послуги)	Номенклатура
в сфері авіаційних послуг		
1.	Ремонт, модернізація та технічне обслуговування авіаційної техніки	Вертольоти типу Мі-24/35 всіх типів і модифікацій та їх агрегати і комплектуючі вироби (за виключенням авіаційних двигунів і головного редуктору); Вертольоти типу Мі-8/17 всіх типів і модифікацій та їх агрегати і комплектуючі вироби (за виключенням авіаційних двигунів і головного редуктору); Вертольоти типу Мі-2 та їх агрегати і комплектуючі вироби (за виключенням авіаційних двигунів, головного редуктору, рульового гвинта); Вертольоти типу Мі-26 та їх агрегати і комплектуючі вироби (за виключенням авіаційних двигунів, головного редуктору, допоміжної силової установки та інших окремих агрегатів); Вертольоти типу Мі-14 всіх типів і модифікацій та їх агрегати і комплектуючі вироби (за виключенням авіаційних двигунів, головного редуктору, спеціального устаткування); Допоміжна силова установка АИ-9В.
2.	Виробництво комплектуючих виробів та запасних частин для авіаційної техніки	Номенклатура даних виробів включає понад 5000 найменувань.
В інших сферах виробництва продукції (надання послуг) цивільного призначення		
3.	Виробництво теплової енергії	Опалення та послуги з гарячого водопостачання як для власних потреб, так і для потреб населення міста та інших споживачів.
4.	Автомобільні перевезення	Перевезення вантажів автомобільним транспортом, пасажирські перевезення.
5.	Виготовлення столярних виробів	Виробництво меблів, тари та ін.

Ринкова частка (за вартісним показником) продукції (послуг) ДП «Авіакон» в загальному обсязі реалізації продукції (послуг) підприємства за 2019 рік склала:

- на зовнішньому ринку – 45,4%;
- для оборонних та силових відомств України – 36,2;
- на внутрішньому ринку для інших споживачів – 18,4%.

Послуги, що надаються підприємством

У 2018 році підприємством виконувались роботи в сфері досліджень та інновацій за наступними основними напрямками:

1. Освоєння капітального ремонту вертольотів типу Мі-4.

Вертольоти типу Мі-14 знаходяться на озброєнні Військово-морських Сил Збройних Сил України.

Капітальний ремонт зазначеного типу вертольотів в Україні виконувався Державним підприємством «Севастопольське авіаційне підприємство», яке входило до складу ДК «Укроборонпром».

Після анексії Кримського півострову Російською Федерацією, на виконання Рішення №5/05/ВМС «Про організацію освоєння ремонту вертольотів типу авіаремонтний завод «Авіакон», затвердженого Міністром оборони України 16 березня 2016 року, ДП «Авіакон» було розпочато роботи з освоєння капітального ремонту вертольоту типу Мі-14.

За підсумками проведеної роботи та відновлення підприємством дослідної партії вертольотів типу Мі-14, у відповідності до Рішення №Мі-14.18.06.ВМС «Про допуск Державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» до серійного капітального ремонту вертольотів типу Мі-14», затвердженого начальником Управління регулювання діяльності державної авіації України 13 червня 2018 року, ДП «Авіакон» допущено до виконання серійного капітального ремонту вертольотів типу Мі-14.

Станом на 31.12.2018 року ДП «Авіакон» реалізовано послуг з ремонту вертольоту типу Мі-14 для потреб Збройних Сил України на загальну суму 35 380,4 тис. грн.

Серійне освоєння капітального ремонту вертольоту типу Мі-14 також надає підприємству можливості щодо виходу ДП «Авіакон» на зовнішньоекономічний ринок в даному сегменті послуг.

2. Освоєння виготовлення комплектів м'яких паливних баків вертольотів типу Мі-24.

Метою виконання зазначених розробок є створення нової сертифікованої технології з виробництва м'яких паливних баків для вертольотів типу Мі-24 в

рамках реалізації заходів підприємства по імпортозаміщенню м'яких паливних баків зарубіжного виробництва.

Станом на 31.12.2018 року роботи по створенню конструкторської і технологічної документації, а також технологічного обладнання для виготовлення м'яких паливних баків вертольотів типу Мі-24 здійснені в повному обсязі, проведено наземні (заводські) випробування вказаних виробів.

За результатами проведеної роботи підприємством вже у 2018 році було укладено відповідний договір комісії з ДК «Укрспецекспорт» на реалізацію 2-х комплектів м'яких паливних баків для інозамовника на загальну суму 258,9 тис. дол. США.

3. Розробка та випуск бюлетенів.

Розробка та випуск бюлетенів В 2018 році ДП «Авіакон» завершена робота з проведення наступних робіт та оформлення і введення в дію таких бюлетенів:

- випуск бюлетенів із метеолокатору КНФ 1050, метеолокатору RDR 2000/2100 та супутникової навігаційної системи GPSMAP695/696 на вертоліт типу Мі-8МТ(МТВ);

- випуск бюлетеня із встановлення бортового авіаційноексплуатаційного реєстратора польотної інформації БУР-4-1-07-01 на вертоліт типу Мі-8МТ(мТВ);

- проведення робіт з відновлення, взяття на облік та введення в дію РКД з встановлення на вертоліт типу Мі-8 навігаційно-пілотажної системи GTN-750Н та іншого обладнання.

У 2019 році підприємством виконувались роботи в сфері досліджень та інновацій за наступними основними напрямками:

1. Освоєння капітального ремонту вертольотів типу Ка-27.

Вертольоти типу Ка-27 знаходяться на озброєнні Військово-морських Сил Збройних Сил України.

Капітальний ремонт зазначеного типу вертольотів в Україні виконувався Державним підприємством «Севастопольське авіаційне підприємство», яке входило до складу ДК «Укроборонпром».

Після анексії Кримського півострову Російською Федерацією, на виконання Рішення №Ка-27.19.01.ВМС «Про організацію освоєння ремонту вертольотів типу Ка-27 на Державному підприємстві «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон», затвердженого Начальником Управління регулювання діяльності державної авіації України 06 травня 2019 року, ДП «Авіакон» було розпочато роботи з освоєння капітального ремонту вертольоту типу Ка-27.

В рамках освоєння капітального ремонту вертольоту Ка-27, підприємством у 2019 році розпочаті роботи з освоєння виготовлення технологічної оснастки, приладдя та інструменту для виконання робіт з капітального ремонту та технічного обслуговування вертольотів типу Ка-27. Водночас, ведуться роботи з освоєння виготовлення деталей 100% заміни, які встановлюються на даний тип авіаційної техніки.

Серійне освоєння капітального ремонту вертольоту типу Ка-27 відкриє перспективи для підприємства з виконання відповідних додаткових замовлень для потреб Збройних Сил України, а також надасть ДП «Авіакон» можливість щодо виходу Підприємства на зовнішньоекономічний ринок в даному сегменті послуг.

2. Освоєння виготовлення комплектів м'яких паливних баків вертольотів типу Мі-24.

Метою виконання зазначених розробок є створення нової сертифікованої технології з виробництва м'яких паливних баків для вертольотів типу Мі-24 в рамках реалізації заходів підприємства по імпортозаміщенню м'яких паливних баків зарубіжного виробництва.

В рамках даної програми виконано роботи по створенню конструкторської і технологічної документації, а також технологічного обладнання для виготовлення м'яких паливних баків вертольотів типу Мі-24, проведено наземні (заводські) випробування вказаних виробів, завершено цикл кваліфікаційних випробувань.

За результатами проведеної роботи підприємством у 2019 році укладено відповідні договори комісії з уповноваженим спецекспортером на реалізацію 3-х комплектів м'яких паливних баків для інозамовника на загальну суму 381,5 тис. дол. США.

З 2020 року планується серійне виготовлення м'яких паливних баків вертольотів типу Мі-24 і для потреб Збройних Сил України.

3. Розробка та випуск бюлетенів.

З метою модернізації та дообладнання вертольотів марки «Мі», в тому числі комплектуючими виробами західного виробництва, для покращення тактико-технічних і експлуатаційних характеристик авіаційної техніки ДП «Авіакон» виконано розробку наступних бюлетенів:

- 1) Бюлетені для вертольотів типу Мі-8МТ (МТВ) та їх модифікацій:
  - адаптація світлотехнічного обладнання вертольоту для використання окулярів нічного бачення;
  - встановлення УКХ радіостанції типу 9681 V/UHF замість радіостанції Р-828;
  - встановлення системи гучномовного зв'язку PSAIR-22+;
  - встановлення аудіо-відеореєстратора Vision 1000;
  - встановлення УКХ радіостанції TFM-138;
  - встановлення системи супутникового зв'язку GSR 56;
  - встановлення переговорних пристроїв N301A-000 з підсилювачем AA38-501 та аудіопанеллю AA35-201W;
  - встановлення радіонавігаційних систем GTN 750H (з навігаційними індикаторами GI 106A(B)) та радіодалекоміру KN 62A;
  - встановлення системи зовнішніх додаткових паливних баків ВДБ.6130.00 на вертольоти типу Мі-8МТ(МТВ);
  - уточнення бюлетеню №Л1230018У(15У)-7-1-017-34 «Установка метеолокатора RDR 2000 / 2100».
- 2) Бюлетені для вертольотів типу Мі-14:

- заміна антени АШВ-75 для радіостанції Р-863 на антену S65-8282-34 виробництва компанії Sensor Systems Inc. (США);
- встановлення магнітного компасу NV2С-28V замість компасу КИ-13К;
- встановлення сигналізатора обледеніння СО-121ВМ замість сигналізатора РИО-3;
- встановлення переговорних пристроїв N301A-000 з підсилювачем АА38-501 та аудіопанеллю АА35-201W;
- встановлення метеолокатора RDR 2100 з курсовертикаллю SG102-200 та магнітним датчиком МТ102-300”;
- встановлення радіонавігаційної системи GTN 750Н з навігаційним індикатором типу G1106.

3) Бюлетені для вертольотів типу Мі-24 та їх модифікацій:

- встановлення КХ радіостанції КНФ 1050.

Для підвищення безпеки польотів та захисту льотного екіпажу вертольоту типу Мі-8МТ(МТВ), ДП «Авіакон» бере участь в науково-дослідній роботі бронювання кабіни вертольоту типу Мі-8МТ(МТВ) за рахунок встановлення броньованого скління. ДП «Авіакон» є безпосереднім учасником реалізації миротворчих програм. Проведена модернізація та переобладнання авіаційної техніки, а саме вертольотів відповідно до умов та вимог миротворчої місії, визнавалася як якісна керівництвом ООН. На сьогоднішній день ДП «Авіакон» є повноправним членом світової авіаційної спільноти. Продукція підприємства відома в Україні і далеко за її межами. Забезпечення високої якості, надійності та довговічності відновлених вертольотів, подальше вдосконалення виробничих і технологічних процесів, завод залишають його одним із провідних підприємств в області капітально-відновлювального ремонту авіатехніки.

За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності одним із головних напрямів аналітичної роботи будь-якого підприємства є деталізована оцінка фінансового стану його діяльності [42].

2.2 Загальна оцінка фінансовго стану ДП «Авіакон»

ДП «Авіакон» займає провідну роль серед світової авіаційної спільноти. Споживачами продукції підприємства є не тільки вітчизняні підприємства, але іноземні споживачі. Дотримуючись у своїй діяльності головної концепції, а саме забезпечення високої якості, надійності та довговічності відновлених вертольотів, подальше вдосконалення виробничих і технологічних процесів, завод протягом своєї діяльності завоював репутацію одного з провідних підприємств в області капітально-відновлювального ремонту авіатехніки.

Для утримання стабільної тенденції розвитку фінансово-господарської діяльності підприємства в умовах постійного загострення конкурентної боротьби необхідно достовірно оцінювати фінансовий стан підприємства.

Фінансовий стан підприємства характеризує забезпеченість власними оборотними коштами, оптимальне співвідношення запасів товарно-матеріальних цінностей з потребами виробництва, а також своєчасне проведення розрахункових операцій і платоспроможність.

Оцінка фінансового стану підприємства показує в яких конкретних напрямках потрібно вести цю роботу. Відповідно до цього результати аналізу надають відповідь на питання, які існують найважливіші способи поліпшення фінансового стану підприємства в конкретний період його діяльності.

Аналіз фінансового стану починається з оцінки активів і пасивів балансу. Як відомо, в активі балансу в узагальненому грошовому вираженні показані стан і розміщення засобів підприємства, в пасиві - джерела їх утворення.

Використовуючи «Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)», необхідно провести горизонтальний та вертикальний аналіз активів підприємства та джерел їх утворення [39].

Вертикальний та горизонтальний аналіз активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки наведено у таблиці 2.1.

Аналіз структури та динаміки активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Роки						Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
		2017		2018		2019		2018/ 2017	2019/ 2018	2018/ 2017	2019/ 2018
		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Необоротні активи, в тому числі:	146 917	17,2	161 729	19,3	327 585	35,4	+14 812	+165 856	+10,1	+102,6
1.1	Нематеріальні активи	50 822	5,9	54 416	6,5	80 250	8,7	+3 594	+25 834	+7,1	+47,5
1.2	Незавершені капітальні інвестиції	21 355	2,5	22 846	2,7	24 108	2,6	+1 491	+1 262	+7,0	+5,5
1.3	Основні засоби	58 964	6,9	71 084	8,5	223 227	24,1	+12 120	+152 143	+20,6	+214,0
1.4	Довгострокові фінансові інвестиції	21	0	21	0	0	0	0	0	0	0
1.5	Відстрочені податкові активи	15 755	1,9	13 362	1,6	0	0	-2 393	-13 362	-15,2	0
2.	Оборотні активи, в тому числі:	709 067	82,8	675 215	80,7	596 500	64,6	-33 852	-78 715	-4,8	-11,7
2.1	Виробничі запаси	193 870	22,6	218 253	26,1	259 618	28,1	+24 383	+41 365	+12,6	+19,0
2.2	Незавершене виробництво	83 088	9,7	68 153	8,1	132 790	14,4	-14 935	+64 637	-18,0	+94,8
2.3	Готова продукція	19 902	2,3	5 227	0,6	16 599	1,8	-14 675	+11 372	-73,7	+217,6
2.4	Товари	238	0	310	0	290	-	+72	-20	+30,3	-6,5
2.5	Дебіторська заборгованість за продукцію, послуги	117 305	13,8	100 180	12,0	59 002	6,4	-17 125	-41 178	-14,6	-41,1
2.6	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	45 966	5,4	61 527	7,4	12 162	1,3	+15 561	-49 365	+33,9	-80,2
2.7	Дебіторська заборгованість з бюджетом	46 197	5,4	11 899	1,4	13 875	1,5	-34 298	+1 976	-74,2	+10,6
2.8	Інша поточна дебіторська заборгованість	29 468	3,4	13 084	1,6	6 697	0,7	-16 384	-6 387	-55,6	-48,8
2.9	Гроші та їх еквіваленти	153 182	17,9	165 563	19,8	48 732	5,3	+12 381	-116 831	+8,1	-70,6
2.10	Витрати майбутніх періодів	378	0	283	0	0	0	-95	-283	-25,1	0
2.11	Інші оборотні активи	19 473	2,3	30 736	3,7	46 248	5,0	+11 263	+15 512	+57,8	+50,5
3.	РАЗОМ АКТИВІВ	855 984	100,0	836 944	100,0	924 085	100,0	-19 040	+87 141	-2,2	+10,4

У сучасних умовах здійснення господарської діяльності підприємства зацікавлені в належному стані та відповідній структурі активів для отримання найбільшого економічного ефекту.

Проблема в досягненні раціональної структури активів підприємств вимагає ретельнішого вивчення співвідношення оборотних та необоротних активів, тому доцільно дослідити склад кожного розділу активів.

Аналіз діяльності складу, структури та динаміки активів ДП «Авіакон» проводиться за даними форми - 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

З таблиці 2.1 бачимо, що величина активів підприємства зростає у 2019 році на 87 141 тис. грн. або на 10,4%, а протягом 2017-2018 рр. спостерігалось зменшення її величини на 19 040 тис. грн. або на 2,2%. Так, зростання величини активів ДП «Авіакон» у 2019 році відбулось за рахунок збільшення вартості необоротних активів на 165 856 тис. грн. або 102,6%. Протягом 2017-2018 рр. спостерігалось зменшення величини активів за рахунок зниження величини оборотних активів на 33 852 тис. грн. або на 4,8%.

Динаміку активів за період 2017-2019 роки зображено на рис. 2.1.

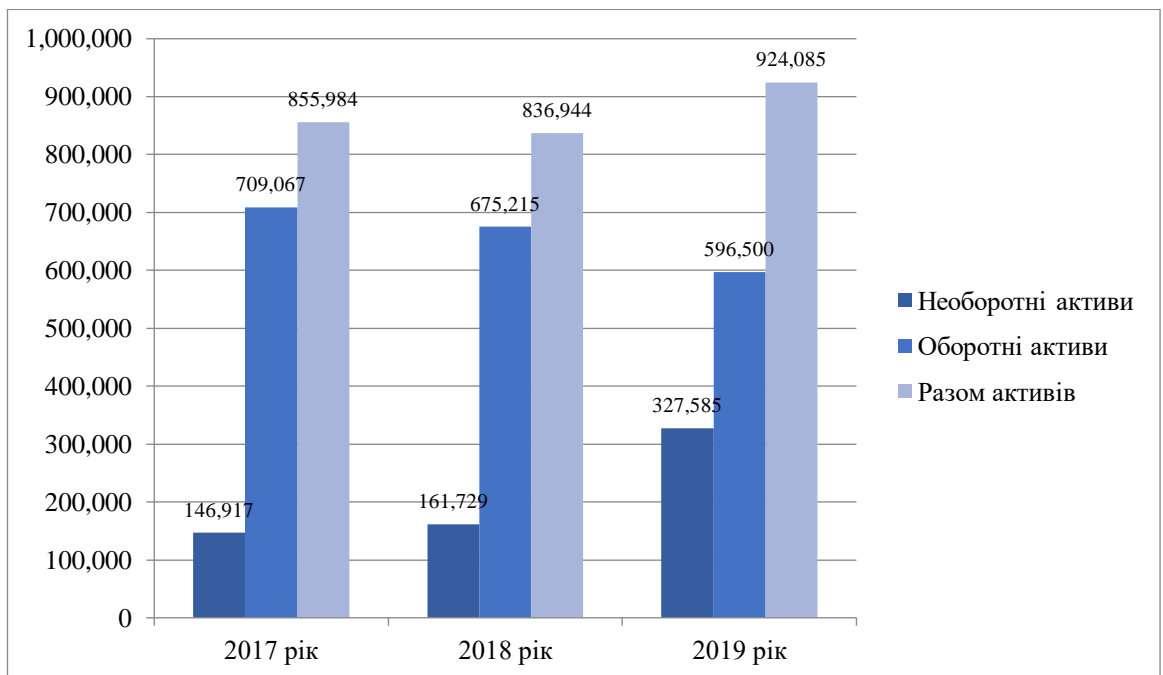

Рис. 2.1 Динаміка активів ДП «Авіакон» за період 2017-2019 роки, тис. грн.

В складі активів підприємства найбільша частка належала оборотним активам (рис. 2.2).

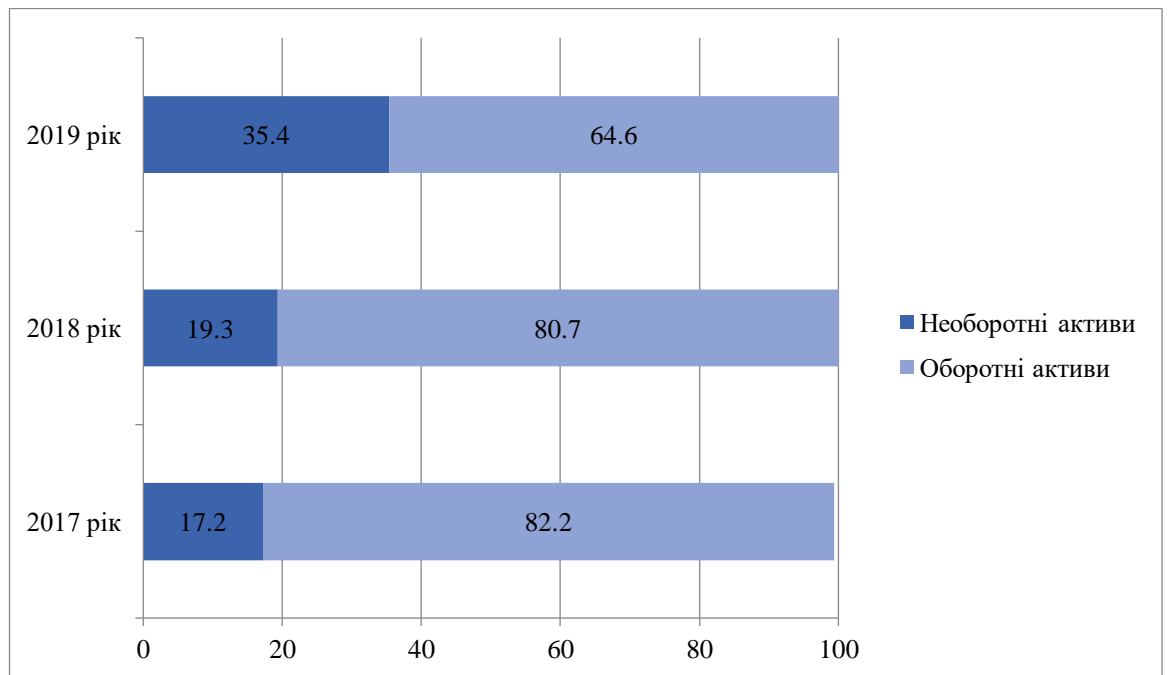

Рис. 2.2 Структура активів ДП «Авіакон» за період 2017-2019 роки, тис. грн.

В процесі функціонування підприємства, величина активів та їх структура постійно змінюється. У зв'язку з цим у процесі аналізу активів підприємства в першу чергу слід вивчити зміни в їх складі, структур і оцінити їх.

Результати аналізу складу та динаміки необоротних активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки представлені в табл. 2.2.

Дані таблиці 2.2 свідчать про те, що загальна вартість необоротних активів ДП «Авіакон» в 2018 році зросла на 14 812 тис. грн., або на 10,1% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році на 165 856 тис. грн., або на 102,6% за рахунок значного збільшення показника основних засобів.

Розглянемо детальніше за рахунок яких показників відбулось збільшення необоротних активів за звітний період. Величина нематеріальних активів мала позитивну тенденцію протягом усього досліджуваного періоду, в 2018 році їх

сума зросла на 3 594 тис. грн. або на 7,1% у порівнянні з 2017 роком та в 2019 році збільшилась на 25 834 тис. грн. або на 47,5%.

Таблиця 2.2

Аналіз складу та динаміки необоротних активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
			2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2019/2018	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Нематеріальні активи	1000	50 822	54 416	80 250	+3 594	+25 834	+7,1	+47,5
2	Незавершені капітальні інвестиції	1005	21 355	22 846	24 108	+1 491	+1 262	+7,0	+5,5
3	Основні засоби	1010	58 964	71 084	223 227	+12 120	+152 143	+20,6	+214,0
4	Довгострокові фінансові інвестиції	1035	21	21	0	0	0	0	0
5	Відстрочені податкові активи	1045	15 755	13 362	0	-2 393	-13 362	-15,2	0
6	Необоротні активи	1095	146 917	161 729	327 585	+14 812	+165 856	+10,1	+102,6

Що стосується величини незавершених капітальних інвестицій, то вона збільшувалась, в 2018 році зросла на 1 491 тис. грн. або на 7,0% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році на 1 262 тис. грн. або 5,5%. Суттєвих змін зазнали основні засоби: їх вартість в 2018 році збільшився на 12 120 тис. грн. або на 20,6% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році на 152 143 тис. грн. або 214,9%. Величина довгострокових фінансових інвестицій залишилася практично незмінною протягом усього досліджуваного періоду, а значить не мала ніякого впливу на зміну необоротних активів ДП «Авіакон» протягом 2017-2019 рр. Сума відстрочених податкових активів підприємства мала тенденцію до зменшення: в 2018 році знизилась на 2 393 тис. грн., або на 15,2%, а в 2019 році на 113 362 тис. грн.

Для більш детального дослідження стану та структури необоротних активів ДП «Авіакон» проведено аналіз структури необоротних активів, представлений в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз структури необоротних активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки,
тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки						Абсолютне відхилення, %	
			2017		2018		2019		2018/2017	2019/2018
			Сума, ис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Нематеріальні активи	1000	50 822	34,6	54 416	33,6	80 250	24,5	-1,0	-9,1
2	Незавершені капітальні інвестиції	1005	21 355	14,5	22 846	14,1	24 108	7,4	-0,4	-6,7
3	Основні засоби	1010	58 964	40,1	71 084	44,0	223 227	68,1	+3,9	+24,1
4	Фінансові інвестиції	1035	21	0,1	21	0	0	0	-0,1	0
5	Відстрочені податкові активи	1045	15 755	10,7	13 362	8,3	0	0	-2,4	-8,3
6	Необоротні активи,	1095	146 917	100	161 729	100	327 585	100	0	0

Дані аналітичної таблиці показують, що протягом 2017-2019 рр. найбільшу питому вагу в загальній структурі необоротних активів ДП «Авіакон» займають основні засоби – в 2017 році вони становили 40,1%, в 2018 році 44,0 %, а вже у 2019 році 68,1%, тому їх прогресивність та технічний стан визначають потенційні можливості виробництва. На другому місці – нематеріальні активи підприємства – в 2017 році вони становили 34,6%, в 2018 році 33,6 %, а у 2019 році 24,6%, ми спостерігаємо їх зменшення впродовж досліджуваного періоду. У 2018 році порівняно з 2017 роком у структурі необоротних активів відбулися незначні зміни, а саме, зменшення на 0,4 % частки незавершених капітальних інвестицій, а у 2019 році порівняно з попереднім роком – на 6,7%. Стосовно фінансових інвестицій та відстрочених податкових активів, то їх значення у 2018 році порівняно з попереднім не змінилося, як і в 2019 році.

Прослідкувати динаміку необоротних активів підприємства можна на рисунку 2.3.

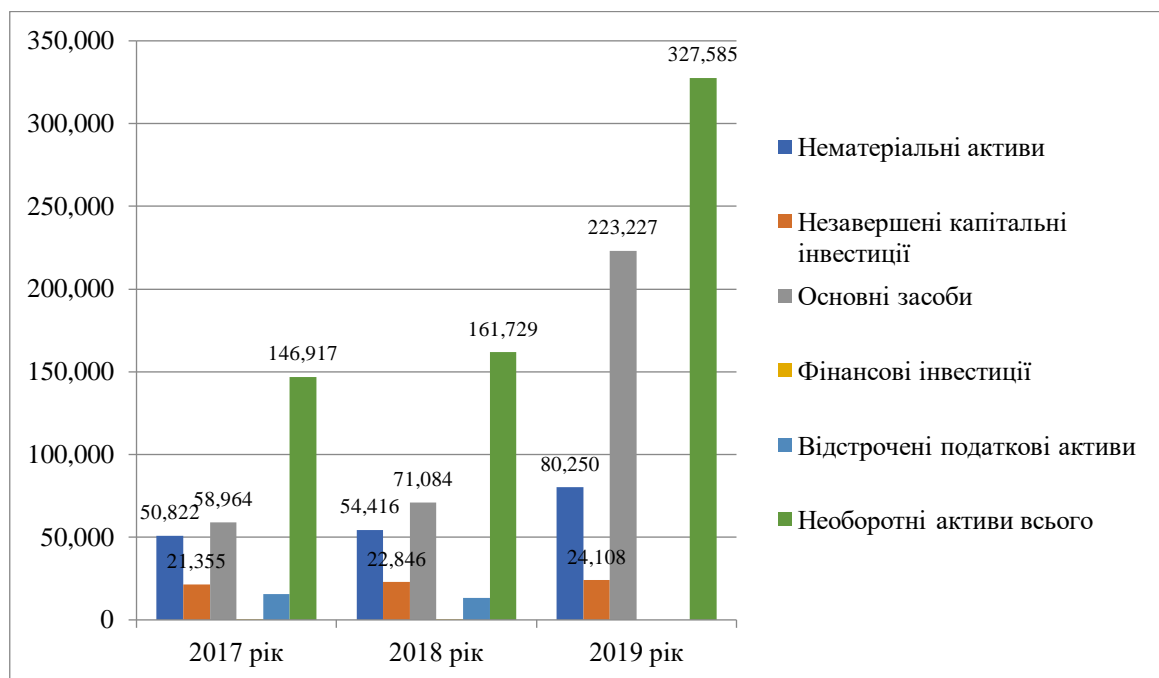

Рис. 2.3 Динаміка необоротних активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

Результати аналізу складу та динаміки оборотних активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки представлені в табл. 2.4.

Дані таблиці 2.4 свідчать про те, що загальна вартість оборотних активів ДП «Авіакон» в 2018 році зменшилась на 33 852 тис. грн., або на 4,8% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році на 78 715 тис. грн., або на 11,7%.

У першому випадку за рахунок значного зниження показника дебіторської заборгованості з бюджетом та іншої поточної дебіторської заборгованості, в другому випадку - за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за виданими авансами, а також грошей та їх еквівалентів.

Розглянемо детальніше за рахунок яких показників відбулось зменшення оборотних активів за звітний період. Величина запасів не мала однозначної тенденції протягом усього досліджуваного періоду, в 2018 році її сума

зменшилась на 5 115 тис. грн. або на 1,7%, але в 2019 році збільшилась на 117 354 тис. грн. або на 40,2%.

Таблиця 2.4

Аналіз складу та динаміки оборотних активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
			2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2019/2018	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Запаси	1100	297 098	291 943	409 297	-5 155	+117 354	-1,7	+40,2
2	Дебіторська заборгованість за продукцію, послуги	1125	117 305	100 180	59 002	-17 125	-41 178	-14,6	-41,1
3	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	45 966	61 527	12 162	+15 561	-49 365	+33,9	-80,2
4	Дебіторська заборгованість з бюджетом	1135	46 197	11 899	13 875	-34 298	+1 976	-74,2	+10,6
5	Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	29 468	13 084	6 697	-16 384	-6 387	-55,6	-48,8
6	Гроші та їх еквіваленти	1165	153 182	165 563	48 732	+12 381	-116 831	+8,1	-70,6
7	Витрати майбутніх періодів	1170	378	283	0	-95	-283	-25,1	0
8	Інші оборотні активи	1190	19 473	30 736	46 248	+11 263	+15 512	+57,8	+50,5
9	Оборотні активи	1195	709 067	675 215	596 500	-33 852	-78 715	-4,8	-11,7

Дебіторської заборгованість за продукцію, послуги мала тенденцію до зниження протягом 2017-2019 рр. В 2018 році її показник зменшився на 17 125 тис. грн. або на 14,6% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році на 41 178 або на 41,1%. Що стосується величини дебіторської заборгованість за виданими авансами, то протягом 2017-2018 рр. вона збільшилась на 15 561 тис. грн. або на 33,9%, а вже у 2019 році пішла до спаду на 49 365 тис. грн. або на 80,2%. Інша тенденція спостерігалась із дебіторської заборгованості з бюджетом, в 2018 році її сума зменшилась на 34 298 тис. грн. або на 74,2%, а в 2019 році збільшилась

на 1 976 тис. грн. або на 10,6%. Гроші та їх еквіваленти, їх величина збільшилась в 2018 році 12 381 тис. грн. або 8,1%, у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році зменшилась 116 831 тис. грн. або на 70,6%. Величина витрат майбутніх періодів залишила тенденцію до зменшення протягом 2017-2019 років. Сума інших оборотних активів підприємства мала тенденцію до збільшення: в 2018 році на 11 263 тис. грн., або на 57,8%, а в 2019 році на 15 512 тис. грн. або на 50,5%.

Для більш детального дослідження стану та структури оборотних активів ДП «Авіакон» проведено аналіз структури необоротних активів, представлений в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз структури оборотних активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки,
тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки						Абсолютне відхилення, %	
			2017		2018		2019		2018/2017	2019/2018
			Сума, ис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Запаси	1100	297 098	41,9	291 943	43,2	409 297	68,6	+ 1,3	+26,7
2	Дебіторська заборгованість за продукцію, послуги	1125	117 305	16,5	100 180	14,8	59 002	9,9	-1,7	-6,6
3	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	45 966	6,5	61 527	9,1	12 162	2,0	+2,6	-4,5
4	Дебіторська заборгованість з бюджетом	1135	46 197	6,5	11 899	1,8	13 875	2,3	-4,7	-4,2
5	Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	29 468	4,2	13 084	1,9	6 697	1,1	-2,3	-3,1
6	Гроші та їх еквіваленти	1165	153 182	21,6	165 563	24,5	48 732	8,2	+2,9	-13,4
7	Витрати майбутніх періодів	1170	378	0,1	283	0,1	0	0	0	0
8	Інші оборотні активи	1190	19 473	2,7	30 736	4,6	46 248	7,8	+1,9	+5,1
9	Оборотні активи	1195	709 067	100	675 215	100	596 500	100	0	0

Дані аналітичної таблиці показують, що протягом 2017-2019 рр. найбільшу питому вагу в загальній структурі оборотних активів ДП «Авіакон» займають запаси – в 2017 році вони становили 41,9%, в 2018 році 42,2 %, а вже у 2019 році 68,6%. Наступне місце протягом 2017-2018 рр. займають гроші та їх еквіваленти – в 2017 році вони становили 21,6%, в 2018 році 24,5 %, а у 2019 році ми спостерігаємо їх зменшення та питому вагу дебіторської заборгованості за продукцію, послуги – 9,9%. У 2018 році порівняно з 2017 роком у структурі необоротних активів відбулися незначні зміни, а саме, зменшення на 2,3 % частки іншої поточної заборгованості, а у 2019 році порівняно з попереднім роком – на 3,1%. Стосовно витрат майбутніх періодів, то їх значення у 2018 році порівняно з попереднім не змінилося, як і в 2019 році. Питома вага інших оборотних активів підприємства мала тенденцію до збільшення: в 2018 році вони займали 4,6%, в 2019 – 7,8%, що на 5,1% більше за попередній рік.

Прослідкувати динаміку оборотних активів підприємства можна на рисунку 2.4.

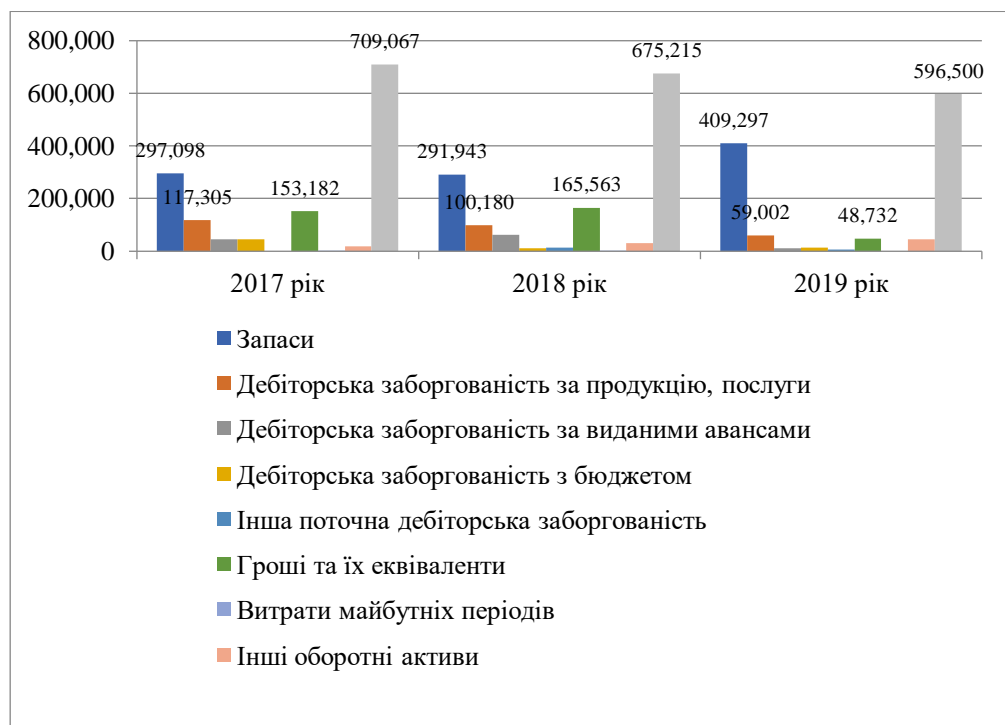

Рис. 2.4 Динаміка оборотних активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

Дослідження стану та структури активів є різноплановим процесом, оскільки під час його здійснення необхідно дати оцінку обсягу, структури та динаміки оборотних та необоротних активів.

Отже, здійснивши аналіз стану та структури активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, ми виявили, що на підприємстві протягом 2017-2018 рр спостерігалось зменшення вартості активу балансу, а протягом 2018-2019 рр. збільшення вартості активу балансу.

У 2019 році на 87 141 тис. грн. або на 10,4%, а протягом 2017-2018 рр. спостерігалось зменшення їх величини на 19 040 тис. грн. або на 2,2%. Так, зростання величини активів ДП «Авіакон» у 2019 році відбулось за рахунок збільшення вартості необоротних активів на 165 856 тис. грн. або 102,6%, а протягом 2017-2018 рр. спостерігалось зменшення її величини на 33 852 тис. грн. або на 4,8% через зменшення вартості оборотних активів.

У складі активів ДП «Авіакон» протягом звітнього періоду найбільша частка належала оборотним активам. У 2017 році вона складала 82,2%, у 2018 р. мала тенденцію до зменшення і становила 80,7%, а у 2019 р. знизилась до позначки 64,6%.

Основними причинами зменшення вартості активів підприємства протягом 2018-2018 рр. є зменшення розміру оборотних активів, а саме: зменшення незавершеного виробництва внаслідок завершення ремонту авіаційної техніки по окремим укладеним договорам; зменшення готової продукції внаслідок відвантаження авіаційної техніки після ремонту замовникам; зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, послуги в результаті здійснення розрахунків за надані підприємством послуги; зменшення дебіторської заборгованості з бюджетом внаслідок відповідного зменшення заборгованості по податку на прибуток та відшкодуванню податку на додану вартість; зменшення іншої поточної дебіторської заборгованості, а також витрат майбутніх періодів.

В той же час мало місце збільшення вартості необоротних активів підприємства протягом 2017-2018 рр. за рахунок: зростання вартості

нематеріальних активів; зростання вартості основних засобів; зростання незавершених капітальних інвестицій.

Зростання вартості необоротних активів свідчить про здійснення підприємством протягом 2018 року значних капітальних інвестицій в оновлення матеріально-технічної бази.

Основними причинами збільшення вартості активів підприємства протягом 2018-2019 рр. є збільшення розміру необоротних активів, а саме: зростання вартості нематеріальних активів; збільшення розміру залишкової вартості основних засобів; зростання незавершених капітальних інвестицій.

В той же час мало місце зменшення вартості оборотних активів підприємства протягом 2018-2019 рр. за рахунок: зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, послуги внаслідок здійснення розрахунків за надані підприємством послуги; зменшення дебіторської заборгованості за виданими авансами; зменшення іншої поточної дебіторської заборгованості та зменшення вартості інших оборотних активів.

Вертикальний та горизонтальний аналіз пасивів підприємства наведено у таблиці 2.6.

Аналіз структури та динаміки пасивів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Роки						Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
		2017		2018		2019		2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Власний капітал	524 611	61,3	556 457	66,5	698 303	75,6	+31 846	+141 846	+6,1	+25,5
1.1	Зареєстрований капітал	18 525	2,2	18 525	2,2	18 525	2,0	0	0	0	0
1.2	Капітал у дооцінках	5 802	0,7	6 042	0,7	1 911	0,2	+240	-4 131	+4,1	-68,4
1.3	Додатковий капітал	371 138	43,4	383 297	45,8	414 229	44,8	+12 159	+30 932	+3,3	+8,1
1.4	Резервний капітал	9 262	1,1	9 262	1,1	9 262	1,0	0	0	0	0
1.5	Нерозподілений прибуток	119 884	14,9	139 331	16,6	254 376	27,5	+19 447	+115 045	+16,2	+82,6
2.	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	25 231	2,9	15 441	1,8	35 512	3,8	-9 790	+20 071	-38,8	+130,0
2.1	Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0	4 723	0,5	0	+4 723	0	0
2.2	Довгострокові забезпечення	8 100	0,9	2 979	0,4	11 416	1,2	-5 121	+8 437	-63,2	+283,2
2.3	Цільове фінансування	17 131	2,0	12 462	1,5	19 373	2,1	-4 669	+6 911	-27,3	+55,5
3	Поточні зобов'язання і забезпечення	306 142	35,8	265 046	31,7	190 270	20,6	-41 096	-74 776	-13,4	-28,2
3.1	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	24 815	2,9	17 811	2,1	18 282	2,0	-7 004	+471	-28,2	+2,6
3.2	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	10 015	1,2	5 569	0,7	4 286	0,5	-4 446	-1 283	-44,4	-23,0
3.3	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	763	0	1 779	0,2	2 068	0,2	+1 016	+289	+133,2	+16,2
3.4	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	3 799	0,4	4 367	0,5	5 237	0,6	+568	+870	+15,0	+19,9
3.5	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	149 802	17,5	80 823	9,7	34 104	3,7	-68 979	-46 719	-46,0	-57,8
3.6	Поточні забезпечення	89 119	10,4	94 759	11,3	34 885	3,8	+5 640	-59 874	6,3	-63,2
3.7	Доходи майбутніх періодів	25 213	2,9	31 076	3,7	34 498	3,7	+5 863	+3 422	+7,7	+11,0
3.8	Інші поточні зобов'язання	2 616	0,3	28 862	3,4	56 910	6,2	+26 246	+28 048	+1003,3	+97,2
3	РАЗОМ ПАСИВИВ	855 984	100,0	836 944	100,0	924 085	100,0	-19 040	+87 141	-2,2	+10,4

З таблиці 2.6 бачимо, що величина пасивів підприємства зросла у 2019 році на 87 141 тис. грн. або на 10,4%, а протягом 2017-2018 рр. спостерігалось зменшення її величини на 19 040 тис. грн. або на 2,2%.

Так, зростання величини пасивів ДП «Авіакон» у 2019 році відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 141 846 тис. грн. або 25,5%, протягом 2017-2018 рр. зростання величини на 31 846 тис. грн. або на 6,1% через приріст нерозподіленого прибутку.

Динаміку пасивів за період 2017-2019 роки зображено на рис. 2.5.

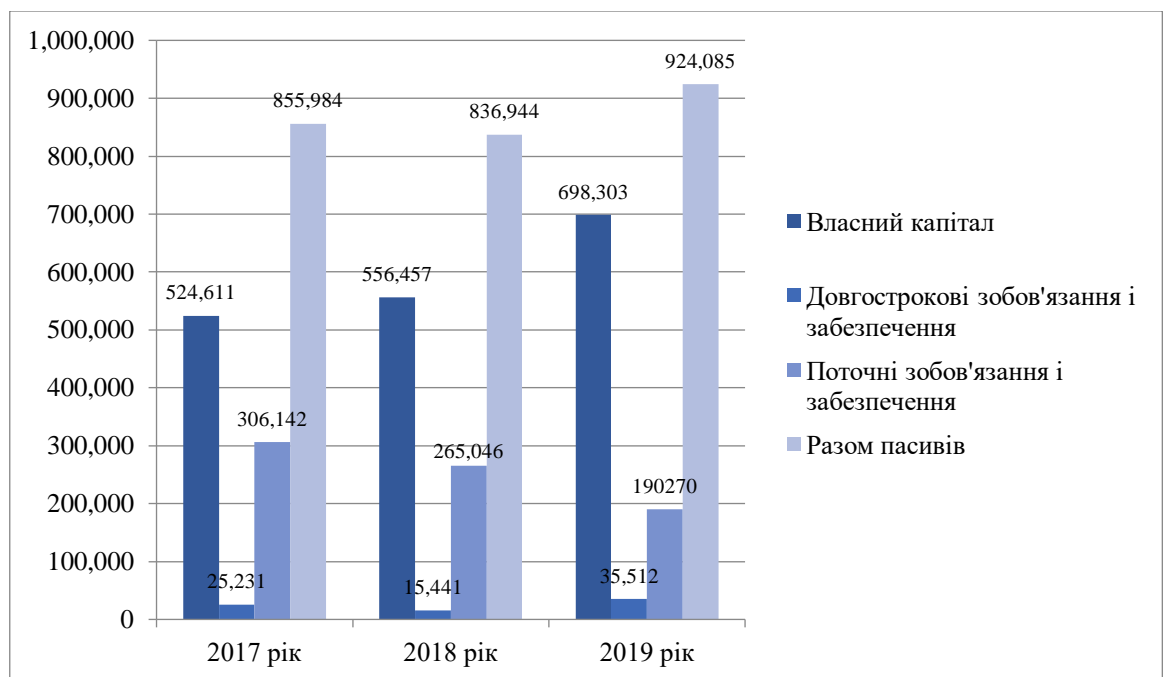

Рис. 2.5 Динаміка пасивів ДП «Авіакон» за період 2017-2019 роки, тис. грн.

В структурі пасивів у 2017-2019 рр. найбільша частка припадала на власний капітал (рис. 2.6)

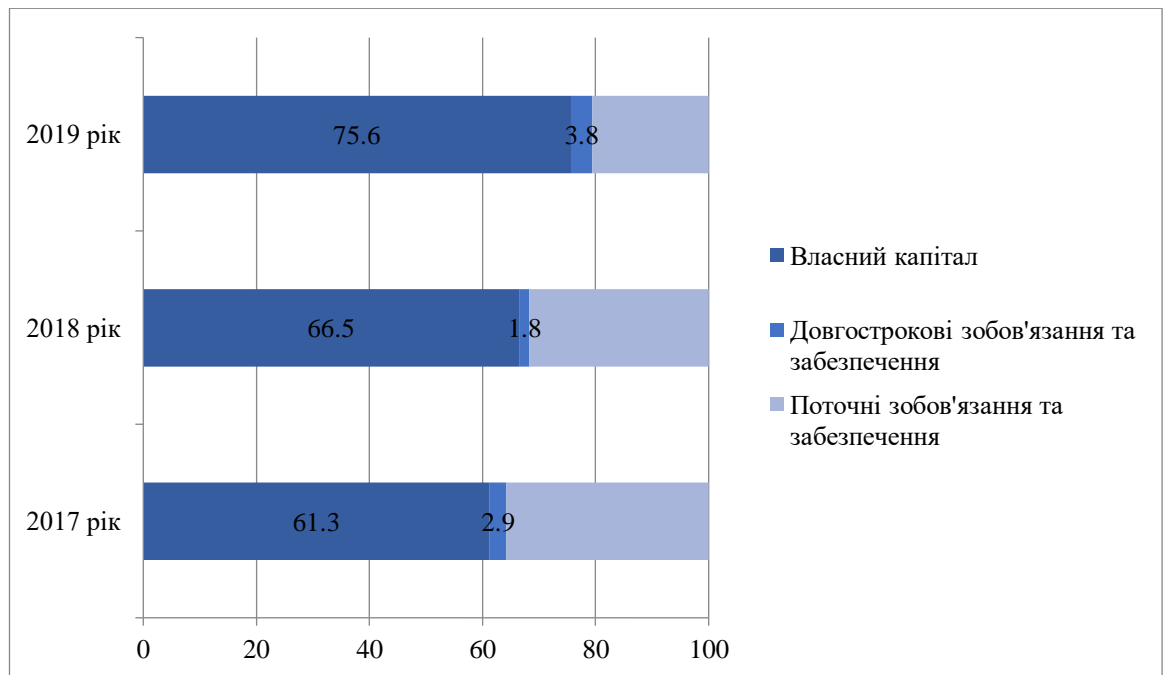

Рис. 2.6 Структура пасивів ДП «Авіакон» за період 2017-2019 роки, тис. грн.

Створення і ефективне функціонування підприємства неможливе без формування досягнення достатнього обсягу власного капіталу.

Власний капітал – це власні джерела фінансування підприємств, які без визначення строку внесені його засновниками (учасниками), або залишені ними на підприємстві із чистого прибутку.

Дослідження власного капіталу ДП «Авіакон» необхідно розпочати з аналізу за окремими напрямками: аналіз діяльності складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства та аналіз забезпечення та показників ефективності використання власного капіталу підприємства.

Аналіз діяльності складу, структури та динаміки власного капіталу ДП «Авіакон» проводиться за даними форми – 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Результати аналізу складу та динаміки власного капіталу ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки представлені в табл. 2.7

Таблиця 2.7

Аналіз складу та динаміки власного капіталу ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
			2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2019/2018	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Зареєстрований капітал	1400	18 525	18 525	18 525	0	0	0	0
2	Капітал у дооцінках	1405	5 802	6 042	1 911	+240	- 4 131	+4,1	-68,4
3	Додатковий капітал	1410	371 138	383 297	414 229	+12 159	+30 932	+3,3	+8,1
4	Резервний капітал	1415	9 262	9 262	9 262	0	0	0	0
5	Нерозподілений прибуток	1420	119 884	139 331	254 376	+19 447	+115 045	+16,2	+82,6
6	Власний капітал	1495	524 611	556 457	698 303	+31 846	+141 846	+6,1	+25,5

Дані таблиці 2.7 свідчать про те, що загальна вартість власного капіталу ДП «Авіакон» в 2018 році зросла на 31 846 тис. грн. або на 6,1% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році на 141 846 тис. грн. або на 25,5% за рахунок значного збільшення показника нерозподіленого прибутку.

Розглянемо детальніше за рахунок яких показників відбулось збільшення власного капіталу за звітний період.

Величина зареєстрованого капіталу залишилася незмінною протягом усього досліджуваного періоду, а значить не мала ніякого впливу на зміну власного капіталу ДП «Авіакон».

Сума капіталу у дооцінках в 2018 році зросла на 240 тис. грн. або на 4,1% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році зменшилась на 4 131 тис. грн або на 68,4%.

Суттєвих змін зазнав додатковий капітал: його вартість в 2018 році збільшився на 12 159 тис. грн. або на 3,3% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році на 30 932 тис. грн. або 8,1%.

Сума резервного капіталу ДП «Авіакон» не змінювалась за 2017-2019 роки.

Нерозподілений прибуток в 2018 році зріс на 19 447 тис. грн. або на 16,2%, а в 2019 році на 115 045 тис. грн. або на 82,6%. Цей факт, безумовно, є позитивним фактором у розвитку підприємства.

Для більш детального дослідження стану та структури власного капіталу ДП «Авіакон» проведено аналіз структури власного капіталу, представлений в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз структури власного капіталу ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки						Абсолютне відхилення, %	
			2017		2018		2019		2018/2017	2019/2018
			Сума, ис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Зареєстрований капітал	1400	18 525	3,5	18 525	3,3	18 525	2,7	-0,2	-0,6
2	Капітал у дооцінках	1405	5 802	1,1	6 042	1,1	1 911	0,3	0	-0,8
3	Додатковий капітал	1410	371 138	70,7	383 297	68,9	414 229	59,3	-1,8	-9,6
4	Резервний капітал	1415	9 262	1,8	9 262	1,7	9 262	1,3	-0,1	-0,4
5	Нерозподілений прибуток	1420	119 884	22,9	139 331	25	254 376	36,4	+2,1	+11,4
6	Власний капітал	1495	524 611	100	556 457	100	698 303	100	0	0

Дані аналітичної таблиці показують, що у 2017 році найбільшу питому вагу в загальній структурі власного капіталу ДП «Авіакон» займає додатковий капітал – в 2017 році він становив 70,7%, в 2018 році 68,9 %, а вже у 2019 році 59,3%. При цьому частка додаткового капіталу у 2018 році порівняно з 2017 роком зменшилась 1,8%, а у 2019 році – на 9,6%.

На другому місці – нерозподілений прибуток підприємства – в 2017 році він становив 22,9%, в 2018 році 25 %, а у 2019 році 36,4%, ми спостерігаємо його зростання впродовж досліджуваного періоду, що говорить про покращення фінансової стійкості та функціонування підприємства.

У 2018 році порівняно з 2017 роком у структурі власного капіталу відбулися незначні зміни, а саме, зменшення на 0,2 % частки зареєстрованого

капіталу, а у 2019 році порівняно з попереднім роком – на 0,6%. Стосовно капіталу у дооцінках, то його значення у 2018 році порівняно з попереднім не змінилося, тільки у 2019 році ми бачимо зменшення на 0,8%. Таку ж тенденцію й має резервний капітал в 2018 році він зменшився на 0,1, а у 2019 році – на 0,4%.

Прослідкувати динаміку статей власного капіталу підприємства можна на рисунку 2.7.

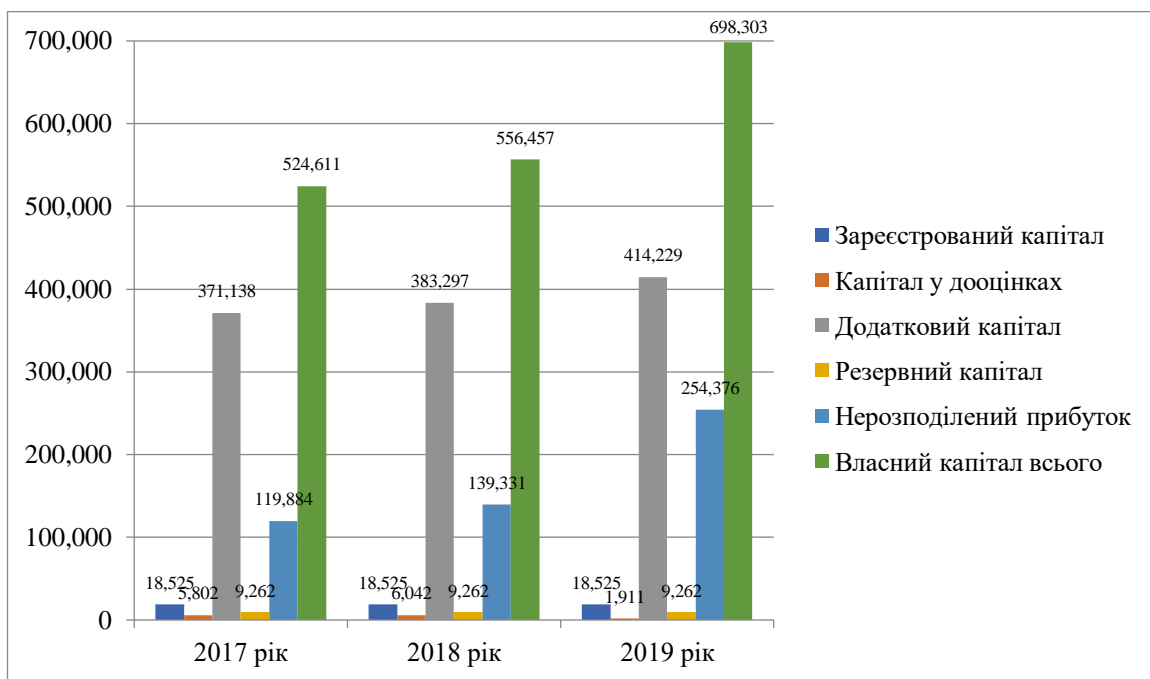

Рис. 2.7 Динаміка статей власного капіталу ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

Проведеним аналізом структури та динаміки власного капіталу встановлено, що розмір власного капіталу ДП «Авіакон» протягом 2017-2019 років мав тенденцію до постійного збільшення. Оскільки власний капітал є основним критерієм стабільності та ефективності функціонування підприємства, то його додатне значення є позитивним фактором у діяльності підприємства та свідчить спроможність ДП «Авіакон» сплачувати свої поточні зобов'язання та в подальшому розширювати діяльність.

Результати аналізу складу та динаміки довгострокових зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки представлені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз складу та динаміки довгострокових зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
			2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2019/2018	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	4 723	0	+4 723	0	0
2	Довгостроков і забезпечення	1520	8 100	2 979	11 416	-5 121	+8 437	-63,2	+283,2
3	Цільове фінансування	1525	17 131	12 462	19 373	-4 669	+6 911	-27,3	+55,5
4	Довгостроков і зобов'язання і забезпечення	1595	25 231	15 441	35 512	-9 790	+20 071	-38,8	+130,0

Дані таблиці 2.9 свідчать про те, що загальна вартість довгострокових зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» в 2018 році знизилась на 9 790 тис. грн., або на 38,8% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році зросла на 20 071 тис. грн., або на 130,0% за рахунок значного збільшення показника довгострокових забезпечень.

Розглянемо детальніше під впливом яких показників відбулись такі зміни довгострокових зобов'язань та забезпечень за звітний період.

Сума відстрочених податкових зобов'язань залишилася практично незмінною протягом усього досліджуваного періоду, а значить не мала ніякого впливу на зміну довгострокових зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» протягом 2017-2019 рр.

Суттєвих змін зазнав показника довгострокових забезпечень: його вартість в 2018 році збільшився на зменишилась на 5 121 тис. грн. або на 63,2% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році на збільшилась на 8 437 тис. грн. або 283,2%.

Для більш детального дослідження стану та структури довгострокових зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» проведено аналіз структури необоротних активів, представлений в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз структури довгострокових зобов'язань та забезпечень ДП
«Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки						Абсолютне відхилення, %	
			2017		2018		2019		2018/2017	2019/2018
			Сума, ис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	4 723	13,3	0	+13,3
2	Довгострокові забезпечення	1520	8 100	32,1	2 979	19,3	11 416	32,1	-12,8	+12,8
3	Цільове фінансування	1525	17 131	67,9	12 462	80,7	19 373	54,6	+12,8	-26,1
4	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	25 231	100	15 441	100	35 512	100	0	0

Дані аналітичної таблиці показують, що у 2017 році найбільшу питому вагу в загальній структурі довгострокових зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» займає цільове фінансування – в 2017 році цей показник становив 67,9%, в 2018 році 80,7 %, а вже у 2019 році 54,6%. При цьому частка цільового фінансування у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилась 26,1%.

На другій сходинці – довгострокові забезпечення підприємства – в 2017 році даний показник становив 32,1%, в 2018 році 19,3 %, що на 12,8% менше за попередній рік, а у 2019 році 32,1%, ми спостерігаємо його зростання впродовж 2018-2019 рр на 12,8%.

Най меншу питому вагу займають відстрочені податкові зобов'язання, величина яких мала тенденцію до збільшення лише у 2019 році.

Прослідкувати динаміку довгострокових зобов'язань та забезпечень підприємства можна на рисунку 2.8.

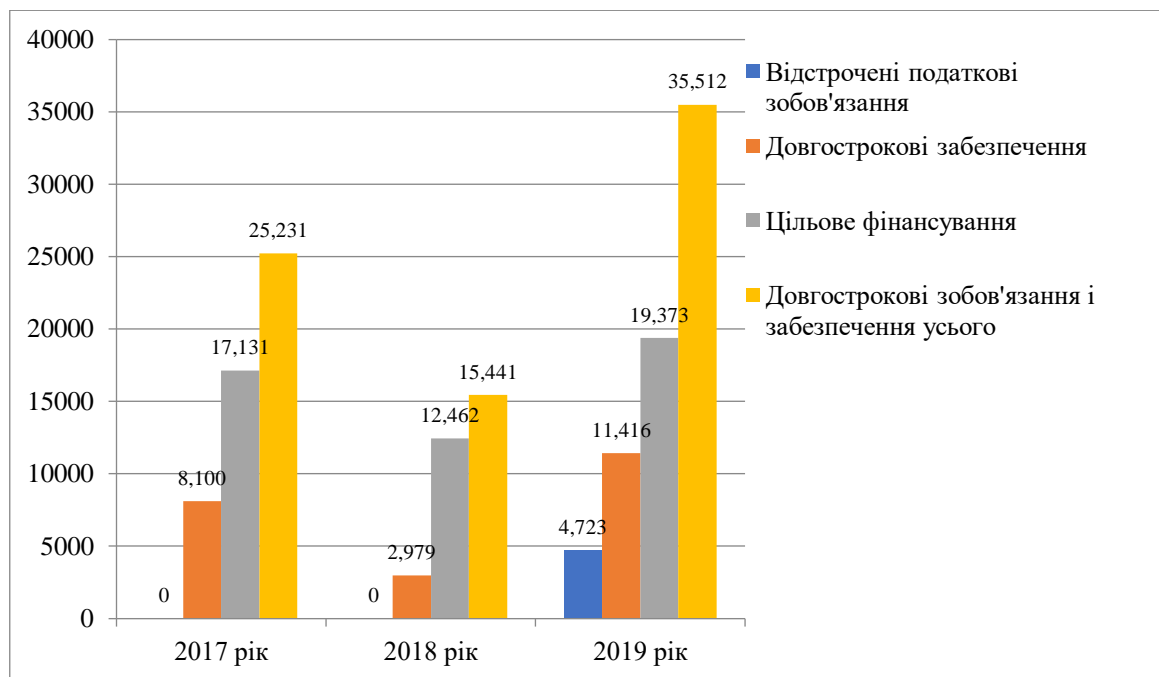

Рис. 2.8 Динаміка довгострокових зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

Результати аналізу складу та динаміки поточних зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки представлені в табл. 2.11.

Дані таблиці 2.11 свідчать про те, що загальна вартість поточних зобов'язань та забезпечень мала регресивну тенденцію ДП «Авіакон». У 2018 році вона знизилась на 41 096 тис. грн. або на 13,4% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році на 74 776 тис. грн. або на 28,2% за рахунок значного зменшення показників поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом та за одержаними авансами.

Великих змін зазнала сума інших поточних зобов'язань: в 2018 році вона зросла на 26 246 тис. грн. або на 1003,3% у порівнянні з 2017 роком, а в 2019 році збільшилась на 28 048 тис. грн. або на 97,2%

Величина поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці та доходи майбутніх періодів мала проресивну тенденцію впродовж 2017-2019 рр.

Сума поточна кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги як і поточні забезпечення протягом 2017-2018 рр. збільшувалась, а на кінець звітнього періоду знизилась.

Таблиця 2.11

Аналіз складу та динаміки поточних зобов'язань та забезпечень ДП

«Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
			2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2019/2018	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	24 815	17 811	18 282	-7 004	+471	-28,2	+2,6
2	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1620	10 015	5 569	4 286	-4 446	-1 283	-44,4	-23,0
3	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1625	763	1 779	2 068	+1 016	+289	+133,2	+16,2
4	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	3 799	4 367	5 237	+568	+870	+15,0	+19,9
5	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	149 802	80 823	34 104	-68 979	-46 719	-46,0	-57,8
6	Поточні забезпечення	1660	89 119	94 759	34 885	+5 640	-59 874	6,3	-63,2
7	Доходи майбутніх періодів	1665	25 213	31 076	34 498	+5 863	+3 422	+7,7	+11,0
8	Інші поточні зобов'язання	1690	2 616	28 862	56 910	+26 246	+28 048	+1003,3	+97,2
9	Поточні зобов'язання і забезпечення	1695	306 142	265 046	190 270	-41 096	-74 776	-13,4	-28,2

Для більш детального дослідження стану та структури поточних зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» проведено аналіз структури необоротних активів, представлений в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз структури поточних зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ з/п	Показники	Код рядка	Роки						Абсолютне відхилення, %	
			2017		2018		2019		2018/2017	2019/2018
			Сума, ис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	24 815	8,1	17 811	6,7	18 282	9,6	-1,4	+2,9
2	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1620	10 015	3,3	5 569	2,1	4 286	2,3	-1,2	+0,2
3	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1625	763	0,2	1 779	0,7	2 068	1,1	+0,5	+0,4
4	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	3 799	1,2	4 367	1,6	5 237	2,8	+0,4	+1,2
5	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	149 802	49,0	80 823	30,5	34 104	17,9	-18,5	-12,6
6	Поточні забезпечення	1660	89 119	29,1	94 759	35,8	34 885	18,3	+6,7	-17,5
7	Доходи майбутніх періодів	1665	25 213	8,2	31 076	11,7	34 498	18,1	+3,5	+6,4
8	Інші поточні зобов'язання	1690	2 616	0,9	28 862	10,9	56 910	29,9	+10	+19
9	Поточні зобов'язання забезпечення	1695	306 142	100	265 046	100	190 270	0	0	0

Дані аналітичної таблиці показують, що у 2017 році найбільшу питому вагу в загальній структурі поточних зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» займає поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами – в 2017 році цей показник становив 49,0%. У 2018 році дещо інша ситуація – найбільшу питому вагу займають поточні забезпечення 35,8%, а вже у 2019 році – інші поточні забезпечення, відповідно, 29,9%. На другій сходинці в 2017 році – поточні забезпечення, даний показник становив 29,1%, в 2018 році – поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами 30,5 %, що на 6,7% більша за попередній рік, а у 2019 році – поточні забезпечення 18,3%, ми спостерігаємо його зниження впродовж 2018-2019 рр. на 17,5%. Найменшу питому вагу займають: поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування та поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці.

Прослідкувати динаміку поточних зобов'язань та забезпечень підприємства можна на рисунку 2.9.

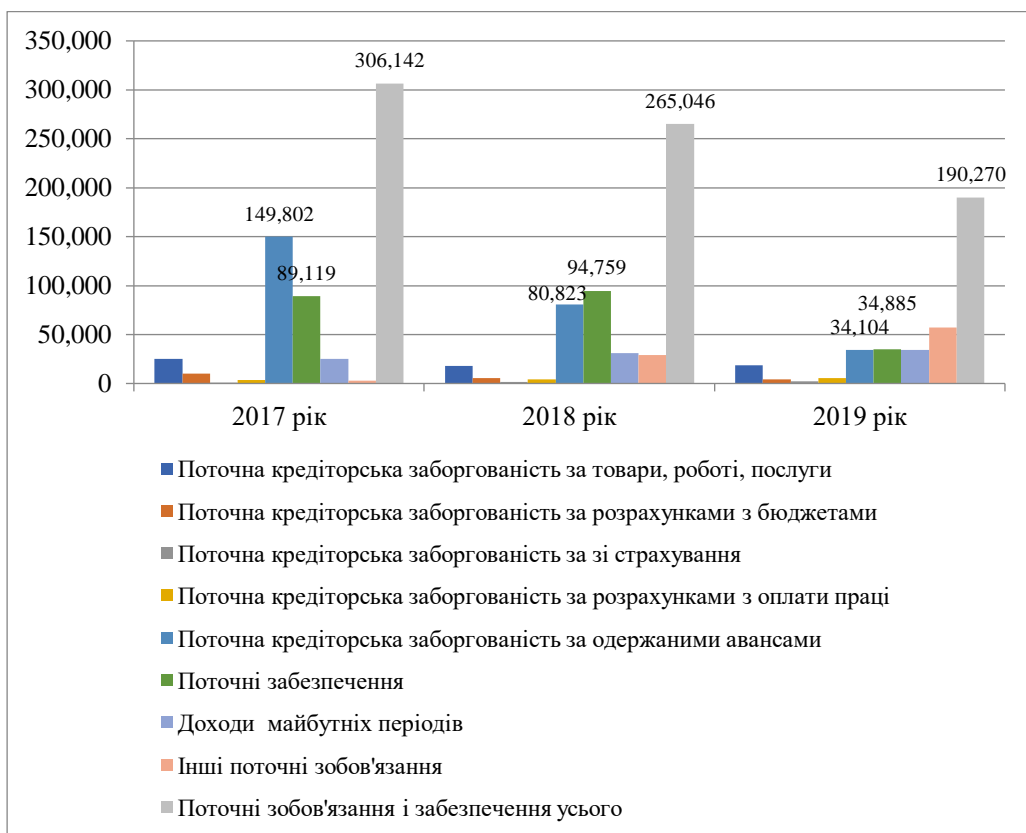

Рис. 2.9 Динаміка поточних зобов'язань та забезпечень ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

Отже, здійснивши аналіз стану та структури пасивів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, ми виявили, що на підприємстві протягом 2017-2018 рр спостерігалось зменшення вартості пасиву балансу, а протягом 2018-2019 рр. збільшення вартості пасиву балансу.

У 2019 році на 87 141 тис. грн. або на 10,4%, а протягом 2017-2018 рр. спостерігалось зменшення її величини на 19 040 тис. грн. або на 2,2%. Так, зростання величини пасивів ДП «Авіакон» у 2019 році відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 141 846 тис. грн. або 25,5%, протягом 2017-2018 рр. зростання величини на 31 846 тис. грн. або на 6,1% через приріст нерозподіленого прибутку.

У складі пасивів ДП «Авіакон» протягом звітнього періоду найбільша частка належала власному капіталу. У 2017 році вона складала 61,3%, у 2018 р. мала тенденцію до збільшення і становила 66,5%, а у 2019 р. зросла до позначки 75,6%. Оскільки власний капітал є основним критерієм стабільності та ефективності функціонування підприємства, то його додатне значення є позитивним фактором у діяльності підприємства та свідчить спроможність ДП «Авіакон» сплачувати свої поточні зобов'язання та в подальшому розширювати діяльність.

Що стосується загальної суми зобов'язань та забезпечень підприємства, то ми спостерігаємо їх зменшення протягом 2017-2018 рр., при цьому спостерігається: зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень за рахунок відповідного зменшення суми довгострокових забезпечень та цільового фінансування, а також зменшення поточних зобов'язань і забезпечень на за рахунок відповідного зменшення суми поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, за розрахунками бюджетом, за одержаними авансами.

Зростання зобов'язань зі страхування та з оплати праці пояснюється зростанням рівня оплати праці на підприємстві протягом 2017-2018 рр. Зазначені зобов'язання є поточними та були погашені підприємством у строки, зростанням передбачені чинним законодавством України.

Слід зазначити, що ДП «Авіакон» не залучало протягом 2017-2018 рр. фінансових ресурсів з використанням банківських кредитів, а здійснювало свою господарську діяльність виключно за рахунок власних обігових коштів. Зростання зобов'язань і забезпечень за 2018 рік не перевищував зростання активів підприємства, що в комплексі з іншими показниками діяльності ДП «Авіакон» також свідчить про високу платоспроможність і ліквідність підприємства.

Проведений аналіз свідчить про зменшення протягом 2018-2019 рр. загальної суми зобов'язань і забезпечень, при цьому спостерігається: зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень за рахунок відповідного зменшення суми відстрочених податкових зобов'язань та цільового фінансування; зменшення поточних зобов'язань і забезпечень за рахунок відповідного зменшення суми поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, за одержаними авансами.

Зростання зобов'язань зі страхування та з оплати праці пояснюється зростанням рівня оплати праці на підприємстві протягом 2018-2019 року. Зазначені зобов'язання є поточними та були погашені підприємством у строки, передбачені чинним законодавством України.

Слід зазначити, що ДП «Авіакон» протягом другого півріччя 2019 року здійснювало короткострокове залучення фінансових ресурсів з використанням банківських кредитів в зв'язку з несвоєчасним розрахунком з боку контрагентів (ДК «Укрспецекспорт», ДГЗІФ «Укрінмаш», АТ «Мотор Січ», ПрАТ «Українські вертольоти») по укладених договорах на ремонт авіаційної техніки та перенесенням значних сум надходжень від вищевказаних замовників послуг на 2020 рік.

Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» протягом 2017-2019 років є прибутковим підприємством, на це вказують дані, наведені у фінансовій звітності (консолідовані звіти про фінансові результати за 2017-2019 роки) [41].

Важливим буде проведення аналізу основних фінансових показників, таких як чистий дохід від реалізації продукції, собівартість реалізованої

продукції, валовий прибуток та чистий фінансовий результат, для виявлення тенденцій до змін цих показників за період 2017-2019 рр. (табл.2.13).

Показнику чистого доходу від реалізації притаманна тенденція до зниження: з 737 114 тис. грн. у 2017 році до 722 043 тис. грн. у 2018 році, а вже у 2019 році до 516 907 тис. грн.

Таблиця 2.13

Аналіз структури та динаміки звіту про фінансові результати діяльності
ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ п/п	Показники	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
		2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	737 114	722 043	516 907	-15 071	-205 136	-2,045	-28,410
2	Собівартість реалізованої продукції(товарів,робіт, послуг)	421 978	377 998	295 047	-43 980	-82 951	-10,42	-21,945
3	Валовий прибуток	315 136	344 045	221 860	+28 909	-122 185	9,173	-35,514
4	Інші операційні доходи	48 408	84 921	110 340	+36 513	+25 419	75,427	29,933
5	Адміністративні витрати	40 181	54 203	73 614	+14 022	+19 411	34,897	35,812
6	Витрати на збут	60 588	140 724	67 379	+80 136	-73 345	132,264	-52,120
7	Інші операційні витрати	99 484	154 900	143 257	+55 416	-11 643	55,703	-7,516
8	Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	163 291	79 139	47 950	-84 152	-31 189	-51,535	-39,410
9	Інші фінансові доходи	4 007	1 053	1 537	-2 954	+484	-73,721	45,964
10	Інші доходи	176	394	572	+218	+178	123,864	45,178
11	Фінансові витрати	0	0	434	0	+434	0	-
12	Інші витрати	29 531	20 094	18 581	-9 437	-1 513	-31,956	-7,530
13	Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	138 013	60 492	31 044	-77 521	-29 448	-56,169	-48,681
14	Витрати (дохід) з податку на прибуток	15 753	11 517	3 236	-4 236	-8 281	-26,890	-71,902
15	Чистий фінансовий результат: прибуток	122 260	48 975	27 808	-73 285	-21 167	-59,942	-43,220

Показнику чистого доходу від реалізації притаманна тенденція до зниження: з 737 114 тис. грн. у 2017 році до 722 043 тис. грн. у 2018 році, а вже у 2019 році до 516 907 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції теж має тенденцію до зниження: з 421 978 тис. грн. у 2017 році до 377 998 у 2018 році та

до 295 047 тис. грн. у 2019 році. Схожа ситуація спостерігається з показником валового прибутку – зниження з 315 136 тис. грн. у 2017 році до 221 860 тис. грн у 2019 році. Чистий фінансовий результат (прибуток) протягом 2017-2018 рр. зменшився на 73 285 тис. грн. з 122 260 тис. грн. у 2017 році до 48 975 тис. грн у 2018 році. У 2019 році бачимо значне скорочення показника до 27 808 тис. грн.

За період 2017-2019 роки динаміку фінансових результатів ДП «Авіакон» зображено на рис. 2.10.

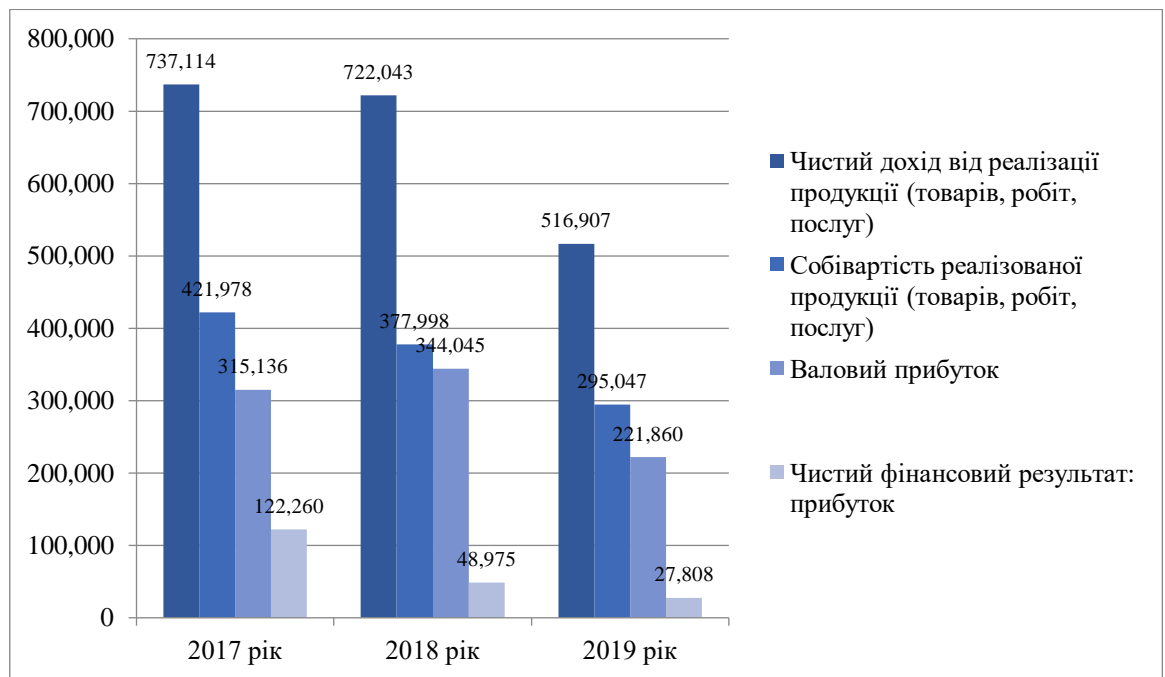

Рис. 2.10. Динаміка фінансових результатів ДП «Авіакон» протягом 2017-2019 років, тис. грн.

Фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства.

Показники фінансового стану підприємства – це система показників, що використовується для аналізу фінансового стану підприємства. Дані показники

це розрахунки, засновані на звітах компанії та іншій інформації, що використовуються для характеристики фінансової структури компанії.

Для оцінки та аналізу використання фінансових ресурсів, а також пошуку резервів для ефективного використання власного і залученого капіталу необхідно розрахувати показники майнового стану підприємства та проаналізувати отримані дані (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Основні аналітичні показники майнового стану ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

№ п/п	Показники	Порядок розрахунку	Роки			Абсолютне відхилення	
			2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	р.ф.1.(1101+1102)/1195	0,391	0,424	0,658	+0,033	+0,234
2	Частка основних засобів в активах	р.ф.1. (1010/1300)	0,069	0,085	0,242	+0,016	+0,157
3	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз.о.з)	р.ф.1. (1012/1011)	0,660	0,640	0,226	-0,020	-0,414
4	Коефіцієнт оновлення основних засобів	р.ф.1.(1011пот.р.-1011попер. р.) /1011по т.р.	0,074	0,120	0,317	+0,046	+0,197
5	Частка довгостроково вих фінансових інвестицій в активах	р.ф.1.(1030+1035)/1300	0,00002	0,00003	0	0,00001	-0,00003
6	Частка оборотних виробничих активів	р.ф.1.(1101+1102)/1300	0,324	0,342	0,425	+0,018	+0,083
7	Коефіцієнт мобільності активів	р.ф.1.(1195+1200)/1095	4,826	4,175	1,821	-0,651	-2,354
8	Коефіцієнт придатності основних засобів	1-Кз.о.з	0,340	0,360	0,774	+0,020	+0,414

Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах протягом 2017-2018 рр. зросла на 0,033, у 2018-2019 рр. збільшилась на 0,234. Стрімке збільшення даного показника свідчить про ефективну політику управління іншими необоротними активами (збутом, розрахунками), що дозволяє спрямовувати більшість фінансових ресурсів у виробничу сферу.

Частка основних засобів в активах у 2017-2018 рр. мала прогресивну динаміку та в цілому зросла на 0,016. У 2018-2019 рр. показник зріс на 0,002, що говорить про підвищення виробничого потенціалу підприємства. Така динаміка збільшення частки основних засобів протягом певного періоду є позитивною в умовах стабільного або зростаючого обсягу виробництва та свідчить про підлаштування підприємства під зниження місткості ринку, кризові процеси і т.д.

Коефіцієнт зносу основних засобів у 2017-2018 рр. знизився на 0,020, у 2018-2019 рр. сумарно показник зменшився на 0,414, що свідчить про зростання рівня фізичного і морального зносу основних фондів, вказує на інтенсифікацію процесів оновлення необоротних виробничих активів, що підвищує конкурентоспроможність підприємства.

Коефіцієнт оновлення основних засобів в цілому має прогресивну динаміку протягом 2017-2019 рр. Можна зробити висновок, що підприємство підтримує задовільний рівень фізичного і морального оновлення основних фондів.

Частка довгострокових фінансових інвестицій в активах є незмінною протягом 2017-2019 рр., що вказує на стабільність інвестицій у фінансові активи.

Частка оборотних виробничих активів у 2017-2018 рр. зросла на 0,018 та у 2018-2019 рр. мала позитивну динаміку та в цілому збільшилась на 0,83, що свідчить про зростання мобільних виробничих фондів у валюті балансу.

Коефіцієнт мобільності активів у 2017-2018 рр. мав тенденцію до зменшення на 0,651, а у 2018-2019 рр. ми бачимо таку ж динаміку – зменшення на 2,354, тобто відбулося скорочення обігових коштів на одиницю необігових.

Коефіцієнт придатності показує, яка частина основних засобів є придатною для експлуатації. У 2017-2018 рр. показник збільшився на 0,020, у 2018-2019 рр. показник зріс на 0,414.

Просліджувати динаміку показників майнового стану підприємства можна на рисунку 2.11.

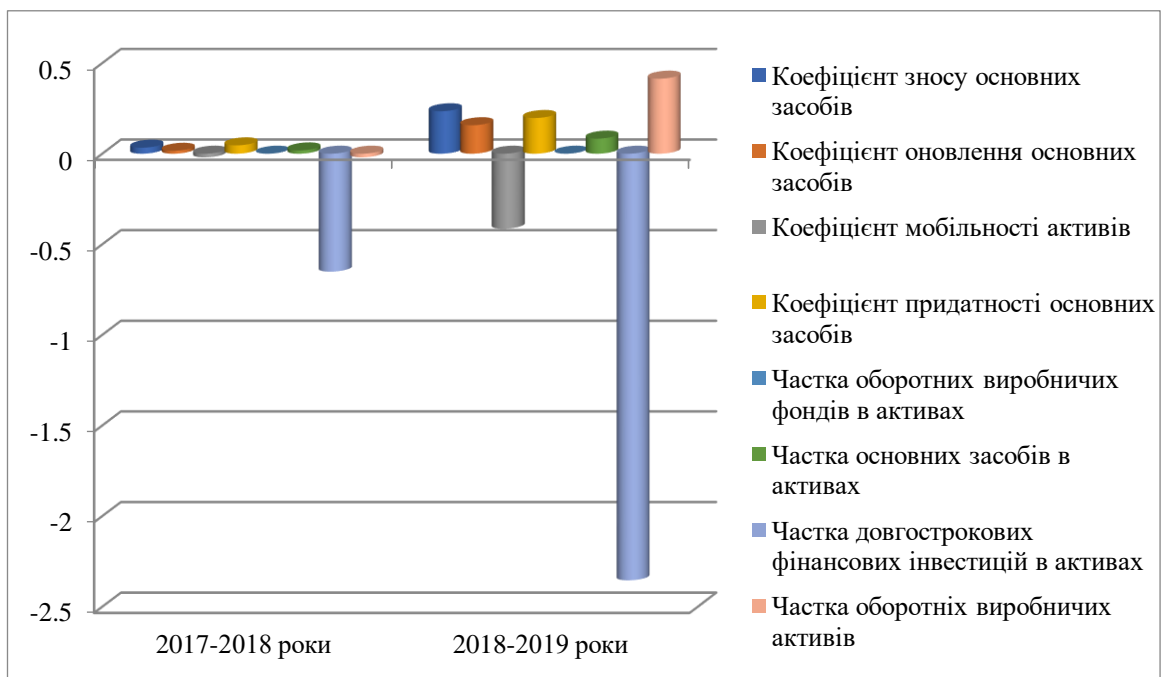

Рис. 2.11 Динаміка показників майнового стану ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

Отже, проаналізувавши показники майнового стану, можемо стверджувати, що загальний стан підприємства за 2013-2017 рр. мав досить нестабільну динаміку. На результати значно вплинула економічна та політична криза 2014-2015 рр., проте стабілізація економічної ситуації на підприємстві відслідковується наприкінці 2016 р., що говорить про зміцнення конкурентоспроможної та виробничої потужності.

Оцінювання ділової активності передбачає визначення результатів діяльності суб'єкта господарювання шляхом застосування комплексного оцінювання ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів, які

формують оптимальні співвідношення темпів зростання, та основних фінансових показників.

Метою аналізу ділової активності є розрахунок відповідних аналітичних показників, виявлення тенденцій і причин їхніх змін, із метою дослідження досягнутого рівня ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства та визначення потенційних можливостей підприємства для підвищення цього рівня.

Інформаційним забезпеченням аналізу ділової активності підприємства є форми № 1 «Баланс» та № 2 «Звіт про фінансові результати».

Кількісні критерії ділової активності характеризуються абсолютними та відносними показниками.

Серед абсолютних показників необхідно виділяти обсяг продажу готової продукції підприємства, товарів, робіт, послуг, прибуток, величину активів (авансованого капіталу). Доцільно порівнювати ці параметри в динаміці за ряд періодів (років, кварталів). Оптимальне співвідношення між ними:

$$ТП > ТВ > ТА > 100\%, \quad (2.1)$$

де ТП – темп зростання прибутку, %;

ТВ – темп зростання виручки від реалізації продукції, %;

ТА – темп зростання активів підприємства, %.

Із нерівності $ТП > ТВ$ видно, що прибуток зростає випереджувальними темпами, що свідчить про відносне зниження витрат виробництва та обігу як результат дій, спрямованих на оптимізацію технологічного процесу та взаємовідносин із контрагентами.

Нерівність $ТВ > ТА$ вказує на те, що, порівняно з підвищенням економічного потенціалу, обсяг реалізації збільшується більш високими темпами, тобто ресурси підприємства використовують більш ефективно, підвищується віддача від кожної грошової одиниці, укладеної в компанію.

Так, нерівність $TA > 100 \%$ означає, що економічний потенціал підприємства зростає, тобто розширюються масштаби його діяльності.

На рис. 8.1 представлена динаміка абсолютних показників, що входять до «золотого правила економіки підприємства» (формула 8.1) свідчать, що на ДП «Авіакон» впродовж 2017-2019 років спостерігалась тенденція до щорічного зменшення суми отриманого чистого прибутку. Якщо у 2017 році підприємство отримувало 737 114 тис. грн., то вже у 2018 та 2019 роках даний показник зменшився на 2,05% та 28,41% і склав 722 043 тис. грн. та 516 907 тис. грн., що свідчить про погіршення ситуації.

Визначені тенденції також характерні для виручки від реалізації. Так, якщо у 2017 році обсяг виручки від реалізації складав 214 367 тис. грн., то вже у 2018 році він зменшився на 65 249 тис. грн. і склав 149 118 тис. грн., а у 2019 році – 4 989 тис. грн.

Отже, наглядно прослідкувати динаміку абсолютних показників ділової активності можна на рисунку 2.12.

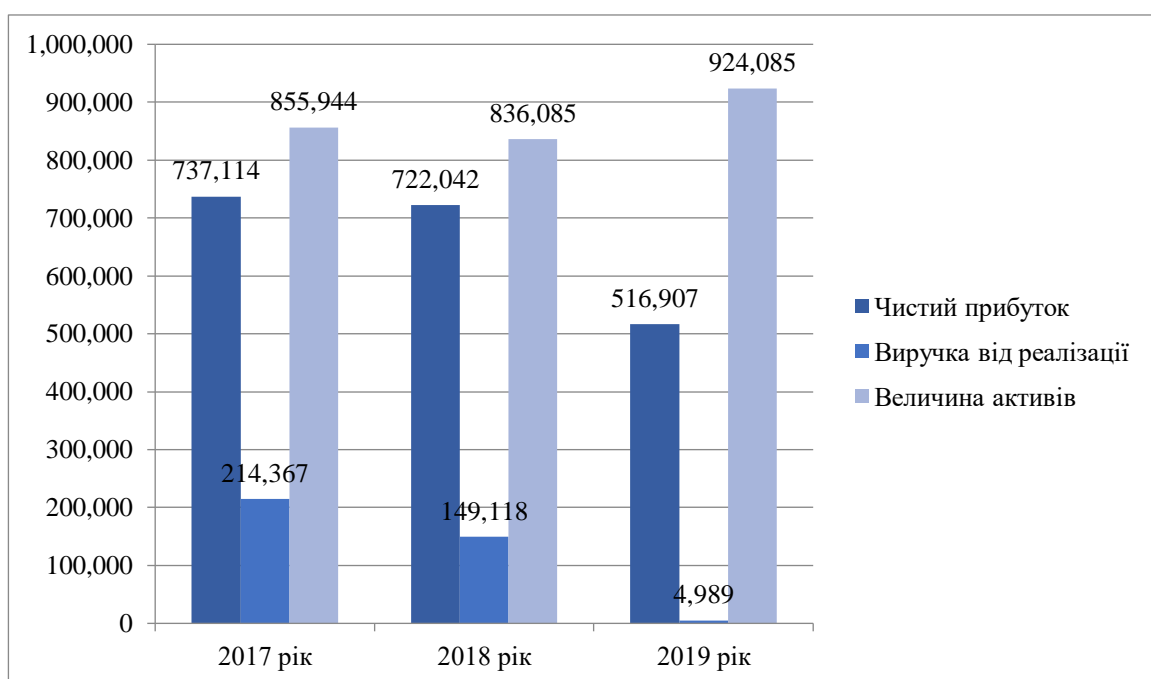

Рис. 2.12 Динаміка абсолютних показників ділової активності ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр., тис. грн.

При цьому на ДП «Авіакон» впродовж досліджуваного періоду відбувається зростання розміру активів підприємства з 836 944 тис. грн. у 2018 році до 924 985 тис. грн. у 2019 році, хоча протягом 2017-2018 рр. відбувся незначний спад, це не вплинуло на загальну тенденцію.

В табл. 2.15 наведені темпи зростання досліджуваних показників для оцінювання співвідношення між ними.

Таблиця 2.15

Оцінювання темпів зростання абсолютних показників ділової активності
ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ п/п	Показники	Умовне позначення	Код рядка	Роки			Темп зростання, %	
				2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий прибуток	ТП	р. 2000 ф.2	737 114	722 043	516 907	97,955	71,590
2	Виручка від реалізації	ТВ	р. 2000 – (р. 2050 + р. 2130 + р. 2150) ф.2	214 367	149 118	4 989	69,562	3,346
3	Величина активів	ТА	р.1300 ф.1	855 984	836 944	924 085	97,778	110,412

На основі даних табл. 2.15, співвідношення показників має такий вигляд:

У 2018 році: ТП > ТВ (97,955 > 69,562); ТВ < ТА (69,562 < 97,778); ТП > ТА (97,955 > 97,778).

У 2019 році: ТП > ТВ (71,590 > 3,346); ТВ < ТА (3,346 < 110,412); ТП < ТА (71,590 < 110,412).

Тобто, темп зростання прибутку ДП «Авіакон» не поступається темпам зростання і обсягу реалізації величині активів, що свідчить про відповідність «золотому правилу економіки підприємства». Але при цьому економічний потенціал ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки спадає, оскільки темп росту всіх

зазначених показників не перевищує 100% крім темпу росту активів у на кінець досліджуваного періоду.

Ділову активність підприємства обумовлено швидкістю оборотності його фінансових ресурсів. Тому здійснення аналізу ділової активності передбачає розрахунок коефіцієнтів і періодів оборотності.

Коефіцієнти оборотності показують, яку кількість оборотів за звітний період здійснює весь капітал підприємства чи його певний елемент.

У таблиці 2.16 наведено коефіцієнти оборотності фінансових ресурсів підприємства.

Таблиця 2.16

Коефіцієнти оборотності економічних та фінансових ресурсів

№ п/п	Показники	Умовне позначення	Порядок розрахунку	Напрями позитивних змін
1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт оборотності активів	Ка	Чиста виручка від реалізації (р. 2000 ф. 2) / Середня вартість активів (р. 1300 ф.1)	> 0, зменшення
2	Коефіцієнт оборотності основних фондів	Коф	Чиста виручка від реалізації (р. 2000 ф. 2) / Середня вартість основних фондів (р.1005 ф.1 + р. 1010 ф.1)	> 0, зменшення
3	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Коа	Чиста виручка від реалізації (р. 2000 ф. 2) / Середня вартість оборотних активів (р.1195 ф.1)	> 0, зменшення
4	Коефіцієнт оборотності запасів	Кз	Чиста виручка від реалізації (р. 2000 ф. 2) / Середня вартість запасів (р.1100 ф.1)	> 0, зменшення
5	Коефіцієнт оборотності готової продукції	Кгп	Чиста виручка від реалізації (р. 2000 ф. 2) / Середня величина готової продукції (р. 1103 ф.1)	> 0, зменшення
6	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Кдз	Чиста виручка від реалізації (р. 2000 ф. 2) / Середня величина дебіторської заборгованості (р. 1125 + р. 1130 + р. 1135 + р. 1155 ф.1)	> 0, зменшення
7	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Квк	Чиста виручка від реалізації (р. 2000 ф. 2) / Середня величина власного капіталу (р. 1495 ф.1)	> 0, зменшення
8	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Ккз	Чиста виручка від реалізації (р. 2000 ф. 2) / Середня величина кредиторської заборгованості (р. 1695 ф.1)	> 0, збільшення

Періоди оборотності визначають кількість днів, за які весь капітал підприємства чи його певний елемент може перетворитися на грошову форму.

У таблиці 2.17 наведено періоди оборотності фінансових ресурсів підприємства.

Таблиця 2.17

Періоди оборотності економічних та фінансових ресурсів

№ п/п	Показники	Умовне позначення	Порядок розрахунку	Напрями позитивних змін
1	2	3	4	5
1	Період оборотності активів	Та	$360 / Ка$	> 0, зменшення
2	Період оборотності основних фондів	Тоф	$360 / Коф$	> 0, зменшення
3	Період оборотності оборотних активів	Тоа	$360 / Коа$	> 0, зменшення
4	Період оборотності запасів	Тз	$360 / Кз$	> 0, зменшення
5	Період оборотності готової продукції	Тгп	$360 / Кгп$	> 0, зменшення
6	Період оборотності дебіторської заборгованості	Тдз	$360 / Кдз$	> 0, зменшення
7	Період оборотності власного капіталу	Твк	$360 / Квк$	> 0, зменшення
8	Період оборотності кредиторської заборгованості	Ткз	$360 / Квз$	> 0, збільшення

Примітка. Якщо звітний період рік – 360, півріччя – 180, квартал – 90 днів.

Аналіз ділової активності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких основних показників: коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності основних фондів, коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності готової продукції, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості та їх періоди оборотності.

Розглянемо та проаналізуємо результати аналізу ділової активності ДП «Авіакон» (табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Основні показники ділової активності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

№ п/п	Показники	Роки			Абсолютне відхилення	
		2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018
1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт оборотності активів	0,932	0,853	0,587	-0,079	-0,266
2	Коефіцієнт оборотності основних фондів	10,011	8,287	3,029	-1,724	-5,258
3	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,040	1,069	0,867	+0,029	-0,202
4	Коефіцієнт оборотності запасів	2,326	2,452	1,474	+0,126	-0,978
5	Коефіцієнт оборотності готової продукції	50,282	57,467	47,366	+7,185	-10,101
6	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	4,133	3,393	3,707	-0,740	+0,314
7	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,405	1,300	0,740	-0,105	-0,560
8	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,408	2,724	2,717	+0,316	-0,007
9	Період оборотності активів	386	422	613	+36	+191
10	Період оборотності основних фондів	36	43	119	+7	+76
11	Період оборотності оборотних активів	346	337	415	-9	+78
12	Період оборотності запасів	155	147	224	-8	+77
13	Період оборотності готової продукції	7	6	8	-1	+2
14	Період оборотності дебіторської заборгованості	87	106	97	+19	-9
15	Період оборотності власного капіталу	256	277	486	+21	+209
16	Період оборотності кредиторської заборгованості	150	132	133	-18	+1

1. Оборотність активів протягом 2017-2019 рр. мала тенденцію до зменшення, за 2018 рік відбувається зниження показника на 0,079, а у 2019 році

на 0,266. Це свідчить про зменшення чистої виручки від реалізації продукції на одиницю коштів, інвестованих в активи, що є однозначно негативною тенденцією для підприємства.

2. Розраховані показники коефіцієнту оборотності основних фондів в цілому мають регресивну тенденцію, за 2018 рік спостерігалось зниження коефіцієнта на 1,724, а у 2019 році на 5,258. Висхідна динаміка фондівіддачі за 2017-2019 рр. свідчить про неефективність використання основних засобів.

3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів має неоднозначну динаміку, у 2017-2018 рр. він зріс на 0,029, що свідчить про налагодження інтенсивної роботи підприємства. Проте у 2018-2019 рр. цей коефіцієнт знизився на 0,202 , що вказує на зменшення виручки на одиницю обігових коштів.

4. Коефіцієнт оборотності запасів в цілому має таку ж тенденцію, збільшення 2017-2018 рр. на 0,126, що свідчило про ефективну політику управління запасами, продуману тактику формування виробничих запасів, запасів готової продукції і т.д. Проте, за 2018-2019 рр., коли показник знизився на 0,978.

5. Коефіцієнт оборотності готової продукції у 2017-2018 рр. зріс на 7,185, проте на кінець 2019 р. відслідковується регрес показника. В цілому за останній звітний рік коефіцієнт знизився на 10,101. На отримані дані значно вплинули зовнішньоекономічна дестабілізація та внутрішньополітична криза в країні, а також зниження інвестиційної привабливості.

6. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2017-2018 рр. зменшився на 0,740, що свідчить про перевищення середньої дебіторської заборгованості над виручкою. У 2018-2019 рр. коефіцієнт збільшився на 0,314, тобто підприємство значно збільшило виручку та налагодило ефективну політику управління відносинами з постачальниками.

7. Коефіцієнт оборотності власного капіталу протягом 2017-2019 рр. має регресивну динаміку за досліджуваний період. За 2018 рік спостерігалось зниження коефіцієнта на 0,105 , а у 2019 році на 0,560. Тобто прослідковується

динаміка зменшення чистої виручки від реалізації продукції, яка припадає на одиницю власного капіталу.

8. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за 2018 рік мав позитивну динаміку, відбулось збільшення показника на 0,316, але у 2019 його значення зменшилось на 0,007, що свідчить про незначне погіршення фінансового стану за цей період.

Отже, наглядно прослідкувати динаміку коефіцієнтів ділової активності можна на рисунку 2.13.

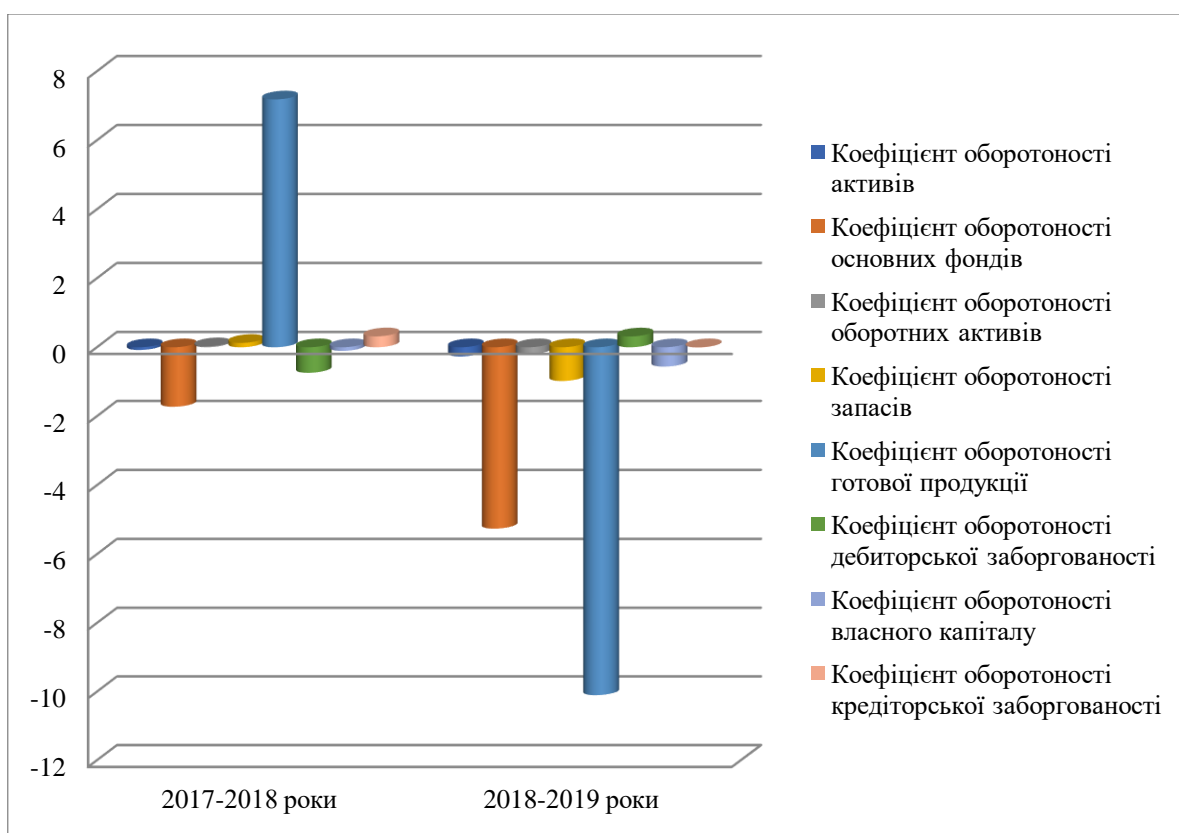

Рис. 2.13 Динаміка коефіцієнтів ділової активності ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр.

9. Період одного обороту активів протягом 2017-2019 рр. зріс на 36 днів, така ж тенденція спостерігається з 2019 роком, а саме збільшення 191 день, що свідчить про зниження ефективності управління активами в цілому.

10. Період одного обороту основних фондів у 2017-2019 рр. в сукупності зріс на 7 днів, а у 2019 році на 76 день, що свідчить про негативні зміни.

11. Період одного обороту оборотних активів у 2017-2019 рр. зменшився на 9 днів, але у 2019 році зріс на 78 днів. Позитивною динамікою даного показника є скорочення, тому підприємству на кінець звітної періоду не вдалось зменшити період від витрачення коштів для виробництва продукції до отримання коштів за реалізовану продукцію.

12. Період одного обороту запасів в цілому протягом 2017-2018 рр. має динаміку зменшення, але у 2019 році даний показник збільшився на 77 день. Отже, підприємство збільшило кількість обігових коштів, що в цілому говорить про ефективну робочу систему.

13. Період одного обороту готової продукції протягом 2017-2018 рр. зменшився на 1 день, а у 2019 ми бачимо іншу динаміку, збільшення на 2 дні, що є негативною тенденцією.

14. Період погашення дебіторської заборгованості у 2017-2018 рр. в сукупності зріс на 19 днів, тобто відбулося збільшення періоду погашення дебіторської заборгованості. У 2019 році динаміка мала тенденції до зниження у розмірі 9 дні, що вказує на зменшення періоду інкасації дебіторської заборгованості.

15. Період обороту власного капіталу в цілому протягом 2017-2018 рр. має динаміку збільшення на 21 день і в 2019 даний показник теж зріс до 209 днів, що показує негативну тенденцію.

16. Період погашення кредиторської заборгованості у 2017-2018 рр. знизився на 18 днів, у 2019 році показник зріс на 1 день. Позитивною тенденцією цього показника є зменшення, адже це свідчить про фінансування власної діяльності підприємства за рахунок кредиторів та зменшення періоду сплати підприємством короткострокової заборгованості.

Отже, наглядно прослідкувати динаміку періодів оборотності капіталу можна на рисунку 2.14.

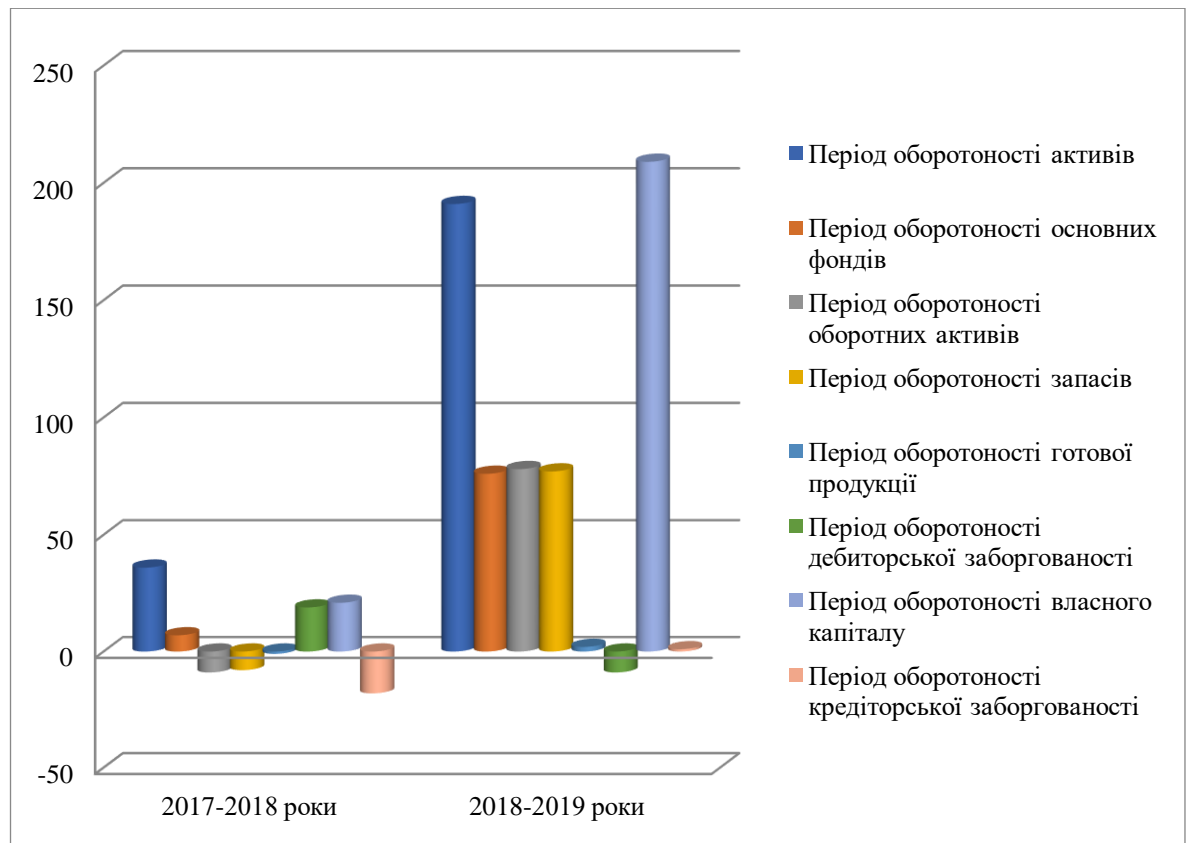

Рис. 2.14 Динаміка періодів ділової активності ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр., дні

Таким чином, проаналізувавши показники ділової активності можна зазначити, що у 2017-2018 рр. ДП «Авіакон» мало краще налагоджену політику управління та достатньо стабільне економічне становище, проте у 2018-2019 рр. відбулось падіння деяких показників, що свідчить про зниження ефективності роботи підприємства.

Рентабельність демонструє ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства та показує скільки гривень прибутку (валового, операційного, до оподаткування, чистого) припадає на 1 грн реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), активів, власного капіталу тощо.

Інформаційним забезпеченням аналізу рентабельності підприємства є форми № 1 «Баланс» та № 2 «Звіт про фінансові результати».

Для визначення ефективності фінансової, операційної та інвестиційної діяльності підприємства необхідно розрахувати показники рентабельності та проаналізувати отримані дані (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Динаміка показників рентабельності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

№ п/п	Показники	Порядок розрахунку	Роки			Абсолютне відхилення	
			2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	Прибуток від звичайної діяльності (р.ф.2.2290) / Активи (р.ф.1.1300)	0,161	0,072	0,034	-0,089	-0,038
2	Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	Чистий прибуток (р.ф.2.2350)/ Активи (р.ф.1.1300)	0,143	0,060	0,030	-0,083	-0,030
3	Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток (р.ф.2.2350)/ Власний капітал (р.ф.1.1495)	0,233	0,880	0,040	+0,647	-0,840
4	Рентабельність виробничих фондів	Чистий прибуток (р.ф.2.2350)/ Виробничі фонди (р.ф.1.1011+1100)	0,260	0,100	0,040	-0,160	-0,060
5	Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	Прибуток від реалізації (р.ф.2.(2000- (2050+2130+2150)))/ Виручка (2050+2130+2150)	0,410	0,260	0,185	-0,150	-0,075
6	Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності	Прибуток від операційної діяльності (р.ф.2.2190)/ Виручка (р.ф.2.2050+2130+2150)	0,312	0,138	0,110	-0,174	-0,028
7	Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	Чистий прибуток (р.ф.2.2350)/ Виручка (р.ф.2.2050+2130+2150)	0,234	0,085	0,064	-0,149	-0,021
8	Коефіцієнт реінвестування	Реінвестований прибуток (р.ф.1.1420)/ Чистий прибуток (р.ф.2.2350)	0,981	2,845	9,148	+1,864	+6,303
9	Коефіцієнт стійкості економічного зростання	Реінвестований прибуток (р.ф.1.1420)/ Власний капітал (р.ф.1.1495)	0,229	0,250	0,364	+0,021	+0,114
10	Період окупності капіталу	Активи (р.ф.1.1300)/ Чистий прибуток (р.ф.2.2350)	7,001	17,089	33,231	+10,088	+16,142
11	Період окупності власного капіталу	Власний капітал (р.ф.1.1495)/ Чистий прибуток (р.ф.2.2350)	4,291	11,362	25,112	+7,071	+13,750

1. Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності у 2017-2018 рр. спала на 0,089, у 2019 році також зменшилась на 0,038, що свідчить про

зменшення прибутку від звичайної діяльності на одиницю коштів, інвестованих в активи.

2. Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком у 2017-2018 рр. спала на 0,083 і в 2019 році зменшилась на 0,030, що означає зменшення чистого прибутку на одиницю інвестованих в активи коштів.

3. Рентабельність власного капіталу у 2017-2018 рр. зросла на 0,647, однак у 2019 році зменшилась на 0,840, тобто відбулося спадання чистого прибутку на одиницю власного капіталу.

4. Рентабельність виробничих фондів у 2017-2018 рр. спала на 0,160, у 2019 році зменшилась на 0,060, що говорить про зменшення чистого прибутку на одиницю вартості виробничих фондів.

5. Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації у 2017-2018 рр. має негативну тенденцію та в цілому знизилась на 0,150, така ж тенденція спостерігається і в 2019 році - показник спав на 0,075. Це свідчить про зменшення прибутку від реалізації на одиницю виручки.

6. Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності у 2017-2018 рр. зменшилась на 0,174 і в 2019 році на 0,028, що говорить про зниження прибутку від операційної діяльності на одиницю виручки.

7. Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком у 2017-2018 рр. зменшилась на 0,149, у 2019 році спала на 0,021, що свідчить про незначне зниження чистого прибутку на одиницю виручки.

8. Коефіцієнт реінвестування має позитивну динаміку: у 2017-2018 рр. показник зріс на 1,864, а у 2019 році – на 6,303. Це свідчить про збільшення об'єму капіталізованого прибутку, наслідком чого є суттєве збільшення власного капіталу через значне зменшення непокритого збитку.

9. Коефіцієнт стійкості економічного зростання впродовж 2017-2019 рр. має тенденцію до збільшення, що свідчить про значне зростання темпу власного капіталу за рахунок чистого прибутку. Така позитивна динаміка прослідковується через зменшення збитковості та заборгованості підприємства.

10. Період окупності у 2017-2018 рр. має динаміку збільшення (у 2018 р. показник збільшився на 10 днів, у 2019 р. – на 16 днів), що є негативною тенденцією.

11. Період окупності власного капіталу у 2017-2018 рр. збільшився на 7 днів, а у 2019 р. збільшився на 14 днів, що свідчить про зростання періоду, за який власний капітал буде компенсований чистим прибутком.

Отже, динаміку основних показників рентабельності підприємства представлено на рисунку 2.15.

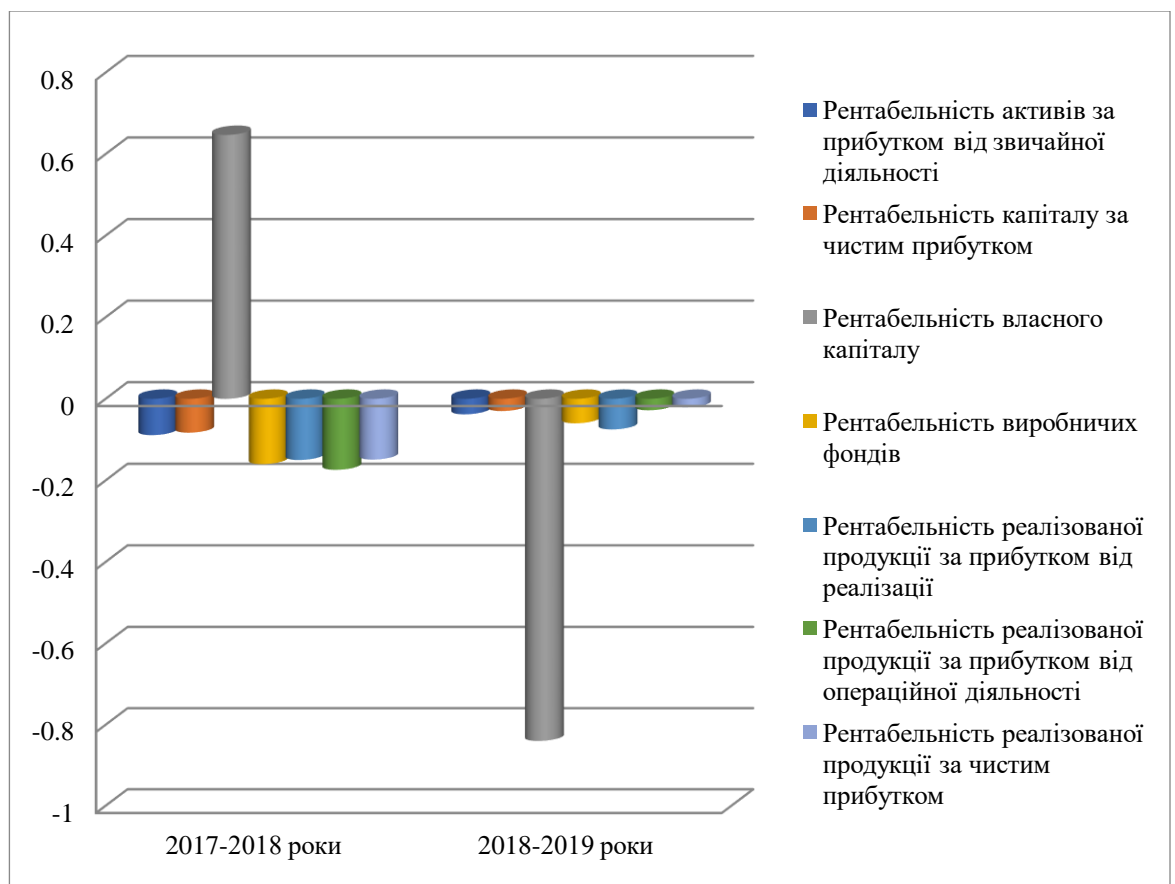

Рис. 2.15 Динаміка основних показників рентабельності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

Таким чином, у 2013-2017 рр. підприємство демонструє регресивну динаміку показників рентабельності, що свідчить про незадовільний фінансовий стан, неефективну роботу, збільшення збитку та відсутність якісних управлінських рішень щодо фінансової, операційної та інвестиційної діяльності.

Фінансову стійкість підприємства характеризує ступінь його фінансової незалежності від зовнішніх кредиторів та інвесторів. Інформаційним забезпеченням аналізу фінансової стійкості підприємства є форма № 1 «Баланс».

Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стійкої прибутковості й забезпечення процесу розширеного відтворення. Кожне підприємство має адекватно визначити межі своєї фінансової стійкості.

Недостатня фінансова стійкість підприємства може призвести до його неплатоспроможності, а надлишкова буде сприяти створенню «зайвих» запасів і резервів, у зв'язку з чим виростуть видатки на їхнє утримання, буде спостерігатися недоотримання прибутку й гальмування темпів економічного розвитку підприємства.

Здійснення аналізу фінансової стійкості підприємства передбачає розрахунок абсолютних та відносних показників.

Узагальнюючим показником фінансової стійкості є надлишок або недостача джерел формування запасів, що отримується у вигляді різниці між величиною джерел формування та вартістю запасів. При цьому мається на увазі забезпеченість запасів такими джерелами, як власні оборотні засоби, довгострокові та короткострокові кредити, кредиторська заборгованість .

Для характеристики джерел формування запасів застосовується кілька показників, які відображають ступінь охоплення різних видів джерел:

1. Наявність власних оборотних засобів визначається за формулою 2.2:

$$НВ \text{ або } ВОК = ВК - НА, \quad (2.2)$$

де НВ (ВОК) - наявність власних оборотних засобів (власник обігових коштів);

ВК – власний капітал;

НА – необоротні активи.

2. Наявність довгострокових джерел формування запасів визначається шляхом збільшення наявних власних оборотних засобів на суму довгострокових зобов'язань (формула 2.3):

$$\text{НД} = \text{НВ} + \text{ДЗ}, \quad (2.3)$$

де НД - наявність довгострокових джерел формування;

ДЗ – довгострокові зобов'язання.

3. Показник загальної величини джерел формування запасів дорівнює сумі власних оборотних засобів, довгострокових джерел та короткострокових зобов'язань і визначається за формулою 2.4:

$$\text{НЗ} = \text{НД} + \text{КК}, \quad (2.4)$$

де НЗ – наявність загальної величини джерел формування;

КК – короткострокові зобов'язання.

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпеченості джерелами їх формування:

1) Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних засобів:

$$\pm \text{НВ} = \text{НВ} - \text{З}, \quad (2.5)$$

де З - вартість запасів.

2) Надлишок (+) або нестача (-) довгострокових джерел формування:

$$\pm \text{НД} = \text{НД} - \text{З}. \quad (2.6)$$

3) Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів:

$$\pm \text{НЗ} = \text{НЗ} - \text{З}. \quad (2.7)$$

У таблиці 2.20 наведено порядок розрахунку абсолютних показників фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.20

Абсолютні показники фінансової стійкості підприємства

№ п/п	Показники	Умовне позначення	Джерела інформації (форма №1) або формула для розрахунку
1	2	3	4
1	Власний капітал	ВК	р. 1495
2	Необоротні активи	НА	р. 1095
3	Власні обігові кошти	НВ	ВК-НА
4	Довгострокові зобов'язання	ДЗ	р. 1595
5	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів	НД	НВ+ДЗ
6	Короткострокові кредити банків	КК	р. 1600
7	Загальний розмір основних джерел покриття запасів	НЗ	НВ+ДЗ+КК
8	Запаси	З	р. 1100 + р. 1110
9	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів	±НВ	НВ-З
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів та довгострокових зобов'язань	±НД	НД-З
11	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів	±НЗ	НЗ-З

Забезпеченість запасів джерелами їх формування дозволяє класифікувати фінансовий стан за ступенем його стійкості. Можливе виділення чотирьох типів фінансової стійкості.

Абсолютну фінансову стійкість характеризує те, що всі запаси підприємства покривають власними оборотними коштами, тобто поточна діяльність підприємства не залежить від зовнішніх кредиторів. Така ситуація зустрічається дуже рідко. Більш того, її навряд чи можна розглядати як бажану, оскільки це означає, що керівництво компанії не вміє, не бажає або не має можливості використовувати зовнішні джерела коштів для операційної діяльності.

Нормальна фінансова стійкість відображає раціональне використання підприємством позичених коштів та забезпечує, переважно, високу дохідність поточної діяльності. У цій ситуації підприємство використовує для покриття

запасів, крім власних оборотних коштів, також довгострокові залучені кошти. Із погляду фінансового менеджменту, такий тип фінансування є найбільш бажаним для підприємства.

Нестійкий фінансовий стан показує, що відбувається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відтворення рівноваги платіжних засобів і платіжних зобов'язань за рахунок поповнення джерел власних оборотних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

Кризовий фінансовий стан свідчить про потенційну нездатність підприємства забезпечити фінансування запасів за рахунок адекватних джерел. Вона стає причиною неприпустимого фінансового стану в поточному періоді, що може призвести до втрати фінансової рівноваги в довгостроковій перспективі. У такому разі керівництву підприємства необхідно розробити заходи щодо відновлення фінансової стійкості. Необхідно спрямовувати дії на обґрунтування зменшення запасів і витрат, поповнення власних оборотних коштів, прискорення оборотності капіталу в поточних активах.

Визначення типу фінансової стійкості підприємства має бути доповнено аналізом відносних показників фінансової стійкості (табл. 2.21).

Таблиця 2.21

Типи фінансової стійкості підприємства

№ п/п	Абсолютна фінансова стійкість	Нормальна фінансова стійкість	Нестійкий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан
1	2	3	4	5
1	$ВOK - З \geq 0$	$ВOK - З < 0$	$ВOK - З < 0$	$ВOK - З < 0$
2	$ВOK + ДЗ - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ - З < 0$	$ВOK + ДЗ - З < 0$
3	$ВOK + ДЗ + КК - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ + КК - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ + КК - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ + КК - З < 0$
4	{1, 1, 1}	{0, 1, 1}	{0, 0, 1}	{0, 0, 0}

Узагальнюючи вищенаведені підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства, розрахуємо показники фінансової стійкості для ДП «Авіакон».

Абсолютні показники фінансової стійкості ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ п/п	Показники	Умовне позначення	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн.	
			2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Власний капітал	ВК	524 611	556 457	698 303	+31 846	+141 846
2	Необоротні активи	НА	146 917	161 729	327 585	+14 812	+165 856
3	Власні обігові кошти	НВ	337 694	394 728	370 718	+57 034	-24 010
4	Довгострокові зобов'язання	ДЗ	25 231	15 441	35 512	-9 790	+20 071
5	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів	НД	362 925	410 169	406 230	47 244	-3 939
6	Короткострокові кредити банків	КК	0	0	0	0	0
7	Загальний розмір основних джерел покриття запасів	НЗ	362 925	410 169	406 230	47 244	-3 939
8	Запаси	З	297 098	291 943	409 297	-5 155	+117 354
9	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів	±НВ	40 596	102 785	-38 579	+62 189	-141 364
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів та довгострокових зобов'язань	±НД	65 827	118 226	-3 067	+52 399	-121 293
11	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів	±НЗ	65 827	118 226	-3 067	+52 399	-121 293

За даними таблиці 4.1 доходимо висновку про недостатність власних оборотних коштів у фінансуванні оборотних активів в 2019 році у розмірі 38 579 тис. грн. Також ми у звітному році бачимо нестачу власних коштів і довгострокових зобов'язань, а також основних джерел покриття запасів, відповідно, у розмірі 3 067 тис. грн.

Після виконання розрахунків підприємство може бути зараховано до одного з чотирьох типів фінансової стійкості, що характеризують співвідношення обсягу запасів і виду джерел їхнього фінансування (табл. 2.23).

Таблиця 2.23

Визначення типу фінансової стійкості ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

№ п/п	Тип фінансової стійкості	Тривимірний показник	Роки		
			2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6
1	Абсолютна фінансова стійкість	{1, 1, 1}	40 596 > 0	102 785 > 0	-38 579 < 0
2	Нормальна фінансова стійкість	{0, 1, 1}	65 827 > 0	118 226 > 0	-3 067 < 0
3	Нестійкий фінансовий стан	{0, 0, 1}	65 827 > 0	118 226 > 0	-3 067 < 0
4	Кризовий фінансовий стан	{0, 0, 0}	{1, 1, 1}	{1, 1, 1}	{0, 0, 0}

Отже, протягом 2017-2018 рр. ДП «Авіакон» мало абсолютну фінансову стійкість. У 2019 році на підприємстві спостерігається кризовий фінансовий стан. Таким чином, для забезпечення запасів і затрат не вистачило джерел їх формування, а це означає, що ДП «Авіакон» загрожує банкрутство. Тому керівництву підприємства варто впровадити заходи щодо поліпшення фінансової стійкості.

Основними шляхами поліпшення та підтримання фінансового становища на підприємстві є: нарощування власного капіталу, зниження величини необоротних активів підприємства завдяки продажу або передачі в оренду основних засобів, що не використовуються на підприємстві, скорочення величини матеріально-виробничих запасів до оптимального рівня (до розміру поточного та страхового запасів).

Для визначення фінансової стабільності й незалежності, а також відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності необхідно розрахувати відносні показники фінансової стійкості та проаналізувати отримані дані (табл. 2.24).

Основні аналітичні показники фінансової стійкості ДП «Авіакон» за
2017-2019 роки

№ п/п	Показники	Алгоритм розрахунку	Роки			Абсолютне відхилення	
			2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Сума власних обігових коштів (ВОК), тис.грн.	р.ф.1.1495 – р.ф.1.1095	337 694	394 728	370 718	+57 034	-24 010
2	Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	ВОК / р.ф.1.1195	0,476	0,858	0,612	+0,382	-0,246
3	Маневреність робочого капіталу	р.ф.1.1100 / ВОК	0,880	0,740	1,104	-0,140	+0,364
4	Маневреність власних обігових коштів	р.ф.1.1165 / ВОК	0,454	0,419	0,131	-0,035	-0,288
5	Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	ВОК/ р.ф.1.1100	1,137	1,352	0,906	+0,215	-0,446
6	Коефіцієнт покриття запасів	ВОК +1595+1600+1610)/ р.ф.1.1100	1,222	1,405	0,993	+0,183	-0,412
7	Коефіцієнт фінансової автономії (Кавт)	р.ф.1.1495 / р.ф.1.1900	0,613	0,655	0,756	+0,042	+0,101
8	Коефіцієнт фінансової залежності	1 - Кавт.	0,387	0,335	0,244	-0,052	-0,091
9	Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	ВОК / р.ф.1.1495	0,644	0,709	0,531	+0,065	-0,178
10	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	(р.ф.1.1595 +1695 +1700)/ р.ф.1.1900	0,387	0,335	0,244	-0,052	-0,091
11	Коефіцієнт фінансової стабільності	р.ф.1.1495 / (р.ф.1.1595 +1695+1700)	1,583	1,984	3,093	+0,401	+1,109
12	Показник фінансового левериджу	р.ф.1.1595 / р.ф.1.1495	0,048	0,028	0,051	-0,020	+0,023
13	Коефіцієнт фінансової стійкості	(р.ф.1.1495+ р.ф.1.1595) /р.ф.1.1900	0,642	0,683	0,794	+0,041	+0,111

1. Динаміка власних обігових коштів на підприємстві протягом 2017-2018 рр. була позитивною, але згодом мала тенденцію до зниження: у 2019 р. відбулося зниження на 24 010 тис. грн., що свідчить про нездатність підприємства платити поточні борги та відсутності можливості розширити виробництво (рис. 2.16).

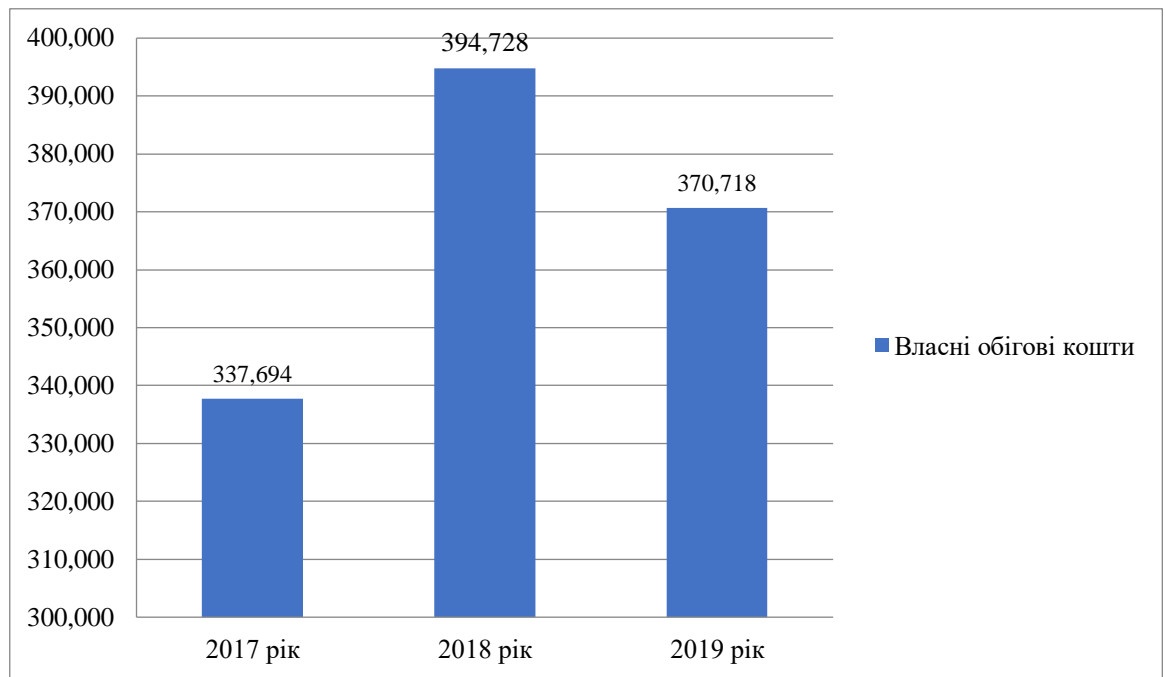

Рис. 2.16 Динаміка власних обігових коштів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

2. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами протягом 2017-2018 рр. зріс на 0,382, а потім ми бачимо регресивну тенденцію у 2019 р. показник знизився на 0,246. Отримані дані говорять про нездатність підприємства фінансувати оборотні активи за рахунок власних коштів на кінець звітного періоду. Тому необхідно залучати додаткові кошти для покриття розривів у платіжному календарі.

3. Маневреність робочого капіталу у 2017- 2019 рр. показник зменшився на 0,140, що є свідченням поліпшення економічної ситуації, проте вже у 2019 р. в цілому збільшилась на 0,364, що призвело до уповільнення оборотності

обігових коштів та залучення дорогих кредитів, що зменшує платоспроможність підприємства.

4. Маневреність власних обігових коштів має тенденцію до зниження: у 2017-2018 рр. показник зменшився на 0,035, у 2019 році – на 0,288. Це свідчить про уповільнення підприємством швидко відповідати за своїми короткостроковими зобов'язаннями за рахунок власного капіталу, тобто існує відсутність можливості фінансового маневру.

5. Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів у 2017-2018 рр. збільшився на 0,215, проте у 2019 році знизився на 0,446, що говорить про зниження рівня фінансування запасів за рахунок довгострокових джерел фінансових ресурсів.

6. Коефіцієнт покриття запасів у 2017-2018 рр. збільшився на 0,183, проте у 2019 р. знизився на 0,412, що говорить про зниження рівня забезпеченості запасів нормативними джерелами фінансування запасів.

7. Коефіцієнт фінансової автономії має позитивну динаміку та відповідає нормативному значенню: у 2017-2018 рр. показник збільшився на 0,142, у 2019 р. – на 0,101. Отже, підприємство здатне виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів, що вказує на незалежність від позикових джерел та високий рівень фінансових ризиків.

8. Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до коефіцієнта фінансової автономії. З 2017 р. по 2019 р. прослідковувалась динаміка зменшення показника, що говорить про відсутність високий ступінь незалежності від зовнішніх зобов'язань.

9. Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу протягом 2017-2018 рр. мав прогресивну тенденцію і збільшився на 0,065, а у 2019 р. знизився на 0,178. Отримані дані за кінець звітної періоду є негативною тенденцією та значно відхиляються від нормативного значення. Тобто з 2018 р. по 2019 р. відбулося зниження частки власних обігових коштів у власному капіталі. Це свідчить про недостатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів та частини оборотних.

10. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу у 2017-2019 рр. мав тенденцію до зменшення та не знаходився в межах нормативного значення. Це свідчить про зростання частки активів підприємства, що фінансуються за рахунок довгострокових та короткострокових позикових ресурсів.

11. Коефіцієнт фінансової стабільності у 2017-2018 рр. збільшився на 0,401, така ж тенденція спостерігається у 2019 році зростання на 1,109. Показник за 2017-2019 рр. досягав нормативного значення, що свідчить про неперевикнення позикових коштів над власними, тобто підприємство є фінансово стійким.

12. Показник фінансового левериджу характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. У 2017-2018 рр. показник знизився на 0,020, але у 2019 р. сумарно зріс на 0,023, що свідчить про підвищення фінансового ризику.

13. Коефіцієнт фінансової стійкості має прогресивну динаміку у 2017-2018 рр. показник збільшився на 0,041, а також у 2019 році – на 0,111. Отримані дані відповідають нормативному значенню, що свідчить про відсутність ризику втрати платоспроможності та вірогідності можливого банкрутства.

Таким чином, проаналізовані коефіцієнти ДП «Авіакон» за 2017-2019 рр. свідчать неоднозначну динаміку показників, що говорить про нестабільність фінансового стану підприємства, у подальшому майбутньому це може стати наслідком підвищення ризику неплатоспроможності.

2.3 Оцінка показників ліквідності та платоспроможності ДП «Авіакон»

Ефективне функціонування будь-якого підприємства нерозривно пов'язане із забезпеченням його стійкого фінансового стану шляхом підтримки абсолютної ліквідності та платоспроможності.

Проте сьогодні, головною проблемою ефективної діяльності підприємств України є відсутність такої комплексної оцінки платоспроможності та

ліквідності, яка б дійсно давала можливість керівництву суб'єкта підприємницької діяльності виявляти слабкі місця та приймати правильні управлінські рішення.

Без оцінювання рівня ліквідності підприємства аналіз його фінансового стану буде неповним, що не дозволить зробити обґрунтовані висновки про існуючий стан та перспективи розвитку такого суб'єкта господарювання. Показники ліквідності дають можливість діагностувати фінансовий стан підприємства, оцінити його платоспроможність, усунути наявні недоліки для того, щоб в подальшому стабільно здійснювати діяльність та бути привабливим для інвесторів. Потреба в аналізі ліквідності балансу виникає в умовах ринку у зв'язку з необхідністю оцінки кредитоспроможності підприємства.

Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких в грошову форму відповідає терміну погашення зобов'язань. Від ступеня ліквідності балансу залежить платоспроможність підприємства.

Основною ознакою ліквідності є формальне перевищення вартості оборотних активів над короткостроковими пасивами, при чому чим більше це перевищення, тим сприятливіший фінансовий стан має підприємство з позиції ліквідності.

Актуальність визначення ліквідності балансу набуває особливого значення в умовах економічної нестабільності, а також при ліквідації підприємства внаслідок його банкрутства. Тут постає питання: чи достатньо у підприємства коштів для покриття його заборгованості.

Така ж проблема виникає, коли необхідно визначити, чи достатньо у підприємства коштів для розрахунків з кредиторами, тобто здатність ліквідувати (погасити) заборгованість наявними засобами. У даному випадку під ліквідністю мається на увазі наявність у підприємства оборотних коштів у розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов'язань.

Ліквідність активів – величина зворотна ліквідності балансу за часом перетворення активів в грошові кошти. Чим менше потрібно часу, щоб цей вид активів перейшов у грошову форму, тим вище його ліквідність.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні засобів за активом, згрупованих за рівнем їх ліквідності, розташованих в порядку зменшення ліквідності із зобов'язаннями за пасивом, згрупованих за строками їх погашення і розташованих в порядку збільшення строків.

Залежно від рівня ліквідності активи підприємства поділяються на такі групи (табл. 2.25) [8; 54].

Таблиця 2.25

Групування активів підприємства

№ п/п	Групи	Умовне позначення	Код рядка	Характеристика
1	1	2	3	4
1	Найбільш ліквідні	A1	1165	Гроші та їх еквіваленти, а також поточні фінансові інвестиції
2	Швидко ліквідні	A2	1160+1120+1125+1130+1135+1140+1145+1155+1190	Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги, дебіторська заборгованість за виданими авансами, з бюджетом, з податку на прибуток та інша поточна дебіторська заборгованість
3	Повільно ліквідні	A3	1100+1110+1170+1200	Запаси, поточні біологічні активи, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи, необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття
4	Важко ліквідні	A4	1095	Необоротні активи

Високоліквідними і найбільш мобільними активами підприємства є грошові кошти у класі та на рахунках у банку, тому що вони в будь-який час можуть бути використані для здійснення всіх господарських операцій, тобто вони мають абсолютну ліквідність.

Менш ліквідними є кошти в дебіторській заборгованості, адже немає впевненості в строках їх надходження.

Наступними активами за рівнем ліквідності є товари, готова продукція і виробничі запаси, які можна продати або використати для погашення заборгованості.

Необоротні активи підприємства, як правило, не передбачають реалізацію або ліквідацію, тому що за умови їх ліквідації зменшуються обсяги господарської діяльності. Відповідно, такі активи відносяться до четвертої групи – важколіквідні активи.

Групування зобов'язань підприємства за строками їх погашення наведено в табл. 2.26 [8; 37; 54].

Таблиця 2.26

Групування активів підприємства

№ п/п	Групи	Умовне позначення	Код рядка	Характеристика
1	1	2	3	4
1	Найбільш термінові пасиви	П1	1695-1600+1700	Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги; за розрахунками з бюджетом; за розрахунками зі страхування; розрахунки з оплати праці; поточні забезпечення, інші поточні зобов'язання
2	Короткострокові пасиви	П2	1600	Короткострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
3	Довгострокові пасиви	П3	1595	Довгострокові зобов'язання і забезпечення, зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групи вибуття
4	Постійні пасиви	П4	1495	Власний капітал

Найбільш термінові – це поточні зобов'язання підприємства перед постачальниками, державою і працівниками, оплата яких визначається моментом виникнення заборгованості за наслідками здійснених господарських операцій.

Поточні зобов'язання визначаються строком погашення одержаних позикових коштів за період менше одного року.

Довгострокові зобов'язання визначаються терміном погашення позикових коштів за період більше одного року.

Постійні зобов'язання – це зобов'язання перед власниками суб'єкта господарювання в частині формування власного капіталу, які виникають за власним бажанням окремих власників або під час ліквідності підприємства [8; 33].

На рис. 2.17 зображено динаміку показників ліквідності активів балансу, а на рис. 2.18 зображено динаміку показників ліквідності зобов'язань ДП «Авіакон» за 2017–2019 роки.

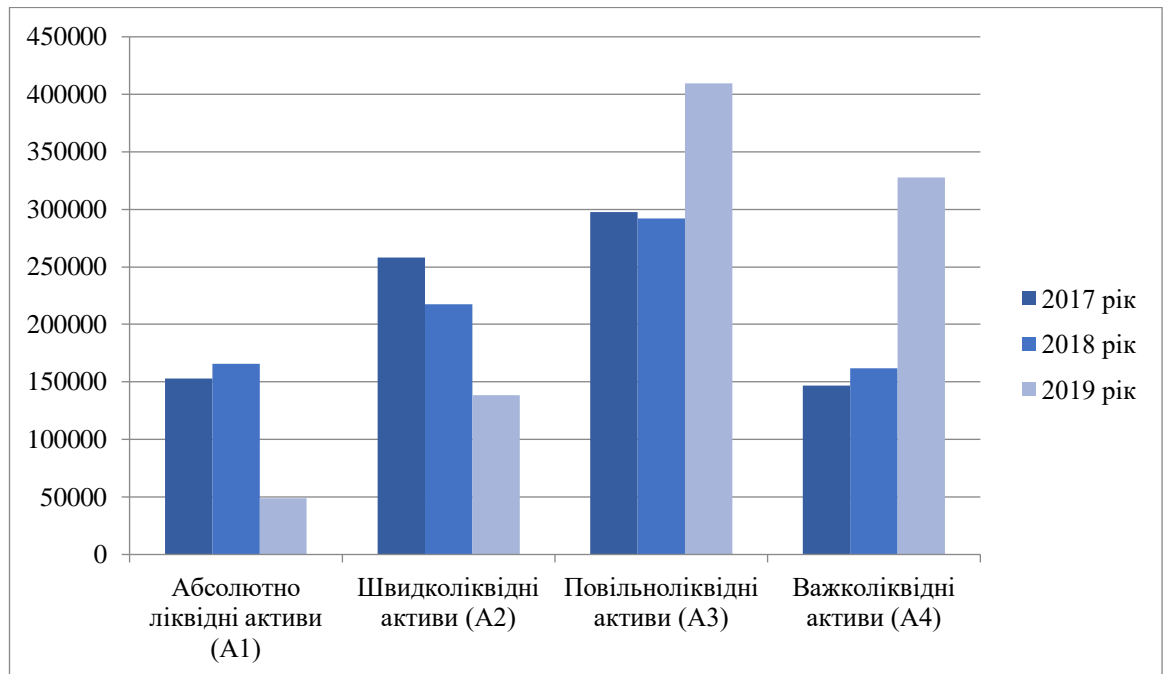

Рис. 2.17 Динаміка показників ліквідності активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

Аналізуючи рис. 2.17, можна зробити висновок про склад активів ДП «Авіакон» за ознакою ліквідності. Так, протягом досліджуваного періоду найбільшу частку займали в структурі активів повільно ліквідні активи, а найменшу частку займали абсолютно ліквідні активи на кінець 2019 року.

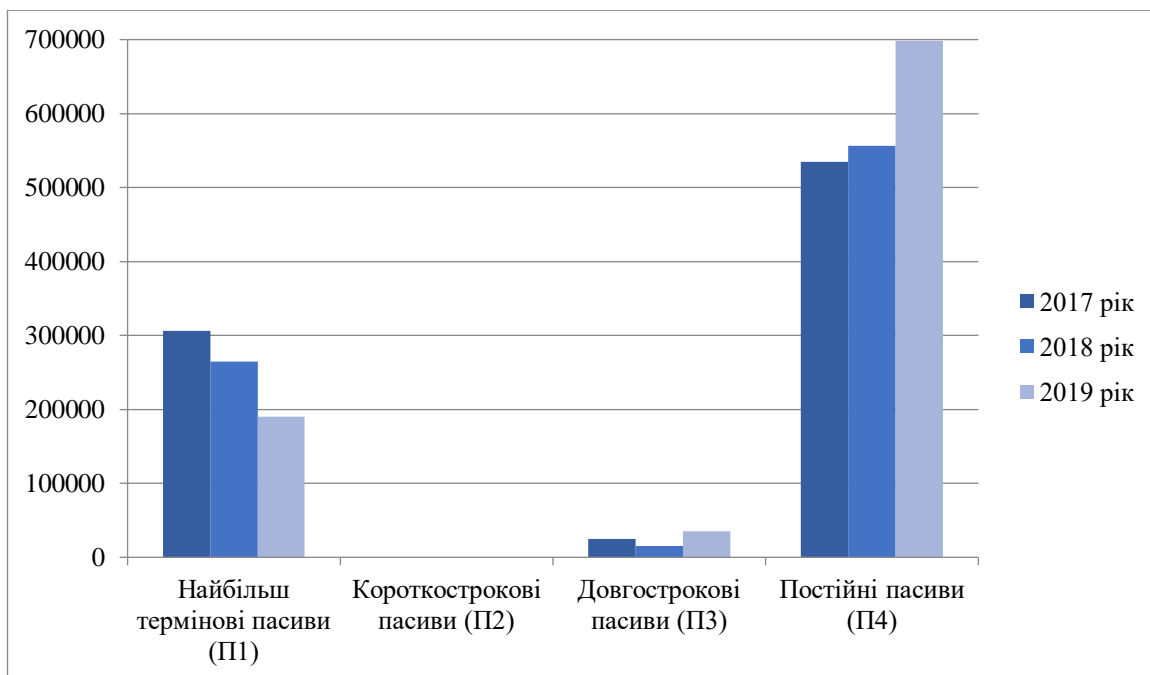

Рис. 2.18 Динаміка показників ліквідності пасивів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

Провівши аналіз рис. 2.18, можна зробити висновок про структуру зобов'язань ДП «Авіакон» за терміновістю оплати. Найбільшу частку в складі пасивів підприємства займають постійні – у 2019 вони досягли найбільшої позначки, а найменшу частку займали короткострокові пасиви протягом 2017-2019 років.

Для аналізу міри ліквідності активів необхідно розрахувати питому вагу кожного активного агрегату в загальному об'ємі активів на підприємстві.

Розрахуємо питому вагу А1 в загальній сумі активів:

$$A1 \text{ пит. вага.} = A1 : (A1 + A2 + A3 + A4) \times 100 \% . \quad (2.8)$$

$$2017 \text{ рік: } A1 = 153\,182 : 855\,984 \times 100 = 17,895 \% ;$$

$$2018 \text{ рік: } A1 = 165\,563 : 836\,944 \times 100 = 19,782 \% ;$$

$$2019 \text{ рік: } A1 = 48\,732 : 924\,085 \times 100 = 5,274\% .$$

Якщо на кінець 2017 року питома вага грошових коштів в активі балансу складала 17,895 %, то на кінець 2018 спостерігається незначне збільшення цього

показника до 19,782%, а вже у 2019 році ми бачимо значне зменшення питомої ваги до 5,274%, що не достатньо для того, щоб погасити свої найбільш термінові зобов'язання найбільш ліквідними активами.

Розрахуємо питому вагу A2 в загальній сумі активів:

$$A2 \text{ пит. вага.} = A2 : (A1 + A2 + A3 + A4) \times 100 \% . \quad (2.9)$$

$$2017 \text{ рік: } A2 = 258\,409 : 855\,984 \times 100 = 30,189\%;$$

$$2018 \text{ рік: } A2 = 217\,426 : 836\,944 \times 100 = 25,979\%;$$

$$2019 \text{ рік: } A2 = 138\,471 : 924\,085 \times 100 = 14,985\%.$$

По агрегату A2 спостерігається наступне: на кінець 2017 року доля дебіторській заборгованості складає 30,189% в активі балансу, на кінець 2018 року ми спостерігаємо зменшення показника до 25,979%, а у 2019 році сталося знову його зниження до 14,985 %.

Розрахуємо питому вагу A3 в загальній сумі активів:

$$A3 \text{ пит. вага.} = A3 : (A1 + A2 + A3 + A4) \times 100 \% . \quad (2.10)$$

$$2017 \text{ рік: } A3 = 297\,476 : 855\,984 \times 100 = 34,753\%;$$

$$2018 \text{ рік: } A3 = 292\,226 : 836\,944 \times 100 = 34,916\%;$$

$$2019 \text{ рік: } A3 = 409\,297 : 924\,085 \times 100 = 44,292\%.$$

Якщо порівнювати питомі ваги агрегатів A1, A2 і A3, то явно є видимим значний пріоритет агрегатів A3, тобто активів, що повільно реалізуються. Спостерігається наступне: на кінець 2017 року даний показник складає 34,753% в активі балансу, на кінець 2018 року ми спостерігаємо збільшення показника до 34,916%, а у 2019 році знову збільшення до 44,292%.

Розрахуємо питому вагу A4 в загальній сумі активів:

$$A4 \text{ пит. вага.} = A4 : (A1 + A2 + A3 + A4) \times 100 \% . \quad (2.11)$$

2017 рік: $A4 = 146\,917 : 855\,984 \times 100 = 17,164\%$;

2018 рік: $A4 = 161\,729 : 836\,944 \times 100 = 19,324\%$;

2019 рік: $A4 = 327\,585 : 924\,085 \times 100 = 35,450\%$.

Тут спостерігається невелике збільшення на кінець звітного періоду. В цілому ж питома вага цього агрегату в сумі активів не висока. Це не сприяє виконанню четвертого порівняння і утворенню власних оборотних коштів.

На рис. 2.19 зображено частку активів за ступенем ліквідності в загальній структурі активів ДП «Авіакон» за 2017–2019 роки.

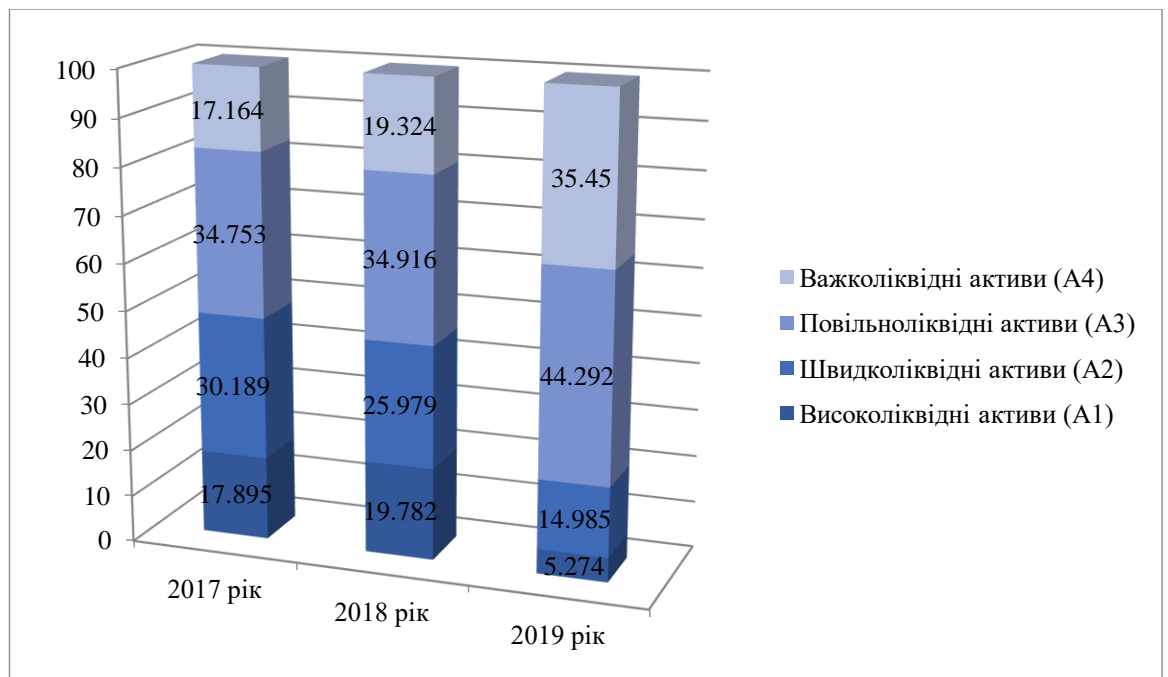

Рис. 2.19 Частка активів ДП «Авіакон» за ступенем ліквідності в загальній структурі активів за 2017-2019 роки

Дані переконливо показують, що найбільш питому вагу активів організації займають активи А3.

Тепер необхідно розрахувати питому вагу кожного пасивного агрегату в загальному об'ємі пасивів на підприємстві.

Розрахуємо питому вагу П1 в загальній сумі пасивів:

$$П1 \text{ пит. вага.} = П1 : (П1 + П2 + П3 + П4) \times 100 \%. \quad (2.12)$$

2017 рік: $П1 = 306\,142 : 855\,984 \times 100 = 35,765\%$;

2018 рік: $П1 = 265\,046 : 836\,944 \times 100 = 31,668\%$;

2019 рік: $П1 = 190\,270 : 924\,085 \times 100 = 20,590\%$.

Якщо на кінець 2017 року питома вага найбільш термінових зобов'язань грошових в пасиві балансу складала 35,764%, то на кінець 2018 спостерігається незначне зменшення цього показника до 31,668%, а вже у 2019 році ми бачимо значне зменшення питомої ваги до 20,590%.

Розрахуємо питому вагу П2 в загальній сумі пасивів:

$$П2 \text{ пит. вага.} = П2 : (П1 + П2 + П3 + П4) \times 100 \% . \quad (2.13)$$

2017 рік: $П2 = 0 : 855\,984 \times 100 = 0\%$;

2018 рік: $П2 = 0 : 836\,944 \times 100 = 0\%$;

2019 рік: $П2 = 0 : 924\,085 \times 100 = 0\%$.

Як бачимо, короткострокові зобов'язання відсутні. Тому протягом досліджуваного періоду це показник не займав питомої ваги в пасиві балансу.

Розрахуємо питому вагу П3 в загальній сумі пасивів:

$$П3 \text{ пит. вага.} = П3 : (П1 + П2 + П3 + П4) \times 100 \% . \quad (2.14)$$

2017 рік: $П3 = 25\,231 : 855\,984 \times 100 = 2,948\%$;

2018 рік: $П3 = 15\,441 : 836\,944 \times 100 = 1,845\%$;

2019 рік: $П3 = 35\,512 : 924\,085 \times 100 = 3,843\%$.

По агрегату П3 спостерігається наступне: на кінець 2017 року доля довгострокових зобов'язань складає 2,948% в активі балансу, на кінець 2018 року ми спостерігаємо зменшення показника до 1,845%, а у 2019 році сталося його збільшення до 3,343%.

Розрахуємо питому вагу П4 в загальній сумі пасивів:

$$П4 \text{ пит. вага.} = П4 : (П1 + П2 + П3 + П4) \times 100 \% . \quad (2.15)$$

2017 рік: $П4 = 524\,611 : 855\,984 \times 100 = 61,287\%$;

2018 рік: $П4 = 556\,457 : 836\,944 \times 100 = 66,487\%$;

2019 рік: $П4 = 698\,303 : 924\,085 \times 100 = 75,567\%$.

Спостерігається наступне: на кінець 2017 року даний показник складає 61,287% в активі балансу, на кінець 2018 року ми спостерігаємо збільшення показника до 66,487%, а у 2019 році знову збільшення до 75,567%.

На рис. 2.20 зображено частку пасивів за ступенем ліквідності в загальній структурі пасивів ДП «Авіакон» за 2017–2019 роки.

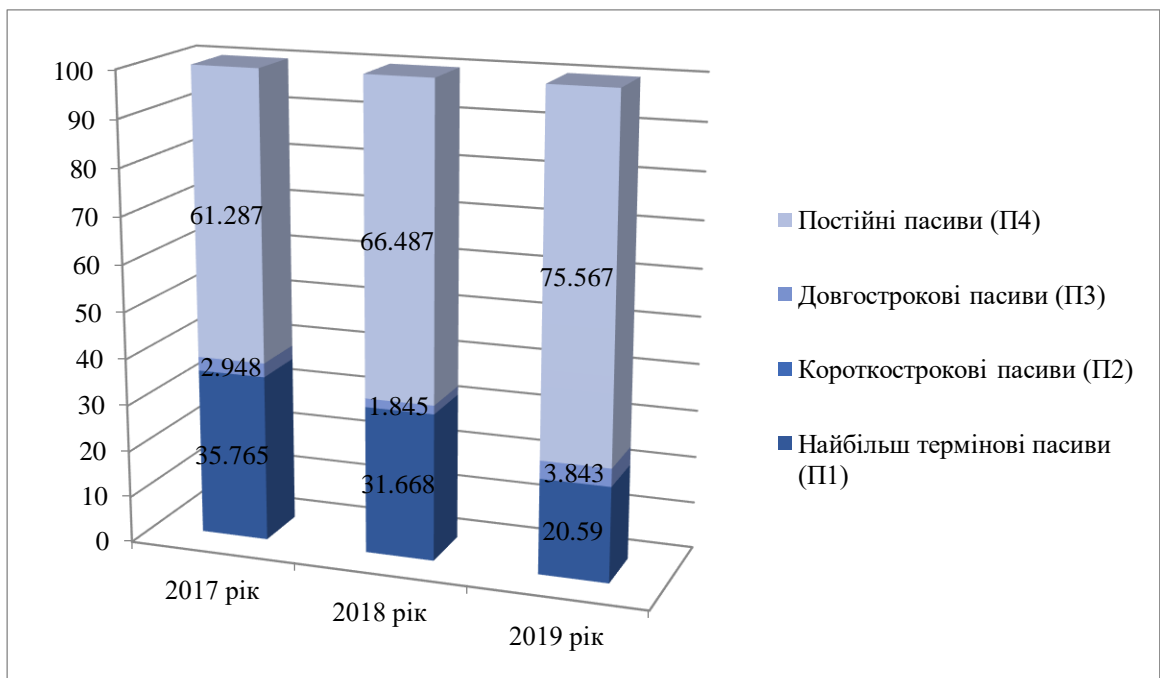

Рис. 2.20 Частка пасивів ДП «Авіакон» за ступенем ліквідності в загальній структурі пасивів за 2017-2019 роки

Якщо порівнювати питомі ваги агрегатів П1, П2 і П3, то явно є видимим значний пріоритет агрегатів П4, тобто постійних пасивів.

Для оцінки реального рівня ліквідності підприємства необхідно додатково скласти ліквідний баланс та провести аналіз ліквідності балансу .

Ліквідний баланс формується поетапно:

- 1) статті активу групують за ступенем їхньої ліквідності на чотири групи (агрегати) та розміщують в порядку зменшення ліквідності;
- 2) статті пасиву групують за строками їхнього погашення на чотири групи (агрегати) та розміщують в порядку збільшення термінів.

Таблиця 2.27

Баланс ліквідності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

№ п/п 1	АКТИВИ	Роки			ПАСИВИ	Роки		
		2017	2018	2019		2017	2018	2019
1	1	2	3	4	5	6	7	8
1	A1	153 182	165 563	48 732	П1	306 142	265 046	190 270
2	A2	258 409	217 426	138 471	П2	0	0	0
3	A3	297 476	292 226	409 297	П3	25 231	15 441	35 512
4	A4	146 917	161 729	327 585	П4	524 611	556 457	698 303
5	Баланс	855 984	836 944	924 085	Баланс	855 984	836 944	924 085

Аналіз ліквідності балансу підприємства за допомогою абсолютних показників здійснюється шляхом: виявлення надлишків або недостачі платіжних засобів за відповідними групами активів та пасивів підприємства [58, с.319]; порівняння підсумків згрупованих активів і пасивів [33, с.330].

Баланс підприємства вважається ліквідним, якщо виконуються чотири умови:

$$A1 \geq P1; A2 \geq P2; A3 \geq P3; A4 \leq P4. \quad (2.16)$$

Якщо виконуються перші три нерівності, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується остання нерівність. Це означає наявність у підприємства власних оборотних коштів, тобто до-тримується мінімальна умова фінансової його стійкості.

Недотримання будь-якої із перших трьох нерівностей означає, що ліквідність балансу більшою або меншою мірою відрізняється від абсолютної. Аналіз ліквідності балансу оформляється спеціальною таблицею.

Розглянемо аналіз ліквідності балансу та платоспроможності ДП «Авіакон» за 2017 -2019 роки за допомогою групування активів і пасивів балансу у таблиці 2.28 та 2.29.

Таблиця 2.28

Аналіз ліквідності балансу ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис грн.

Показник								Платіжний надлишок (+) або нестача (-), тис. грн.		
АКТИВИ	Роки			ПАСИВ	Роки			2017	2018	2019
	2017	2018	2019		2017	2018	2019			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
A1	153 182	165 563	48 732	П1	306 142	265 046	190 270	- 152 960	- 99 483	- 141 538
A2	258 409	217 426	138 471	П2	0	0	0	+ 258 409	+ 217 426	+ 138 471
A3	297 476	292 226	409 297	П3	25 231	15 441	35 512	+ 272 245	+ 276 785	+ 373 785
A4	146 917	161 729	327 585	П4	524 611	556 457	698 303	- 377 694	- 394 728	- 370 872

Таблиця 2.29

Приклад виявлення виконання умов ліквідності балансу ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис грн.

Вид ліквідності	Умова	Зіставлення груп активів (А) і пасивів (П)			Виконання умов (виконується/не виконується)		
		Роки					
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8
Абсолютна	$A1 \geq П1;$ $A2 \geq П2;$ $A3 \geq П3;$ $A4 \leq П4$	$153\ 182 < 306\ 142$ $258\ 409 > 0$ $297\ 476 > 25\ 231$ $146\ 917 < 524\ 611$	$165\ 563 < 265\ 046$ $217\ 426 > 0$ $292\ 226 > 15\ 441$ $161\ 729 < 556\ 457$	$48\ 732 < 190\ 270$ $138\ 471 > 0$ $409\ 297 > 35\ 512$ $327\ 585 < 698\ 303$	не виконується; виконується; виконується; виконується	не виконується; виконується; виконується; виконується	не виконується; виконується; виконується; виконується
Поточна	$A1 + A2 \geq П1$ $+ П2;$ $A4 \leq П4$	$411\ 591 > 306\ 142$ $146\ 917 < 524\ 611$	$382\ 989 > 265\ 046$ $161\ 729 < 556\ 457$	$187\ 203 < 190\ 270$ $327\ 585 < 698\ 303$	виконується; виконується	виконується; виконується	не виконується; виконується
Перспективна	$A3 \geq П3;$ $A4 \leq П4$	$297\ 476 > 25\ 231$ $146\ 917 < 524\ 611$	$292\ 226 > 15\ 441$ $161\ 729 < 556\ 457$	$409\ 297 > 35\ 512$ $327\ 585 < 698\ 303$	виконується; виконується	виконується; виконується	виконується; виконується
Баланс	$A4 \geq П4$	$146\ 917 < 524\ 611$	$161\ 729 < 556\ 457$	$327\ 585 < 698\ 303$	не виконується	не виконується	не виконується

Таблиці 2.28 та 2.29 свідчать, що баланс ДП «Авіакон» за звітний період не є абсолютно ліквідним, бо не виконано всіх умов абсолютної ліквідності.

Висновки щодо оцінки ліквідності балансу та платоспроможності підприємства на основі групування активів і пасивів балансу наступні.

Невиконання нерівності ($A1 > П1$) говорить про те, що підприємство неплатоспроможне на момент складання балансу: підприємство має платіжну нестачу на кінець 2017 року у розмірі 152 960 тис. грн, у 2018 році вона дорівнювала 99 483 тис. грн., а на кінець 2019 – 141 538 тис. грн.

Виконання нерівності ($A2 > П2$) та наявність платіжного надлишку на кінець 2017 року у розмірі 258 212 тис. грн., у 2018 році на 217 426 тис. грн. та у 2019 році – на 138 471 тис. грн., свідчить про те, що підприємство може бути платоспроможним у недалекому майбутньому (до 3-х місяців) з урахуванням своєчасних розрахунків з кредиторами та отримання коштів від продажу продукції в кредит.

Виконання третьої нерівності ($A3 > П3$) свідчить про те, що у подальшому майбутньому (на період, який дорівнює середній тривалості одного обороту оборотних коштів після дати складання балансу) підприємство буде платоспроможним. У 2017 році платіжний надлишок становив 272 245 тис. грн., у 2018 дорівнював 276 785 тис. грн., а у 2019 році – 373 785 тис. грн.

Активи, що важко реалізуються не покривали постійні пасиви, що оцінюється негативно. У 2017 році платежі нестачі становили 377 694 тис. грн., у 2018 році 394 728 тис. грн., а у 2019 – 370 872 тис. грн.

Що стосується ліквідності балансу, то розрахунки і порівняння відповідних груп активів і пасивів балансу свідчать про поточну ліквідність балансу підприємства. Що стосується перспективної ліквідності, то виконання тільки другої нерівності та третьої нерівності констатує недостатній рівень перспективної ліквідності.

Отже, ДП «Авіакон» буде ліквідним, по-перше, якщо його поточні активи перевищуватимуть короткострокові зобов'язання, по-друге, якщо оборотний

капітал складатиметься переважно з коштів та короткострокової дебіторської заборгованості.

Проведений за викладеною схемою аналіз ліквідності балансу та платоспроможності підприємства є наближеним, більш детальним є аналіз ліквідності та платоспроможності за допомогою фінансових коефіцієнтів.

Для комплексної оцінки ліквідності підприємства в цілому на підставі даних табл. 4, розрахуємо загальний коефіцієнт ліквідності у вигляді інтегрального показника [5, с.88; 7], використовуючи формулу 2.17.

$$K_z = (a_1 \times A_1 + a_2 \times A_2 + a_3 \times A_3) : (p_1 \times P_1 + p_2 \times P_2 + p_3 \times P_3), \quad (2.17)$$

де K_z – загальний коефіцієнт ліквідності;

a_1, a_2, a_3 – питома вага відповідних груп активів в їх загальному підсумку;

p_1, p_2, p_3 – питома вага відповідних груп пасивів в їх загальному підсумку;

A_1, A_2, A_3 – відповідна група активів підприємства;

P_1, P_2, P_3 – відповідна група пасивів підприємства.

Розрахуємо коефіцієнт K_z для ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки:

$$2017 \text{ рік: } K_z = (17,895 \times 153\,182 + 30,189 \times 258\,409 + 34,753 \times 297\,476) : (35,765 \times 306\,142 + 0 \times 0 + 2,948 \times 25\,231) = 1,894;$$

$$2018 \text{ рік: } K_z = (19,782 \times 165\,563 + 25,979 \times 217\,426 + 34,916 \times 292\,226) : (31,668 \times 265\,046 + 0 \times 0 + 1,845 \times 15\,441) = 2,271 ;$$

$$2019 \text{ рік: } K_z = (5,274 \times 48\,732 + 14,985 \times 138\,471 + 44,292 \times 409\,297) : (20,590 \times 190\,270 + 0 \times 0 + 3,843 \times 35\,512) = 5,047.$$

Для зручності систематизуємо розрахунки у вигляді таблиці 2.30.

Таблиця 2.30

Розрахунок загального показника ліквідності підприємства

№ п/п	Показник	Умовне позначення	Роки		
			2017	2018	2019
1	1	2	3	4	5
1	Питома вага високоліквідних активів в їх загальному підсумку	a1	17,895	19,782	5,274
2	Питома вага швидко ліквідних активів в їх загальному підсумку	a2	30,189	25,979	14,985
3	Питома вага повільно ліквідних активів в їх загальному підсумку	a3	34,753	34,916	44,292
4	Проміжний показник активів	ΣaA	20 880 484,6	19 127 040,3	20 460 583,2
5	Питома вага найбільш термінових пасивів в їх загальному підсумку	p1	35,765	31,668	20,590
6	Питома вага короткострокових пасивів в їх загальному підсумку	p2	0	0	0
7	Питома вага довгострокових пасивів в їх загальному підсумку	p3	2,948	1,845	3,843
8	Проміжний показник пасивів	$\Sigma pП$	11 023 549,6	8 421 965,38	4 054 131,92
9	Загальний коефіцієнт ліквідності	$\Sigma aA : \Sigma pП$	1,894	2,271	5,047

Зростання загального коефіцієнта ліквідності балансу в кінці 2018 року порівняно з початком періоду на 0,377 і така ж тенденція на кінець 2019 року – збільшення у 2 рази свідчить про позитивні зміни ліквідності балансу ДП «Авіакон»

Динаміку загального показника ліквідності схематично зображено на рис. 2.21.

Рис. 2.21 Динаміка загального показника ліквідності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

Значення загального коефіцієнта ліквідності балансу показує, що за весь аналізований період платіжні зобов'язання не перевищували платіжні засоби, що свідчить про відсутність проблеми з ліквідністю.

З метою комплексної оцінки ліквідності балансу доцільно застосувати загальний показник платоспроможності Кл (формула 2.18):

$$Кл = (A1 + 0,5 \times A2 + 0,3 \times A3) : (П1 + 0,5 \times П2 + 0,3 \times П3). \quad (2.18)$$

Збільшення коефіцієнту свідчить про платоспроможність підприємства та зрушення в бік покращення структури активів та пасивів.

Розрахуємо коефіцієнт Кл для ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки:

$$2017 \text{ рік: } Кл = (153\,182 + 0,5 \times 258\,409 + 0,3 \times 297\,476) : (306\,142 + 0,5 \times 0 + 0,3 \times 25\,231) = 1,184;$$

$$2018 \text{ рік: } Кл = (165\,563 + 0,5 \times 217\,426 + 0,3 \times 292\,226) : (265\,046 + 0,5 \times 0 + 0,3 \times 15\,441) = 1,342;$$

2019 рік: $Kл = (48\,732 + 0,5 \times 138\,471 + 0,3 \times 409\,297) : (190\,270 + 0,5 \times 0 + 0,3 \times 35\,512) = 1,199$.

Рис. 2.22 Динаміка загального показника платоспроможності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

Отже, загальний коефіцієнт платоспроможності за аналізований період більший за нормативне значення – 1, що свідчить про достатній рівень платоспроможності підприємства. На кінець 2018 року коефіцієнт збільшився на 0,158 пункти, а на кінець 2019 року зменшився на 0,139 що свідчить про зниження платоспроможності ДП «Авіакон».

Наступним етапом методики аналізу ліквідності підприємства виступає визначення фінансових коефіцієнтів, що характеризують ліквідність підприємства. Основними серед них є:

1. Загальний коефіцієнт ліквідності дає загальну оцінку платоспроможності підприємства і розраховується за формулою:

$$K_{3л} = [A1+A2+A3] : [П1+П2], \quad (2.19)$$

Розрахуємо коефіцієнт КЗл для ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки:

2017 рік: $K_{Зл} = 709\,067 : 306\,142 = 2,316$;

2018 рік: $K_{Зл} = 675\,215 : 265\,046 = 2,548$;

2019 рік: $K_{Зл} = 596\,500 : 190\,270 = 3,135$.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує, яка частина зобов'язань може бути погашена не лише за рахунок грошових коштів, але й за рахунок очікуваних надходжень за відвантажену продукцію (виконані роботи, надані послуги). Він обчислюється так:

$$K_{шл} = [A1 + A2] : [П1 + П2], \quad (2.20)$$

Розрахуємо коефіцієнт Кшл для ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки:

2017 рік: $K_{шл} = 411\,591 : 306\,142 = 1,344$;

2018 рік: $K_{шл} = 382\,989 : 265\,046 = 1,445$;

2019 рік: $K_{шл} = 187\,203 : 190\,270 = 0,984$.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена активами, що мають абсолютну ліквідність.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$$K_{абс.лік} = [A1] : [П1 + П2], \quad (2.21)$$

Розрахуємо коефіцієнт Кабс.лік для ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки:

2017 рік: $K_{абс.лік} = 153\,182 : 306\,142 = 0,500$;

2018 рік: $K_{абс.лік} = 165\,563 : 265\,046 = 0,625$;

2019 рік: $K_{абс.лік} = 48\,732 : 190\,270 = 0,256$.

Після вищенаведених розрахунків показників ліквідності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки всі дані згрупуємо в таблиці 2.31, щоб проаналізувати зміни, які відбулись протягом досліджуваного періоду.

Таблиця 2.31

Показники ліквідності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

№ п/п	Показник	Роки			Зміни (+,-)		Нормативне значення
		2017	2018	2019	2017/2018	2018/2019	
1	1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,316	2,548	3,135	+0,232	+0,587	$\geq 1,5$
2	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,344	1,445	0,984	+0,101	-0,461	$\geq 0,7$
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,500	0,625	0,256	+0,125	-0,369	$\geq 0,2$

Ми бачимо, що коефіцієнт загальної ліквідності зростає протягом трьох років, на кінець 2018 року він становив 2,548, що на 0,232 більше за значення показника 2017 року, а на кінець 2019 року – 3,135, що на 0,587 більше за значення показника на кінець попереднього року.

Коефіцієнт поточної ліквідності у 2018 році також збільшився на 0,101 від показника на кінець 2017 року, а от на кінець 2019 року він зменшився на 0,461 від попереднього року.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності на кінець 2018 року мало значення, яке перевищує аналогічний показник кінця 2017 року на 0,125, що стосується кінця 2019 року, то він мав тенденцію до зменшення на 0,369.

Для більш детального аналізу відобразимо динаміку коефіцієнтів ліквідності (рис. 2.23)

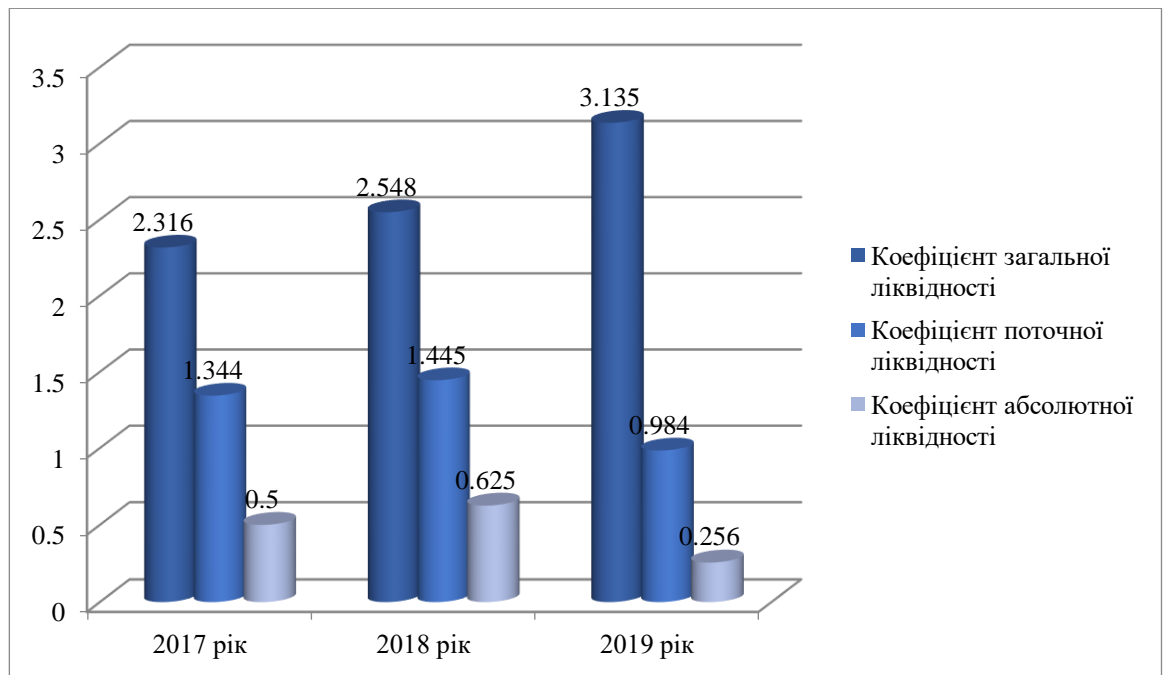

Рисунок 2.23 Динаміка коефіцієнтів ліквідності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

Отже, за результатами досліджень виявлено, що для ДП «Авіакон» в сучасних умовах господарювання не тільки вдалося дотримуватися прийнятих нормативів по показниках ліквідності, але й практично з кожним роком їх значення помітно нарощувати, що, безумовно, є позитивною тенденцією.

Зростання коефіцієнту загальної ліквідності ДП «Авіакон» протягом 2017-2019 років свідчить про спроможність підприємства погасити свої довгострокові і поточні зобов'язання за рахунок оборотних фондів протягом року та високу ступень ліквідності підприємства.

Коефіцієнти поточної та абсолютної ліквідності має неоднозначну динаміку: в 2018 році значення показників зростає, а в 2019 році - знижується. Проте ці коефіцієнти також мають значення вище за нормативне, що на нашу думку є позитивним і свідчить про спроможність підприємства погасити значну частину своїх поточних зобов'язань за рахунок грошових коштів негайно та високу ступень ліквідності підприємства.

Для встановлення рівня ліквідності підприємства визначається індекс ліквідності, що показує кількість днів, необхідних для перетворення поточних

активів у готівку, цей розрахунок являє собою четвертий етап аналізу ліквідності [12].

Для визначення індексу ліквідності на ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки складемо таблицю (табл. 2.32).

Таблиця 2.32

Оцінка індексу ліквідності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

Показ- ник	Кількіс- ть днів, необхід- них для перетво- рення активів на готівку	Роки					
		2017		2018		2019	
		тис. грн.	Разом	тис. грн.	Разом	тис. грн.	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
1. А1		153 182	–	165 563	–	48 732	–
2. А2	25	258 212	6 455 300	217 426	5 435 650	138 471	3 461 775
3. А3	30	297 476	8 924 280	292 226	8 766 780	409 297	12 278 910
4. Разом		708 870	15 379 580	675 215	14 202 430	596 500	15 740 685
5. Індекс ліквіднос- ті, дні		21,695		21,034		26,389	

Згідно з наведеними даними в таблиці 2.32, індекс ліквідності протягом 2017-2018 років знизився на 0,661 день і становив на кінець року 21,034 дні. Тому даному підприємству необхідно 21,034 дні для перетворення поточних активів у грошові кошти. На кінець 2019 року індекс ліквідності підвищився до 26,389, що є свідченням того, що поточним активам потрібно на 5,355 дні більше часу для перетворення їх на грошові кошти.

Ураховуючи ступінь ліквідності активів маємо можливість спрогнозувати фінансовий стан підприємства на короткострокову і довгострокову перспективи (табл. 2.33).

Оцінка фінансового стану підприємства з урахуванням ступеня ліквідності активів ДП «Авіакон» за 2017-2018 роки свідчить, що підприємство мало нормальний тип сталості, але на кінець 2019 року показники дещо знизились, тому за цей період фінансовий стан був оцінений як передкризовий.

Таблиця 2.33

Оцінка фінансового стану ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки з урахуванням
ступеня ліквідності активів

Тип сталості	На дату складання звітності	У перспективі	
		Короткостроковій	Довгостроковій
1	2	3	4
1. Абсолютний	$A1 > П1$	$A1 > П1 + П2$	$A1 > П1 + П2 + П3$
2017	153 182 < 306 142	153 182 < 306 142	153 182 > 331 373
2018	165 563 < 265 046	165 563 < 265 046	165 563 > 280 487
2019	48 732 < 190 270	48 732 < 190 270	48 732 < 225 782
2. Нормальний	$A1 + A2 > П1$	$A1 + A2 > П1 + П2$	$A1 + A2 > П1 + П2 + П3$
2017	411 591 > 306 142	411 591 > 306 142	411 591 > 331 373
2018	382 989 > 265 046	382 989 > 265 046	382 989 > 280 487
2019	187 203 < 190 270	187 203 < 190 270	187 203 < 225 782
3. Передкризовий	$A1 + A2 + A3 > П1$	$A1 + A2 + A3 > П1 + П2$	$A1 + A2 + A3 > П1 + П2 + П3$
2017	709 067 > 306 142	709 067 > 306 142	709 067 > 331 373
2018	675 215 > 265 046	675 215 > 265 046	675 215 > 280 487
2019	596 500 > 190 270	596 500 > 190 270	596 500 > 225 782
4. Кризовий	$A1 + A2 + A3 < П1$	$A1 + A2 + A3 < П1 + П2$	$A1 + A2 + A3 < П1 + П2 + П3$
2017	709 067 > 306 142	709 067 > 306 142	709 067 > 331 373
2018	675 215 > 265 046	675 215 > 265 046	675 215 > 280 487
2019	596 500 > 190 270	596 500 > 190 270	596 500 > 225 782

Для оцінки платоспроможності на підприємстві складається платіжний баланс. (табл. 2.34).

Таблиця 2.34

Платіжний баланс ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, тис. грн.

АКТИВИ	Роки		
	2017	2018	2019
Наявні кошти для покриття заборгованості			
1	2	3	4
1. Грошові кошти та їх еквіваленти	153 182	165 563	48 732
2. Розрахунки з дебіторами	258 409	217 426	138 471
Всього	411 591	382 989	187 203
Сальдо	0	0	0
Баланс	411 591	382 989	187 203
ПАСИВ	Роки		
	2017	2018	2019
Негайні та інші платежі			
1. Заборгованість по позикам	0	0	0
2. Заборгованість по кредитам	306 142	265 046	190 270
Всього	306 142	265 046	190 270
Сальдо	105 449	117 943	-3 067
Баланс	411 591	382 989	187 203

Оскільки сальдо платіжного балансу знаходиться в пасиві, то це свідчить про платоспроможність ДП «Авіакон» протягом 2017-2019 років.

Відомо, що оцінка рівня платоспроможності дається за даними балансу на основі характеристики ліквідності оборотних коштів, тобто з урахуванням часу, необхідного для перетворення їх у готівку. Отже, є три рівні платоспроможності підприємства, оцінку яких проводять за допомогою трьох коефіцієнтів: грошова, розрахункова і ліквідна.

Для достатньо повного відображення фінансового стану необхідно розрахувати показники платоспроможності та проаналізувати їх динаміку (табл. 2.35).

Таблиця 2.35

Показники платоспроможності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

№ п/п	Показник	Роки			Зміни (+,-)		Нормативне значення
		2017	2018	2019	2017/2018	2018/2019	
1	1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт грошової платоспроможності	0,500	0,624	0,265	+0,124	-0,368	0,2-0,3
2	Коефіцієнт розрахункової платоспроможності	2,316	2,548	3,135	+0,232	+0,587	0,8-1
3	Коефіцієнт ліквідної платоспроможності	2,140	2,407	2,642	+0,267	+0,235	2,0-3,0

Із наведених даних видно, що коефіцієнт грошової платоспроможності на кінець 2018 року становив 0,624, що порівняно з початком року більше на 0,124, а на кінець 2019 року цей показник дорівнював 0,265, що менше на 0,368, тобто платоспроможність дещо зменшилась. Проте показник залишається на високому рівні і свідчить, що на звітну дату може бути погашено 26,5 короткострокових зобов'язань. Можна сказати, що ДП «Авіакон» має достатній рівень платоспроможності.

Коефіцієнт розрахункової платоспроможності на кінець 2018 року становив 2,548, що більше на 0,232 з 2017 роком, а на кінець 2019 року показник становив 3,135, що більше на 0,587. Тобто, якщо на покриття платіжних зобов'язань взяти крім грошових коштів ще й кошти в розрахунках готову

продукцію, дебіторську заборгованість та інші активи, що реально можна реалізувати, то на кінець звітного періоду платіжні засоби на 313,5% покривали би платіжні зобов'язання. Це свідчить про позитивні модифікації фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт ліквідної платоспроможності на кінець 2018 року дорівнював 2,407, що порівняно з початком року більше на 0,267, а на кінець 2019 року коефіцієнт становив 2,642 (норма – 2,0-3,0), що вказує на сприятливу ситуацію на ДП «Авіакон».

Відобразимо графічно динаміку показників платоспроможності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки (рис. 2.24)

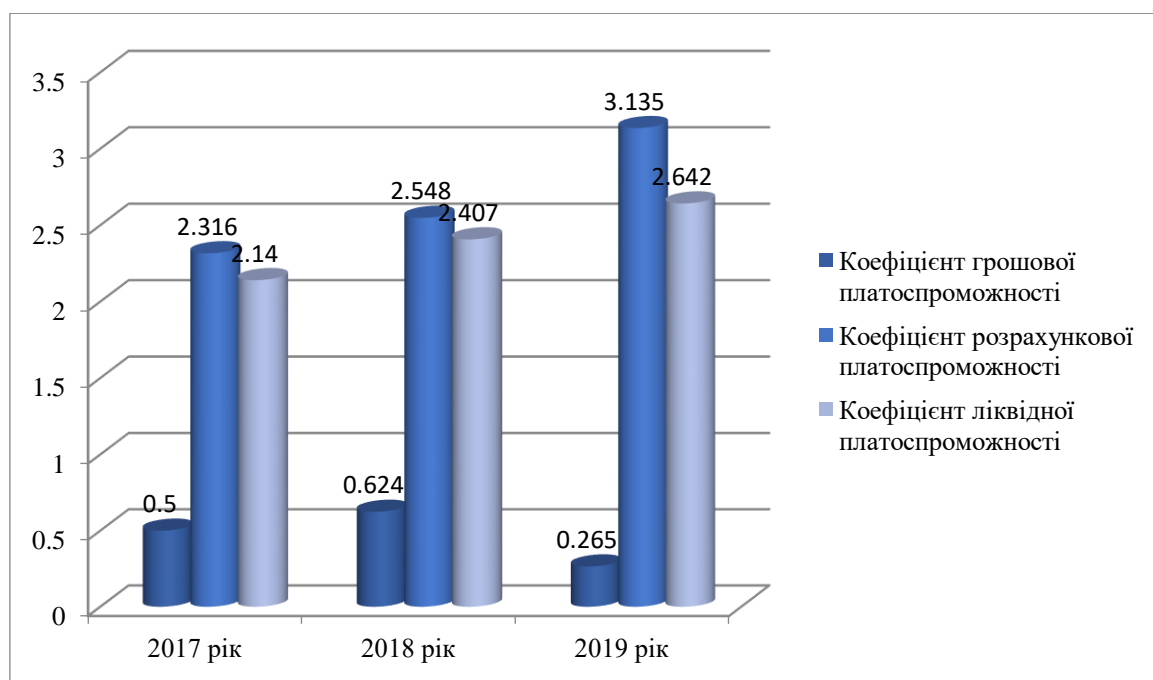

Рисунок 2.24 Динаміка показників платоспроможності ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки

Ми бачимо, що показники платоспроможності підприємства мають однозначну динаміку крім коефіцієнта грошової платоспроможності, який протягом 2017-2018 років збільшувався, а потім у 2019 році навпаки його значення зменшилось.

Динаміка значення коефіцієнта розрахункової платоспроможності протягом аналізованого періоду оцінюється як позитивна. На кінець 2017-219

років його значення коефіцієнта поступово збільшувалось, що свідчить деякі покращення в роботі ДП «Авіакон».

Така ж сама тенденція спостерігається й в динаміці зміни коефіцієнта ліквідної платоспроможності. У період з 2017 по 2019 роки значення збільшились і вони знаходились у межах нормативного показника.

Отже, всі три коефіцієнти платоспроможності доказують нам, що підприємство відповідає параметрам, що необхідні для здійснення кредитних та інших відносин.

Висновки до розділу 2

Здійснивши аналіз стану та структури активів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, ми дійшли висновку, що на підприємстві протягом 2017-2018 рр спостерігалось зменшення вартості активу балансу, а протягом 2018-2019 рр. збільшення вартості активу балансу. Так, зростання величини активів ДП «Авіакон» у 2019 році відбулось за рахунок збільшення вартості необоротних активів на 165 856 тис. грн. або 102,6%. Протягом 2017-2018 рр. спостерігалось зменшення величини активів за рахунок зниження величини оборотних активів на 33 852 тис. грн. або на 4,8%. У складі активів ДП «Авіакон» протягом звітного періоду найбільша частка належала оборотним активам. У 2017 році вона складала 82,2%, у 2018 р. мала тенденцію до зменшення і становила 80,7%, а у 2019 р. знизилась до позначки 64,6%.

Здійснивши аналіз стану та структури пасивів ДП «Авіакон» за 2017-2019 роки, ми виявили, що на підприємстві протягом 2017-2018 рр спостерігалось зменшення вартості пасиву балансу, а протягом 2018-2019 рр. збільшення вартості пасиву балансу. Так, зростання величини пасивів ДП «Авіакон» у 2019 році відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 141 846 тис. грн. або 25,5%, протягом 2017-2018 рр. зростання величини на 31 846 тис. грн. або на 6,1% через приріст нерозподіленого прибутку.

У складі пасивів ДП «Авіакон» протягом звітного періоду найбільша частка належала власному капіталу. У 2017 році вона складала 61,3%, у 2018 р. мала тенденцію до збільшення і становила 66,5%, а у 2019 р. зросла до позначки 75,6%. Оскільки власний капітал є основним критерієм стабільності та ефективності функціонування підприємства, то його додатне значення є позитивним фактором у діяльності підприємства та свідчить спроможність ДП «Авіакон» сплачувати свої поточні зобов'язання та в подальшому розширювати діяльність.

Слід зазначити, що ДП «Авіакон» не залучало протягом 2017-2018 рр., лише в другому півріччі 2019 року підприємство здійснювало короткострокове залучення фінансових ресурсів з використанням банківських кредитів в зв'язку з несвоєчасним розрахунком з боку контрагентів.

Аналіз фінансово-економічних показників діяльності ДП «Авіакон» дав можливість віднести підприємство до прибуткових, хоча рівень прибутковості протягом 2017-2019 рр. мав негативну тенденцію. Показнику чистого доходу від реалізації притаманна тенденція до зниження: з 737 114 тис. грн. у 2017 році до 722 043 тис. грн. у 2018 році, а вже у 2019 році до 516 907 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції теж має тенденцію до зниження: з 421 978 тис. грн. у 2017 році до 377 998 у 2018 році та до 295 047 тис. грн. у 2019 році. Схожа ситуація спостерігається з показником валового прибутку – зниження з 315 136 тис. грн. у 2017 році до 221 860 тис. грн у 2019 році. Чистий фінансовий результат (прибуток) протягом 2017-2018 рр. зменшився на 73 285 тис. грн. з 122 260 тис. грн. у 2017 році до 48 975 тис. грн у 2018 році. У 2019 році бачимо значне скорочення показника до 27 808 тис. грн.

Протягом 2017-2018 рр. ДП «Авіакон» мало абсолютну фінансову стійкість. У 2019 році на підприємстві спостерігається кризовий фінансовий стан. Таким чином, для забезпечення запасів і затрат не вистачило джерел їх формування, а це означає, що ДП «Авіакон» загрожує банкрутство. Тому керівництву підприємства варто впровадити заходи щодо поліпшення фінансової стійкості. Основними шляхами поліпшення та підтримання

фінансового становища на підприємстві є: нарощування власного капіталу, зниження величини необоротних активів підприємства завдяки продажу або передачі в оренду основних засобів, що не використовуються на підприємстві, скорочення величини матеріально-виробничих запасів до оптимального рівня (до розміру поточного та страхового запасів).

Також можна зробити висновок про склад активів та пасиві ДП «Авіакон» за ознакою ліквідності. Протягом досліджуваного періоду найбільшу частку займали в структурі активів повільно ліквідні активи (А4), а найменшу частку займали абсолютно ліквідні активи (А1). Якщо порівнювати склад пасивів, то значну частку займають постійні пасиви (П4), а найменшу – короткострокові пасиви (П2). Баланс ДП «Авіакон» за звітний період не є абсолютно ліквідним, бо не виконано всіх умов абсолютної ліквідності.

Оцінка фінансового стану підприємства з урахуванням ступеня ліквідності активів ДП «Авіакон» за 2017-2018 роки свідчить, що підприємство мало нормальний тип сталості, але на кінець 2019 року показники дещо знизились, тому за цей період фінансовий стан був оцінений як передкризовий.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Факторний аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Ліквідність підприємства залежить від низки факторів, що мають різний вплив (позитивний чи негативний) на її рівень. У табл. 3.1 відображено фактори впливу на ліквідність підприємства.

Таблиця 3.1

Фактори впливу на ліквідність підприємства

№ п/п	Фактори, які впливають на збільшення ліквідності	Фактори, які впливають на зменшення ліквідності
1	2	3
1	Одержання довгострокового кредиту	Погашення довгострокових позик
2	Інвестування капіталу	Грошові виплати
3	Прибуток	Збитки
4	Амортизаційні відрахування	Податки на доход від дооцінки активів
5	Скорочення дебіторської заборгованості	Збільшення дебіторської заборгованості
6	Скорочення запасів	Погашення короткострокових кредитів
7	Повернення наданих позик	Інвестиції в основні кошти
8	Продаж позаобортних активів	Використання резервних коштів

В основі фінансового аналізу лежить факторний аналіз, під яким розуміють методику комплексного і системного вивчення та вимірювання впливу факторів на величину досліджуваних (результативних) показників.

У завданнях факторного аналізу зв'язки можуть бути прямими і оберненими. При прямому зв'язку зростання (зниження) факторного показника викликає зростання (зниження) результативного показника, а при оберненому - зростання (зниження) факторного показника викликає зниження (зростання) результативного показника.

У факторному аналізі важливішим елементом є моделювання економічних показників.

Побудова детермінованих моделей передбачає: визначення кількості факторів, виходячи з довжини неперерваного ланцюга прямих зв'язків; логічний відбір факторів; визначення кількісних співвідношень факторів та модельованого показника шляхом якісного аналізу.

В основу моделювання факторної системи повинні бути покладені такі економічні критерії виділення факторів як елементів факторної системи: причинність, достатня специфічність, самостійність існування та облікова приналежність. При цьому у факторній системі фактори повинні бути кількісно вимірювальними.

Для проведення факторного аналізу абсолютної ліквідності побудуємо наступну двох факторну модель:

$$K_a = GK : ПЗ, \quad (3.1)$$

де GK – грошові кошти;

ПЗ – поточні зобов'язання та забезпечення.

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності на початок періоду: $K_{ап} = GK_{п} : ПЗ_{п}$.
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності на кінець періоду: $K_{ак} = GK_{к} : ПЗ_{к}$.
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності за умови грошових коштів на кінець періоду та поточних зобов'язань на початок періоду : $K_{к/п} = GK_{к} : ПЗ_{п}$.

$$2016 \text{ рік: } K_{абс.лік} = 134\,026 : 240\,999 = 0,556;$$

$$2017 \text{ рік: } K_{абс.лік} = 153\,182 : 306\,142 = 0,500;$$

$$2018 \text{ рік: } K_{абс.лік} = 165\,563 : 265\,046 = 0,625;$$

$$2019 \text{ рік: } K_{абс.лік} = 48\,732 : 190\,270 = 0,256.$$

Для оцінки впливу факторів, що вплинули на результативний показник використаємо метод ланцюгових підстановок.

Таким чином, розрахунки для 2017 року будуть виглядати наступним чином:

$$K_{ап} = 134\,026 : 240\,999 = 0,556;$$

$$K_{к/п} = 153\,182 : 240\,999 = 0,634;$$

$$\text{Как} = 153\,182 : 306\,142 = 0,500.$$

Тепер оцінимо вплив факторів:

$$\text{ГК: } 0,634 - 0,556 = 0,078;$$

$$\text{ПЗ: } 0,500 - 0,634 = -0,134.$$

Зробимо перевірку правильності здійснених розрахунків:

$$0,078 + (-0,134) = -0,056.$$

Отже, розрахунки були проведені правильно.

Результати проведеного аналізу можна оформити у вигляді таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт абсолютної ліквідності ДП
«Авіакон» методом ланцюгових підстановок за 2017 рік

№ п/п	Показники	Ум. позн.	На початок року	На кінець року	Відхилення, +/-		
					загал.	у тому числі за рахунок	
						ГК	ПЗ
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Ка	0,556	0,500	-0,056	+0,078	-0,134
2	Грошові кошти	ГК	134 026	153 182	+19 156		
3	Поточні зобов'язання	ПЗ	240 999	306 142	+65 143		

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки: за рахунок збільшення грошових коштів ДП «Авіакон» на 19 156 тис. грн. за 2017 рік, коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 0,078 пункти; за рахунок збільшення поточних зобов'язань ДП «Авіакон» на 65 143 тис. грн. коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився на 0,134 пункти.

Аналогічно зробимо розрахунки для 2018 року та для 2019 року. Результати розрахунків можна представити у вигляді наступних таблиць.

Таким чином, розрахунки для 2018 року будуть виглядати наступним чином:

$$\text{Кап} = 153\,182 : 306\,142 = 0,500;$$

$$\text{Кап/к} = 165\,563 : 306\,142 = 0,541;$$

$$\text{Как} = 165\,563 : 265\,046 = 0,625.$$

Тепер оцінимо вплив факторів:

$$\text{ГК: } 0,541 - 0,500 = 0,041;$$

$$\text{ПЗ: } 0,625 - 0,541 = 0,084.$$

Зробимо перевірку правильності здійснених розрахунків:

$$0,041 + 0,084 = 0,125.$$

Отже, розрахунки були проведені правильно.

Результати проведеного аналізу можна оформити у вигляді таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт абсолютної ліквідності ДП «Авіакон» методом ланцюгових підстановок за 2018 рік

№ п/п	Показники	Ум. позн.	На початок року	На кінець року	Відхилення, +/-		
					загал.	у тому числі за рахунок	
						ГК	ПЗ
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Ка	0,500	0,625	+0,125	+0,041	+0,084
2	Грошові кошти	ГК	153 182	165 563	+12 381		
3	Поточні зобов'язання	ПЗ	306 142	265 046	-41 096		

За результатами аналізу можна зробити наступні висновки: за рахунок збільшення грошових коштів ДП «Авіакон» на 12 381 тис. грн. за 2018 рік, коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 0,041 пункти; за рахунок зменшення поточних зобов'язань ДП «Авіакон» на 41 096 тис. грн. коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 0,084 пункти.

Розрахунки для 2019 року будуть виглядати наступним чином:

$$\text{Кап} = 165\,563 : 265\,046 = 0,625;$$

$$\text{Кап/к} = 48\,732 : 265\,046 = 0,184;$$

$$\text{Как} = 48\,732 : 190\,270 = 0,256.$$

Тепер оцінимо вплив факторів:

$$\text{ГК: } 0,184 - 0,625 = -0,441;$$

ПЗ: $0,256 - 0,184 = +0,072$.

Зробимо перевірку правильності здійснених розрахунків:

$-0,041 + 0,184 = -0,369$.

Отже, розрахунки були проведені правильно.

Результати проведеного аналізу можна оформити у вигляді таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт абсолютної ліквідності ДП
«Авіакон» методом ланцюгових підстановок за 2019 рік

№ п/п	Показники	Ум. позн.	На початок року	На кінець року	Відхилення, +/-		
					загал.	у тому числі за рахунок	
						ГК	ПЗ
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Ка	0,625	0,256	-0,369	-0,441	+0,072
2	Грошові кошти	ГК	165 563	48 732	-116 831		
3	Поточні зобов'язання	ПЗ	265 046	190 270	-74 776		

Отже, за результатами аналізу можна зробити наступні висновки: за рахунок зменшення грошових коштів ДП «Авіакон» на 116 831 тис. грн. за 2019 рік, коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився на 0,441 пункти; за рахунок зменшення поточних зобов'язань ДП «Авіакон» на 74 776 тис. грн. коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 0,072 пункти.

Узагальнюючи результати факторного аналізу абсолютної ліквідності можна зробити висновки, що у 2017-2018 рр. спостерігається тимчасове покращення цього показника, а у 2019 році цей показник значно погіршився за рахунок зменшення грошових коштів.

Для покращення абсолютної ліквідності ДП «Авіакон» необхідно більш ефективно управляти поточною заборгованістю, спрямовуючи свої зусилля у бік зменшення і в той же час покращити ефективність управління грошовими коштами – збільшити їх.

Для проведення аналізу показника швидкої ліквідності застосуємо наступну трьох факторну модель:

$$K_{шл} = (ГК+ДЗ) : ПЗ, \quad (3.2)$$

де ДЗ – дебіторська заборгованість.

1. Коефіцієнт швидкої ліквідності на початок періоду: $K_{шлп} = ГКп : Пзп$.
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності на кінець періоду: $K_{шлк} = ГКк : Пзк$.
3. Коефіцієнт швидкої ліквідності за умови суми грошових коштів на кінець періоду та дебіторської заборгованості на початок періоду, а поточних зобов'язань на початок періоду : $K_{шл*} = (ГКк + ДЗп) : Пзп$.

4. . Коефіцієнт швидкої ліквідності за умови суми грошових коштів на кінець періоду та дебіторської заборгованості на кінець періоду, а поточних зобов'язань на початок періоду : $K_{шл**} = (ГКк + ДЗк) : Пзп$.

$$2016 \text{ рік: } K_{шл} = (134\,026 + 138\,633) : 240\,999 = 1,131;$$

$$2017 \text{ рік: } K_{шл} = (153\,182 + 258\,409) : 306\,142 = 1,344;$$

$$2018 \text{ рік: } K_{шл} = (165\,563 + 217\,406) : 265\,046 = 1,445;$$

$$2019 \text{ рік: } K_{шл} = (48\,732 + 138\,471) : 190\,270 = 0,984.$$

Для оцінки впливу факторів, що вплинули на результативний показник використаємо метод ланцюгових підстановок.

Таким чином, розрахунки для 2017 року матимуть такий вигляд:

$$K_{шлп} = (134\,026 + 138\,633) : 240\,999 = 1,131;$$

$$K_{шл*} = (153\,182 + 138\,633) : 240\,999 = 1,212;$$

$$K_{шл**} = (153\,182 + 258\,409) : 240\,999 = 1,708;$$

$$K_{шлк} = (153\,182 + 258\,409) : 306\,142 = 1,344;$$

Тепер оцінимо вплив факторів:

$$ГК: 1,212 - 1,131 = 0,081;$$

$$ДЗ: 1,708 - 1,212 = 0,496;$$

$$ПЗ: 1,344 - 1,708 = -0,364.$$

Зробимо перевірку правильності здійснених розрахунків:

$$0,081 + 0,496 + (-0,364) = 0,213.$$

Значення співпали, тобто проведені розрахунки були зроблені правильно, а тому результати проведеного аналізу можна оформити у вигляді таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт швидкої ліквідності ДП
«Авіакон» методом ланцюгових підстановок за 2017 рік

№ п/п	Показники	Ум. познач.	На початок року	На кінець року	Відхилення, +/-			
					загал.	у тому числі за рахунок		
						ГК	ДЗ	ПЗ
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Кш	1,131	1,344	+0,213	+0,081	+0,496	-0,364
2	Грошові кошти	ГК	134 026	153 182	+19 156			
3	Дебіторська заборгованість	ДЗ	138 633	258 409	+119 776			
4	Поточні зобов'язання	ПЗ	240 999	306 142	+65 143			

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки: за рахунок збільшення грошових коштів ДП «Авіакон» на 19 156 тис. грн. за 2017 рік, коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 0,081 пункт; за рахунок зростання дебіторської заборгованості ДП «Авіакон» на 119 776 тис. грн. за 2017 рік, коефіцієнт поточної ліквідності підвищився на 0,496 пунктів; за рахунок збільшення поточних зобов'язань ДП «Авіакон» на 65 143 тис. грн. коефіцієнт поточної ліквідності зменшився на 0,364 пункти.

Аналогічно зробимо розрахунки для 2018 року та для 2019 року. Результати розрахунків можна представити у вигляді наступних таблиць.

Таким чином розрахунки для 2018 року будуть виглядати наступним чином:

$$\text{Кшлп} = (153\,182 + 258\,409) : 306\,142 = 1,344;$$

$$\text{Кшл*} = (165\,563 + 258\,409) : 306\,142 = 1,385;$$

$$\text{Кшл**} = (165\,563 + 217\,406) : 306\,142 = 1,251;$$

$$\text{Кшлк} = (165\,563 + 217\,406) : 265\,046 = 1,445.$$

Тепер оцінимо вплив факторів:

$$\text{ГК: } 1,385 - 1,344 = 0,041;$$

$$\text{ДЗ: } 1,251 - 1,385 = -0,134;$$

$$\text{ПЗ: } 1,445 - 1,251 = 0,194.$$

Зробимо перевірку правильності здійснених розрахунків:

$$0,041 + (-0,134) + 0,194 = 0,101.$$

Значення співпали, тобто проведені розрахунки були зроблені правильно.

Результати проведеного аналізу можна оформити у вигляді таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт швидкої ліквідності ДП
«Авіакон» методом ланцюгових підстановок за 2018 рік

№ п/п	Показники	Ум. познач.	На початок року	На кінець року	Відхилення, +/-			
					загал.	у тому числі за рахунок		
						ГК	ДЗ	ПЗ
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Кш	1,344	1,445	+0,101	0,041	-0,134	0,194
2	Грошові кошти	ГК	153 182	165 563	+12 381			
3	Дебіторська заборгованість	ДЗ	258 409	217 426	-40 983			
4	Поточні зобов'язання	ПЗ	306 142	265 046	-41 096			

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки: за рахунок збільшення грошових коштів ДП «Авіакон» на 12 381 тис. грн. за 2018 рік, коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 0,041 пункт; за рахунок зниження дебіторської заборгованості ДП «Авіакон» на 40 983 тис. грн. за 2018 рік, коефіцієнт поточної ліквідності знизився на 0,134 пункти; за рахунок зменшення поточних зобов'язань ДП «Авіакон» на 41 096 тис. грн. за 2018 рік, коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 0,194 пункти.

Таким чином розрахунки для 2019 року будуть виглядати наступним чином:

$$\text{Кшлп} = (165\,563 + 217\,406) : 265\,046 = 1,445;$$

$$\text{Кшл}^* = (48\,732 + 217\,406) : 265\,046 = 1,004;$$

$$\text{Кшл}^{**} = (48\,732 + 138\,471) : 265\,046 = 0,706;$$

$$\text{Кшлк} = (48\,732 + 138\,471) : 190\,270 = 0,984.$$

Тепер оцінимо вплив факторів:

$$\text{ГК}: 1,004 - 1,445 = -0,441;$$

$$\text{ДЗ}: 0,706 - 1,004 = -0,298;$$

$$\text{ПЗ}: 0,984 - 0,706 = 0,278.$$

Зробимо перевірку правильності здійснених розрахунків:

$$-0,441 + (-0,298) + 0,278 = -0,461.$$

Значення співпали, тобто проведені розрахунки були зроблені правильно.

Результати проведеного аналізу за 2019 рік можна оформити у вигляді таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт швидкої ліквідності ДП
«Авіакон» методом ланцюгових підстановок за 2019 рік

№ п/п	Показники	Ум. познач.	На початок року	На кінець року	Відхилення, +/-			
					загал.	у тому числі за рахунок		
						ГК	ДЗ	ПЗ
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Кш	1,445	0,984	-0,461	-0,441	-0,298	0,278
2	Грошові кошти	ГК	165 563	48 732	-116 831			
3	Дебіторська заборгованість	ДЗ	217 406	138 471	-78 935			
4	Поточні зобов'язання	ПЗ	265 046	190 270	-74 776			

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки: за рахунок зменшення грошових коштів ДП «Авіакон» на 116 831 тис. грн. за 2019 рік, коефіцієнт поточної ліквідності знизився на 0,441 пункт; за рахунок зниження дебіторської заборгованості ДП «Авіакон» на 78 935 тис. грн. за 2019 рік, коефіцієнт поточної ліквідності зменшився на 0,298 пункти; за рахунок зменшення поточних зобов'язань ДП «Авіакон» на 74 776 тис. грн. за 2019 рік, коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 0,278 пунктів.

Узагальнюючи результати факторного аналізу швидкої ліквідності можна зробити наступні висновки: що у 2017-2018 рр. спостерігається тимчасове покращення цього показника, а у 2019 році цей показник значно погіршився.

Для покращення швидкої ліквідності ДП «Авіакон» необхідно більш ефективно управляти дебіторською заборгованістю, спрямовуючи свої зусилля у бік збільшення і покращити ефективність управління грошовими коштами – нарощувати.

Для проведення факторного аналізу загальної ліквідності побудуємо наступну двох факторну модель:

$$K_{3л} = PA : ПЗ, \quad (3.3)$$

де ПА – поточні активи.

1. Коефіцієнт загальної ліквідності на початок періоду: $K_{3лп} = PA_{п} : ПЗ_{п}$.
2. Коефіцієнт загальної ліквідності на кінець періоду: $K_{3лк} = PA_{к} : ПЗ_{к}$.
3. Коефіцієнт загальної ліквідності за умови грошових коштів на кінець періоду та поточних зобов'язань на початок періоду : $K_{3лк/п} = PA_{к} : ПЗ_{п}$.

$$2016 \text{ рік: } K_{3л} = 609\,634 : 240\,999 = 2,530;$$

$$2017 \text{ рік: } K_{3л} = 709\,067 : 306\,142 = 2,316;$$

$$2018 \text{ рік: } K_{3л} = 675\,215 : 265\,046 = 2,548;$$

$$2019 \text{ рік: } K_{3л} = 596\,500 : 190\,270 = 3,135.$$

Для оцінки впливу факторів, що вплинули на результативний показник використаємо метод ланцюгових підстановок:

Таким чином, розрахунки для 2017 року матимуть такий вигляд:

$$K_{3лп} = 609\,634 : 240\,999 = 2,530;$$

$$K_{3лк/п} = 709\,067 : 240\,999 = 2,942;$$

$$K_{3лк} = 709\,067 : 306\,142 = 2,316.$$

Тепер оцінимо вплив факторів:

$$PA: 2,942 - 2,530 = 0,412;$$

$$\text{ПЗ: } 2,316 - 2,942 = -0,626.$$

Зробимо перевірку правильності здійснених розрахунків:

$$0,412 + (-0,626) = -0,214.$$

Значення співпали, тобто проведені розрахунки були зроблені правильно.

Результати проведеного аналізу можна оформити у вигляді таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт поточної ліквідності ДП
«Авіакон» методом ланцюгових підстановок за 2017 рік

№ п/п	Показники	Ум. познач.	На початок року	На кінець року	Відхилення, +/-		
					загал.	у тому числі за рахунок	
						ПА	ПЗ
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	Кп	2,530	2,316	-0,214	+0,412	-0,626
2	Поточні активи	ПА	609 634	709 067	+99 433		
3	Поточні зобов'язання	ПЗ	240 999	306 142	+65 143		

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки:

За рахунок збільшення поточних активів ДП «Авіакон» на 99 433 тис. грн. за 2017 рік, коефіцієнт загальної ліквідності збільшився на 0,412 пункти.

За рахунок збільшення поточних зобов'язань ДП «Авіакон» на 65 143 тис. грн. за 2017 рік, коефіцієнт загальної ліквідності зменшився на 0,134 пункти.

Аналогічно проведемо розрахунки для 2018 і 2019 року.

Таким чином, розрахунки для 2018 року матимуть такий вигляд:

$$\text{КЗлп} = 709\,067 : 306\,142 = 2,316;$$

$$\text{КЗлк/п} = 675\,215 : 306\,142 = 2,206;$$

$$\text{КЗлк} = 675\,215 : 265\,046 = 2,548.$$

Тепер оцінимо вплив факторів:

$$\text{ПА: } 2,206 - 2,316 = -0,110;$$

$$\text{ПЗ: } 2,548 - 2,206 = 0,342.$$

Зробимо перевірку правильності здійснених розрахунків:

$$-0,110 + 0,342 = 0,232.$$

Значення співпали, тобто проведені розрахунки були зроблені правильно.

Результати проведеного аналізу можна оформити у вигляді таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт поточної ліквідності ДП
«Авіакон» методом ланцюгових підстановок за 2018 рік

№ п/п	Показники	Ум. познач.	На початок року	На кінець року	Відхилення, +/-		
					загал.	у тому числі за рахунок	
						ПА	ПЗ
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	Кп	2,316	2,548	+0,232	-0,110	0,342
2	Поточні активи	ПА	709 067	675 215	-33 852		
3	Поточні зобов'язання	ПЗ	306 142	265 046	-41 096		

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки:

За рахунок зменшення поточних активів ДП «Авіакон» на 33 852 тис. грн. за 2018 рік, коефіцієнт загальної ліквідності збільшився на 0,110 пункти.

За рахунок зменшення поточних зобов'язань ДП «Авіакон» на 41 096 тис. грн. коефіцієнт загальної ліквідності збільшився на 0,342 пункти.

Таким чином, розрахунки для 2019 року матимуть такий вигляд:

$$КЗ_{лп} = 675\ 215 : 265\ 046 = 2,548;$$

$$КЗ_{лк/п} = 596\ 500 : 265\ 046 = 2,251;$$

$$КЗ_{лк} = 596\ 500 : 190\ 270 = 3,135.$$

Тепер оцінимо вплив факторів:

$$ПА: 2,251 - 2,548 = -0,297;$$

$$ПЗ: 3,135 - 2,251 = +0,884.$$

Зробимо перевірку правильності здійснених розрахунків:

$$-0,297 + 0,884 = 0,587.$$

Значення співпали, тобто проведені розрахунки були зроблені правильно, тому результати проведеного аналізу можна оформити у вигляді таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Розрахунок впливу факторів на коефіцієнт поточної ліквідності ДП «Авіакон» методом ланцюгових підстановок за 2019 рік

№ п/п	Показники	Ум. познач.	На початок року	На кінець року	Відхилення, +/-		
					загал.	у тому числі за рахунок	
						ПА	ПЗ
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	Кп	2,548	3,135	+0,587	-0,297	+0,884
2	Поточні активи	ПА	675 215	596 500	-78 715		
3	Поточні зобов'язання	ПЗ	265 046	190 270	-74 776		

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки:

За рахунок зменшення поточних активів ДП «Авіакон» на 78 715 тис. грн. за 2019 рік, коефіцієнт загальної ліквідності знизився на 0,297 пунктів.

За рахунок зменшення поточних зобов'язань ДП «Авіакон» на 74 776 тис. грн. коефіцієнт загальної ліквідності збільшився на 0,884 пункти.

Узагальнюючи результати факторного аналізу загальної ліквідності можна зробити висновки, що протягом 2017-2018 рр. спостерігається позитивна тенденція, а саме - покращення цього показника.

Отже, за результатами проведеного аналізу можна зробити висновки, що динаміка показників, що характеризують ліквідність ДП «Авіакон» у 2017-2019 рр. є нестабільною. Абсолютна ліквідність та швидка ліквідність підприємства протягом 2017-2018 років збільшувались, а вже у 2019 році ми спостерігаємо їх зниження. У першому випадку за рахунок зменшення грошових коштів, а в другому – за рахунок зниження дебіторською заборгованістю. Що стосується загальної ліквідності, то ми бачимо значне її покращення з 2,316 у 2017 році до

3,135 у 2019. У першому випадку під впливом збільшення поточних активів, а в другому – значного зменшення поточної заборгованості.

3.2 Діагностика ймовірності банкрутства ДП «Авіакон»

Для проведення швидкого, місткого та ефективного аналізу фінансового стану аналізованого підприємства необхідно здійснити SWOT – аналіз, який допоможе розробити альтернативні рішення усунення внутрішніх та зовнішніх проблем підприємства.

SWOT – аналіз (або метод складання стратегічного балансу) передбачає вивчення як факторів зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

Узагальнити ситуацію на підприємстві і на ринку, побачити шанси та загрози SWOT – аналіз допомагає через визначення слабких і сильних сторін підприємства і його конкурентів. Процес такого аналізу охоплює три етапи: ідентифікацію сильних і слабких сторін; ідентифікацію шансів і загроз та відображення їх з точки зору слабких і сильних сторін підприємства; пошук можливості діяти на межі відповідних характеристик підприємства і його конкурентів.

Сильні та слабкі сторони виділяють у внутрішньому середовищі підприємства, можливості та загрози – у зовнішньому.

Силами називаються такі види діяльності підприємства, що успішно здійснюються, чи активи, що ефективно використовуються. Прикладами сильних сторін можуть бути нові, високопродуктивні основні фонди, прогресивна технологія, кваліфікований персонал, налагоджені зв'язки, постачальники чи підрядчики, висока якість менеджменту і т.д.

Слабкими сторонами підприємства є види діяльності, в яких підприємство не має успіху, чи активи, що неефективно використовуються. Прикладами можуть бути застаріле обладнання, ресурсномісткі технології, висока плінність та низька кваліфікація кадрів, низька якість управлінських рішень, невдале місце розташування підприємства і т.п.

Можливості – це позитивні явища і тенденції зовнішнього середовища, що сприяють досягненню цілей підприємства (збільшенню прибутку чи обсягів реалізації). Це можуть бути позитивні зміни у попиті, прорахунки конкурентів, позитивні зміни на ринку ресурсів, зміна податкового законодавства, підтримка з боку держави, поява крупних замовників і т.п.

На противагу їм, загрози – негативні зміни і тенденції зовнішнього середовища, що перешкоджають досягненню цілей підприємства.

Отже, для комплексного вивчення зовнішнього і внутрішнього стану зроблено SWOT – аналіз підприємства (табл. 3.11).

Таблиця 3.11

SWOT – аналіз підприємства

№ п/п	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
1	2	3
Внутрішнє середовище	<ol style="list-style-type: none"> 1. Більше 85-ти років досвіду в ремонті авіаційної техніки, з них понад 40 років ремонту вертольотів. 2. Висока якість продукції. 3. Привабливий термін виконання ремонту. 4. Авторитет та бездоганна репутація Підприємства на світовому ринку. 5. Наявність спеціалізованого обладнання, кваліфікованого персоналу, технічної документації, необхідної організаційної структури. 6. Наявність у підприємства сертифікатів на відповідність вимогам українських та міжнародних стандартів. 7. Відповідність вимогам замовників у більшій мірі, ніж це пропонують конкуренти. 8. Конкурентоспроможні терміни виконання замовлень та вартість послуг з ремонту і модернізації авіаційної техніки. 9. Проведення усіх закупівель для підприємства за допомогою 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Залежність від комплектуючих іноземного виробництва, в тому числі які виробляються підприємствами Російської Федерації. 2. Зниження рентабельності виробництва, пов'язані з кризовими явищами економіки, високою конкуренцією та ревальвацією національної валюти України. 3. Орієнтація ремонтної бази підприємства на вузький модельний ряд, а саме вертольоти марки «Ми». 4. Відсутність в державі централізованої системи забезпечення експлуатаційних та ремонтних підприємств бюлетенями та доробками авіаційної техніки, організації періодичної звірки експлуатаційної документації.

	електронних тендерних систем закупівель.	
--	--	--

Закінчення табл. 3.11

№ п/п	1	2
1	Можливості (О)	Загрози (Т)
Зовнішнє середовище	<p>1. Наявність великого парку вертольотів розробки КБ ім. Міля в країнах ближнього та дальнього зарубіжжя, що потребують ремонту та технічного обслуговування.</p> <p>2. Модернізація Підприємством вертольотів розробки КБ ім. Міля шляхом встановлення сучасного обладнання з метою покращення їх експлуатаційних характеристик.</p> <p>3. Розширення номенклатури виготовлення компонентів авіаційної техніки.</p> <p>4. Використання внутрішніх резервів зростання ефективності виробництва.</p> <p>5. Можливість розширення співпраці з розробниками та виробниками вертольотів з Європи та США, забезпечення авторського нагляду та супроводження ремонту на підставі укладених договорів.</p> <p>6. Перспектива виходу на нові ринки збуту продукції.</p> <p>7. Подальший розвиток власного учбового центру на базі Підприємства.</p> <p>8. Впровадження автоматизації бізнес процесів.</p> <p>9. Можливість оперативного реагування на вимоги ринку та розроблення варіантів модернізації за рахунок наявності власного Конструкторського бюро.</p>	<p>1. Розробники та виробники авіаційної техніки і комплектуючих, для ремонту вертольотів марки «Ми», знаходяться в Російській Федерації.</p> <p>2. Значний ризик не платежу та несвоєчасного розрахунку за виконані роботи, надані послуги, поставлену продукцію.</p> <p>3. Штучне створення дефіциту комплектуючих виробів Російського виробництва, і як наслідок необґрунтоване зростання їх вартості.</p> <p>4. Неможливість прямих поставок нових запчастин, вузлів та агрегатів з підприємств країни-агресора.</p>

Установлення зв'язків між найбільш впливовими слабкими і сильними сторонами організації, загрозами і можливостями зовнішнього середовища – заключний етап процесу SWOT – аналізу. Для встановлення взаємозв'язків будується матриця SWOT – аналізу (табл. 3.12).

Аналізуючи розташовані в таблиці дані складається список можливих дій для нейтралізації слабких сторін компанії. Так само, розробляються можливі варіанти розвитку компанії при зміні зовнішніх факторів, способи використання сильних сторін для зменшення ризиків і т. д.

Таблиця 3.12

Матриця SWOT – аналізу підприємства

№ п/п	Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2	3
Можливості	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зростання частки ринку за рахунок введення новітніх технологій. 2. Розширення ринків збуту та поліпшення якісних характеристик продукції та послуг. 3. Формування ділової репутації та іміджу. 4. Залучення до роботи кваліфікованого та мотивованого персоналу може стати конкурентною перевагою підприємства. 5. Ефективне використання активів підприємства. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Диверсифікація з метою мінімізації ризиків. 2. Наступальна маркетингова політика. 3. Прагнення до лідерства за витратами. 4. Створення високотехнічного виробництва.
Загрози	<ol style="list-style-type: none"> 1. За допомогою наявності власних коштів зменшувати залежність від постачальника. 2. Міцні позиції на ринку сприятимуть закріпленню підприємства на зовнішньому ринку. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пошук нових ринків збуту. 2. Реструктуризація політики. 3. Необхідність фінансового капіталу.

За результатами проведеного аналізу виявлено основні негативні причини, що впливають на діяльність підприємства, та запропоновані альтернативні рішення, спрямовані на їхнє усунення.

Таким чином, для більш ефективного використання складових потенціалу підприємства топ-менеджмент компанії може проводитись за рахунок наступних кроків: удосконалити управлінсько-планові рішення та перепроєктування деяких неефективних бізнес-процесів; забезпечити стабільний інноваційно-

інвестиційний розвиток підприємства шляхом розробки та впровадження у виробництво прогресивних науково-технічних та конструкторсько-технологічних рішень, що спираються на новітні технічні та наукові інноваційні досягнення; розширити діяльність шляхом активного просування продукції підприємства на світовому ринку; підвищити сервісне обслуговування; моніторинг змін на ринку нафто та газу продукції; пошук нових перспективних свердловин; вдосконалення фінансово-господарської діяльності шляхом пошуку нових інвесторів, ведення прозорої діяльності та постійного стратегічного фінансового планування; впровадження та активний розвиток корпоративної соціальної відповідальності.

Завершальним етапом аналізу фінансового стану є проведення аналізу вірогідності банкрутства підприємства за наступними моделями визначення вірогідності банкрутства підприємства: модель Е.Альтмана, модель Спрінггейта, дискримінантна модель О.О. Терещенка, чотирьохфакторна прогнозна модель Таффлера, двофакторна модель Федотової та модель Романа Ліса (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

Результати розрахунків показників банкрутства підприємства за різними методичними підходами

№ п/п	Методичний підхід	Рекомендоване значення	Роки		
			2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6
1	Z Альтмана	$Z > 2,99$	3,161	3,007	3,104
2	Z Спрінггейта	$Z > 0,862$	1,718	1,320	0,963
3	Z Терещенко	$Z > 2$	3,338	2,228	1,519
4	Z Таффлера	$Z > 0,3$	1,025	1,196	1,436
5	Двофакторна модель	Z відємне	-1,809	-1,920	-1,430
6	Модель Романа Ліса	$Z > 0,037$	0,070	0,069	0,304

Модель Е. Альтмана являє собою алгоритм інтегральної оцінки загрози банкрутства підприємства, заснований на комплексному обліку найважливіших показників, що діагностують кризовий фінансовий стан. Використання математичного апарату багатофакторного дискримінантного аналізу дало змогу відібрати з вихідного переліку п'ять показників, які у сукупності найкраще прогнозують банкрутство корпорацій, та визначити параметри функції, яка їх

об'єднує. Найкращою з альтернативних було визнано функцію, яка найбільш широко використовується і до сьогодні:

$$Z = 1,2 \times X1 + 1,4 \times X2 + 3,3 \times X3 + 0,6 \times X4 + 0,99 \times X5, \quad (3.4)$$

де Z – інтегральний показник рівня загрози банкрутства;

$X1$ – відношення оборотного капіталу до суми активів;

$X2$ – відношення нерозподіленого прибутку до суми пасивів (рівень рентабельності капіталу);

$X3$ – відношення операційного прибутку до суми пасивів (рівень прибутковості активів);

$X4$ – відношення ринкової вартості акцій до заборгованості;

$X5$ – відношення виручки до суми активів.

У результаті підрахунку Z – показника для конкретного підприємства робиться висновок:

Якщо $Z < 1,81$ – ймовірність банкрутства становить від 80 до 100%;

Якщо $Z = 1,81 - 2,77$ – середня ймовірність краху компанії від 35 до 50%;

Якщо $Z = 2,77 - 2,99$ – ймовірність банкрутства не велика від 15 до 20%;

Якщо $Z > 2,99$ – ситуація на підприємстві стабільна, ризик неплатоспроможності протягом найближчих двох років вкрай малий.

Проведемо аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Е.Альтмана (табл. 3.14).

Таблиця 3.14

Аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Е.Альтмана

№ п/п	Показники	Алгоритм розрахунку	Роки		
			2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6
1	X1	(р. 1495 – р. 1095) ф.1 / р. 1300 ф.1	0,441	0,472	0,401
2	X2	р. 2350 ф.2 / р. 1900 ф.1	0,143	0,059	0,030
3	X3	р. 2190 ф.2 / р. 1900 ф.1	0,191	0,095	0,052
4	X4	р. 1495 ф.1 / (р. 1595 + р.1695)ф.1	1,583	1,984	3,093
5	X5	р. 2000 ф.2 / ф. 1300 ф.1	0,861	0,863	0,559
6	Z (інтегральний показник)		3,161	3,007	3,104

Отже, за даною моделлю ймовірність банкрутства ДП «Авіакон» у 2017-2019 рр. досить мала, що говорить про стабільну ситуацію на підприємстві.

Оцінка ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта здійснюється за формулою:

$$Z = 1,03 \times X1 + 3,07 \times X2 + 0,66 \times X3 + 0,4 \times X4, \quad (3.5)$$

де X1 – оборотний капітал / сукупні активи

X2 – (операційний прибуток + відсотки до сплати) / сукупні активи;

X3 – операційний прибуток / короткострокові зобов'язання;

X4 – чиста виручка від реалізації / сукупні активи.

У результаті підрахунку Z – показника для конкретного підприємства робиться висновок:

При $Z < 0,862$ компанія є потенційним банкрутом.

Проведемо аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта (табл. 3.15).

Таблиця 3.15

Аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта

№ п/п	Показники	Алгоритм розрахунку	Роки		
			2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6
1	X1	(р. 1495 – р.1095) ф.1 / р. 1300 ф.1	0,441	0,472	0,401
2	X2	р. 2190 ф.2 / р. 1300 ф.1	0,191	0,095	0,052
3	X3	р. 2190 ф.2 /р. 1695 ф.1	0,533	0,299	0,252
4	X4	р. 2000 ф.2 /р. 1300 ф.1	0,816	0,863	0,559
5	Z (інтегральний показник)		1,718	1,320	0,963

Отже, за даною моделлю ДП «Авіакон» у 2017- 2019 рр. не є потенційним банкрутом.

Дискримінантна модель О.О. Терещенка визначається за формулою:

$$Z = 1,5 \times X1 + 0,08 \times X2 + 10 \times X3 + 5 \times X4 + 0,3 \times X5 + 0,1 \times X6, \quad (3.6)$$

- де X1 – відношення грошових надходжень до зобов'язань;
 X2 – відношення валюти балансу до зобов'язань;
 X3 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів;
 X4 – відношення прибутку до виручки;
 X5 – відношення виробничих запасів до виручки;
 X6 – відношення виручки до основного капіталу.

У результаті підрахунку Z – показника для конкретного підприємства робиться висновок:

Коли $Z > 2$ – банкрутство не загрожує підприємству, $1 < Z < 2$ – фінансова стійкість підприємства порушена, $0 < Z < 1$ – існує загроза банкрутства підприємства.

Проведемо аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю О.О.Терещенко (табл. 3.16).

Таблиця 3.16

Аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Терещенко

№ п/п	Показники	Алгоритм розрахунку	Роки		
			2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6
1	X1	$p. 1165 \text{ ф.1} / (p. 1595 + p. 1695) \text{ ф.1}$	0,462	0,590	0,216
2	X2	$p. 1900 \text{ ф. 1} / (p. 1595 + p.1695) \text{ ф.1}$	2,583	2,984	4,094
3	X3	$p. 2350 \text{ ф.2} / p. 1300 \text{ ф.1}$	0,143	0,059	0,030
4	X4	$p. 2350 \text{ ф.2} / p. 2000 \text{ ф.2}$	0,166	0,068	0,054
5	X5	$p. 1100 \text{ ф.1} / p. 2000 \text{ ф.2}$	0,403	0,404	0,792
6	X6	$p. 2000 \text{ ф.2} / p. 1495 \text{ ф.2}$	0,566	0,525	0,586
7	Z (інтегральний показник)		3,338	2,228	1,519

Отже, за даною моделлю у 2017 - 2018 рр. банкрутство не загрозувало ДП «Авіакон», але у 2019 році ми бачимо, що фінансова стійкість порушена.

Типова модель Таффлера для аналізу компаній, акції яких котируються на біржах, приймає форму:

$$Z = 0,53 \times X1 + 0,13 \times X2 + 0,18 \times X3 + 0,16 \times X4, \quad (3.7)$$

де X1 – операційний прибуток / короткострокові зобов'язання;

X2 – оборотні активи / сума зобов'язань;

X3 – короткострокові зобов'язання / сума активів;

X4 – виручка / сума активів.

Про ймовірність банкрутства підприємства можна судити за діапазоном значень Z – рахунки:

$Z < 0,2$ – дуже висока;

$0,2 < Z < 0,3$ – можлива, але за певних обставин;

$Z > 0,3$ – дуже низька (мала), тобто у фірми хороші довгострокові перспективи.

Проведемо аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Таффлера (табл. 3.17).

Таблиця 3.17

Аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Таффлера

№ п/п	Показники	Алгоритм розрахунку	Роки		
			2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6
1	X1	р. 2090 ф.2 / р.1695 ф.1	1,029	1,298	1,166
2	X2	р. 1195 ф.1 / (р. 1595 + р. 1695) ф.1	2,140	2,407	2,642
3	X3	р. 1695 ф.1 / р. 1300 ф.1	0,358	0,317	0,206
4	X4	р. 2000 ф.2 / р. 1300 ф.1	0,861	0,863	0,559
5	Z (інтегральний показник)		1,025	1,196	1,436

Отже, за даною моделлю ДП «Авіакон» у 2017- 2019 рр. має дуже низьку ймовірність банкрутства.

Двофакторна модель Федотової для оцінки ймовірності банкрутства має вигляд:

$$Z = - 0,3877 - 1,0736 \times X1 + 0,0579 \times X2, \quad (3.8)$$

де X1 – коефіцієнт поточної ліквідності;

X2 – частка позикових коштів у валюті балансу.

При негативному значенні індексу Z цілком вірогідно, що підприємство залишиться платоспроможним, проте якщо значення показника $Z = 0$, то це свідчить про ймовірність банкрутства.

Проведемо аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Федотової (табл. 3.18).

Таблиця 3.18

Аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Федотової

№ п/п	Показники	Алгоритм розрахунку	Роки		
			2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6
1	X1	$A1+A2/П1+П2$	1,344	1,445	0,984
2	X2	$(p. 1595 + p. 1695) ф.1 / p. 1900 ф.1$	0,387	0,335	0,244
3	Z (інтегральний показник)		-1,809	-1,920	-1,430

Отже, за даною моделлю у 2017 - 2019 рр. вірогідно, що ДП «Авіакон» залишиться платоспроможним.

Модель Романа Ліса для оцінки фінансового стану оцінює схильність підприємства до банкрутства на основі показників ділової активності та рентабельності. Модель Ліса має вигляд:

$$Z = 0,063 \times X1 + 0,092 \times X2 + 0,057 \times X3 + 0,01 \times X4, \quad (3.9)$$

де $X1$ – співвідношення обігового капіталу і суми активів;

$X2$ – співвідношення операційного прибутку і суми пасивів;

$X3$ – співвідношення нерозподіленого прибутку і суми пасивів;

$X4$ – співвідношення власного капіталу і позикового.

Якщо значення індексу Z нижче за 0,037, то це свідчить про високу загрозу банкрутства підприємства.

Проведемо аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Романа Ліса (табл. 3.19).

Таблиця 3.19

Аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Ліса

№ п/п	Показники	Алгоритм розрахунку	Роки		
			2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6
1	X1	(р. 1495 - р. 1095) ф.1 / р. 1300 ф.1	0,441	0,472	0,401
2	X2	р. 2190 ф.2 / р. 1300 ф.1	0,192	0,095	0,052
3	X3	р. 1420 ф.1 / р. 1300 ф.1	0,140	0,166	0,275
4	X4	р. 1495 ф.1 / (р. 1595 + р. 1695) ф.1	1,583	1,984	3,093
5	Z (інтегральний показник)		0,070	0,069	0,302

Отже, за даною моделлю ДП «Авіакон» у 2017- 2019 рр. не має загрозу банкрутства.

Поряд з наведеними вище формами аналізу банкрутства також використовується система показників В. Бівера, яка базується на основі досліджень трендів показників для діагностики банкрутства (табл. 3.20).

Перевагами моделі Бівера є використання показника рентабельності активів та припущення про терміни настання банкрутства компанії. Недоліками даної моделі є відсутність результуючого показника та складність інтерпретації підсумкового значення. Вагові коефіцієнти для індикаторів у моделі В. Бівера не передбачено, також не розраховується і підсумковий коефіцієнт ймовірності банкрутства.

Ознакою формування незадовільної структури балансу є таке фінансове становище підприємства, у якого протягом тривалого часу (1,5–2 роки) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2, що відображає небажане скорочення частки прибутку, який спрямовується на розвиток виробництва. У такій ситуації створюється незадовільна структура балансу, підприємство починає працювати в борг і його коефіцієнт забезпечення власними засобами стає меншим 0,1.

Таблиця 3.20

Аналіз вірогідності банкрутства підприємства за моделлю Бівера

№ п/п	Показники	Алгоритм розрахунку	Роки		
			2017	2018	2019

1	2	3	4	5	6
2	Коефіцієнт Бівера	$(p. 2350 - p. 2515) \text{ ф.2} / (p. 1595 + p. 1695) \text{ ф.1}$	0,337	0,131	-0,038
3	Рентабельність активів	$(p. 2350 \text{ ф.2} / p. 1300 \text{ ф.1}) \times 100\%$	14,293	5,852	3,009
4	Фінансовий леверидж	$(p. 1595 + p. 1695) \text{ ф.1} / p. 1300 \text{ ф.1}$	0,387	0,335	0,244
5	Коефіцієнт покриття активів чистим оборотним капіталом	$(p. 1495 - p. 1095) \text{ ф.1} / p. 1300 \text{ ф.1}$	0,441	0,472	0,756
6	Коефіцієнт покриття	$p. 1195 \text{ ф.1} / p. 1695 \text{ ф.1}$	2,316	2,548	3,135

Отже, отримані дані ДП «Авіакон» за 2017 - 2019 рр. свідчать про те, що підприємство має задовільний фінансовий стан.

За результатами аналізу представлених моделей вибір певної методики прогнозування ризику банкрутства підприємства залежить від багатьох факторів, найбільш вагомими з яких є особливості української економіки, статистична інформація, галузева приналежність та характер діяльності підприємства.

Отже, можна зробити висновок, що за аналізований період підприємство ДП «Авіакон» не має високий ризик банкрутства.

3.3 Алгоритм реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Динамічність розвитку суб'єктів господарювання, невизначеність сучасного економічного, фінансового і політичного простору ускладнюють здатність підприємства виконувати свої зобов'язання в повному обсязі у встановлений термін. Важливого значення в системі розрахунків набувають питання своєчасної оплати як за відвантажену продукцію, своєчасної виплати заробітної плати та сплати податків, зборів та інших платежів. Підприємства не здатні підтримувати той рівень розвитку, який досягли при порівняно стабільній ситуації на ринках товарів, фінансових послуг. У зв'язку з цим виникає потреба

у розробці ефективного організаційно-економічного механізму управління господарською і фінансово-економічною діяльністю підприємств.

Під впливом глобальної фінансової кризи, нестабільності у політиці і економіці сповільнюються і припиняються інвестиційні процеси, знижуються темпи зростання обсягів виробництва, скорочуються види діяльності. Підприємства не здатні виробляти і реалізувати продукцію у обсязі, який було досягнуто при порівняно стабільній ситуації на ринках товарів, фінансових послуг. У кризовий період основною задачею для будь-якого підприємства постає адаптація до нових, досить складних і жорстких умов господарювання. Необхідною умовою подальшого функціонування підприємства в означеному середовищі є забезпечення ефективного управління його платоспроможністю як здатністю виконувати свої зобов'язання в повному обсязі у встановлений термін.

Для забезпечення ліквідності та платоспроможності ДП «Авіакон» необхідно здійснювати постійний контроль за станом грошових потоків, капіталу; обирати оптимальні схеми сплати податкових платежів; удосконалювати економічний механізм фінансово-господарської діяльності; здійснювати економію матеріально-технічних ресурсів; забезпечувати впровадження дієвих механізмів ціноутворення на продукцію; впроваджувати політику підготовки фахових менеджерів із фінансових і економічних питань, здатних розробляти і реалізовувати завдання загальної фінансової стратегії підприємства, спираючись на його виробничий потенціал. Виробнича діяльність, результати якої у грошовій формі виступають джерелом сплати зобов'язань підприємства, повинна своєчасно авансуватися необхідними виробничими ресурсами, а вироблена продукція – мати конкурентні переваги у ринкових умовах господарювання і забезпечувати рентабельність фінансово-господарської діяльності.

У кризових умовах фінансовим менеджерам ДП «Авіакон», в першу чергу, необхідно вирішити дві основні задачі для забезпечення платоспроможного стану підприємства:

- відновлення прибутковості основного виду діяльності;

- збалансування руху коштів.

Ці задачі є тактичними, їх можна віднести до першого етапу підтримання на підприємстві платоспроможного стану. Реалізація цих задач дозволить уникнути кризової тенденції у короткостроковому періоді.

На другому етапі забезпечення ефективного управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства необхідно вирішувати стратегічні задачі, які у довгостроковій перспективі забезпечать розвиток фінансового потенціалу своєчасні здійснення розрахунків у повному обсязі. Основні короткострокові (тактичні) і довгострокові (стратегічні) управлінські задачі наочно представлено на рис. 3.1.

Як видно з нижчеподаного рисунку, основні тактичні напрями забезпечення ліквідності та платоспроможності полягають у підтриманні прибуткової діяльності і оптимізації вхідних і вихідних грошових потоків на основі їх збалансування.

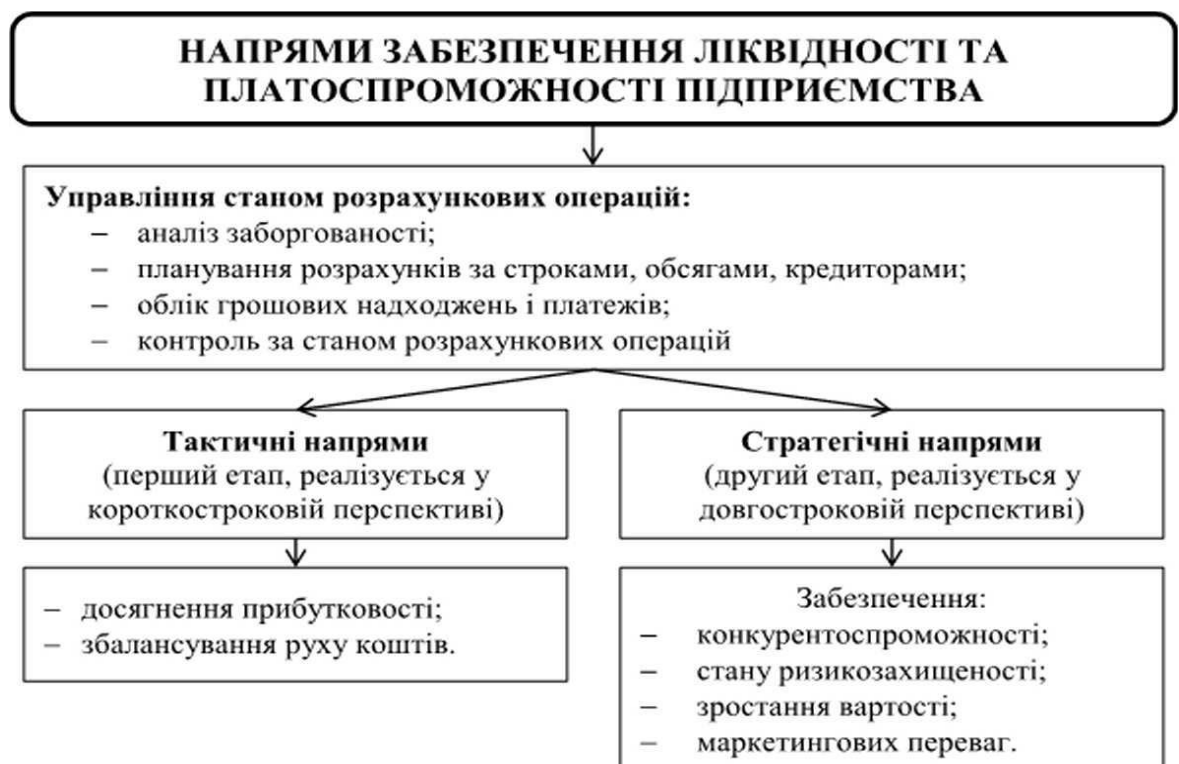

Рисунок 3.1. – Напрями забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства [52]

На зростання прибутку і позитивних грошових потоків впливають економічні процеси на макро- і мікрорівні, серед яких варто виділити наступні: зміна попиту покупців на продукцію; зміни у виробництві і реалізації продукції у конкурентів; можливість знизити витрати на виробництво і реалізацію продукції; можливість збільшити ціну на продукцію зі збереженням або збільшенням обсягів реалізації; зміна ризикових позицій [20].

Для досягнення або відновлення прибутковості в період кризи необхідно: зберегти досягнуті обсяги виробництва і реалізації продукції; прискорити оборотність активів; знизити заборгованість.

У процесі операційної діяльності слід зосередити увагу на підвищенні ефективності систем збуту продукції, раціональному використанні виробничих ресурсів. Актуальними у період кризи залишаються заходи із підвищення продуктивності праці і якості продукції, оскільки вони сприяють зростанню вхідних грошових потоків.

Крім того, слід врахувати, що грошовий потік від операційної діяльності для ДП «Авіакон» є основним джерелом фінансування виробничо-господарської діяльності у поточному періоді, особливо у період кризи, оскільки зовнішні кредитні ресурси не тільки мають велику вартість, але й майже недоступні. Тому менеджерам підприємств потрібно ставити виробничі завдання з урахуванням необхідності у досягненні позитивної величини чистого грошового потоку від основної діяльності протягом тривалого часу – більше одного року. Для цього необхідно не тільки виробляти рентабельну продукцію, але й знаходити надійні канали її реалізації для своєчасного отримання грошового доходу.

Збільшенню вхідних грошових потоків від операційної діяльності також сприяє впровадження системи контролю за припливом коштів відповідно до бюджету руху коштів, які необхідно за потребою корегувати (у випадку зміни внутрішніх умов реалізації продукції і зовнішніх потреб у продукції). До зростання обсягів надходження коштів призводить постійна робота з боржниками (дебіторами підприємства), при чому величина цих потоків

виступає внутрішнім резервом підприємства з позиції фінансування окремих заходів, наприклад, рекламних [12].

На досягнення позитивної величини чистого грошового потоку від операційної діяльності сприятиме впровадження системи контролю за напрямками витрачання коштів відповідно до планових показників: за придбанням матеріалів, запасів за вигідними цінами; за обсягами списання запасів на виробництво продукції; за наднормативними обсягами використання коштів на загальноовиробничі цілі (витрати з обслуговування і управління виробництвом, представницькі витрати, витрати на зв'язок, відрядження, штрафи, неустойки тощо), за правильністю нарахування і виплати заробітної плати, податків і зборів; за витратами на маркетинг, обслуговування збутової мережі.

Кошти, отримані від здійснення інвестиційної діяльності, необхідно спрямувати на виробничі цілі, забезпечивши їх вивільнення з неефективних інвестиційних програм. В умовах фінансово-економічної кризи, коли промислові підприємства, у тому числі машинобудівні, відчувають недолік оборотних коштів для фінансування поточних витрат, згортаються програми реального і фінансового інвестування, тому такі традиційні способи витрачання коштів за цим видом діяльності, як придбання необоротних активів і фінансових інвестицій, не реалізуються і не відображаються у планах руху коштів (платіжних календарях, капітальних бюджетах).

У короткостроковому періоді основними джерелами надходження грошових коштів у процесі здійснення інвестиційної діяльності у кризовий час залишається реалізація основних фондів, фінансових активів (акцій, частин у капіталі інших підприємств) і майнових комплексів (дочірніх підприємств та інших господарських одиниць). Так як у цей період розміщення активів для отримання додаткових прибутків не може здійснюватися з урахуванням загальної кризи, у тому числі на фінансових і фондових ринках, отримання відсотків і дивідендів не є джерелом позитивного грошового потоку [20].

Рух коштів від інвестиційної діяльності потребує контролювання на таких центрах відповідальності, як реалізація необоротних активів на вигідних для підприємства умовах; нарахування відсотків на вкладені у фінансові інструменти кошти, які реалізуються достроково або при закінченні терміну розміщення; інші джерела надходження коштів за цим видом діяльності (повернення авансів, які раніше були сплачені підприємством, повернення позик іншим контрагентам тощо), а також інші напрямки витрачання коштів (сплата авансів, надання позик, наприклад, при реалізації основних фондів тощо).

Фінансова діяльність у період кризи уповільнюється через складність отримання кредитних ресурсів. У цей період необхідно оптимізувати структуру капіталу, джерела та умови залучення власних і позикових коштів. З цією метою слід впроваджувати заходи з реорганізації кредитної заборгованості, перегляду дивідендних виплат, реструктуризації наявних кредитів.

Основним джерелом вхідних грошових потоків у процесі здійснення фінансової діяльності у поточному періоді є часткове отримання короткострокових кредитів. Відповідно до вихідних грошових потоків слід віднести сплату зобов'язань за отриманими позиками, а також сплату коштів орендодавцю як погашення заборгованості з фінансової оренди та надходження коштів від раніше розміщених власних акцій у період кризових явищ у фінансовій системі не слід розраховувати. Також у цей період, як правило, зупиняються виплати дивідендів, тобто не нараховуються поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками (засновниками).

Контроль за грошовими потоками від здійснення фінансової діяльності необхідно проводити за наступними центрами відповідальності: вигідність для підприємства отримання банківських кредитних ресурсів; обґрунтованість отримання кредиту у певній кредитній установі, умови і періодичність погашення кредиту, розмір процентної ставки; коректність сплати платежів за фінансовою орендою, короткостроковими кредитами; розмір надходження власного капіталу [4; 12; 23].

Таким чином, при вирішенні тактичної задачі щодо збалансування руху коштів необхідно врахувати, що формування позитивного грошового потоку в кризових умовах відбувається в основному у процесі операційної діяльності і тільки незначні ресурси надходять від здійснення інвестиційної і фінансової діяльності. Негативний грошовий потік витрачається здебільшого на підтримання стабільних обсягів виробництва і збуту продукції, тобто на основну виробничу діяльність. Звідси випливає, що збалансований рух коштів від операційної діяльності є запорукою підтримання поточної платоспроможності підприємства.

Для забезпечення ефективного управління платоспроможним станом ДП «Авіакон» слід вирішувати не тільки тактичні задачі, але й розробляти стратегічні напрями підтримки платоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі.

У довгостроковому періоді забезпечення платоспроможності (фінансової стійкості) на ДП «Авіакон» передбачає розробку системи стратегічних напрямів діяльності, які пов'язані із загальною стратегією виробничо-господарської діяльності підприємства. Отже, серед великої кількості стратегій, які вже досить широко застосовуються у практичній діяльності підприємств, слід обрати такі, що будуть задовольняти потреби підприємства у забезпеченні саме довгострокової платоспроможності.

Менеджерам ДП «Авіакон» при прийнятті стратегії діяльності слід передбачити і оцінити наступні умови майбутнього функціонування в умовах ринку:

- потенційні можливості підприємства: необхідно проаналізувати загальні виграти підприємства і виділити резервні позиції, які дозволяють знизити як змінні, так і постійні витрати;
- настання ризикових ситуацій: впровадження нововведень пов'язане з ризиком недоотримання очікуваного прибутку або отримання незапланованих втрат, тому слід проаналізувати усі можливі ризики, викликані діяльністю підприємства у довгостроковій перспективі;

- переваги у конкурентів: варто передбачити можливі зміни у конкурентів, оскільки від цього залежить частка ринку, на яку може розраховувати підприємство;
- зростання вимог у споживачів промислової продукції: у ринкових умовах споживачі диктують напрями розвитку підприємства і задають стратегічну спрямованість діяльності, оскільки саме з їх сторони формується попит на продукцію з певними якостями;
- необхідність впровадження нових розробок: слід передбачити виграти на розробку більш прогресивних технологічних рішень, придбання нової продуктивної техніки, що дозволить зменшити витрати виробництва і зайняти конкурентні позиції на ринку;
- необхідність підвищення кваліфікації співробітників: потрібно передбачити програми перепідготовки кадрів і підвищення їх кваліфікаційного рівня, що сприятиме підвищенню продуктивності праці і стимулюватиме працівників на впровадження прогресивних змін для отримання переваг у виробничих і реалізаційних процесах, фінансово-економічних відносинах і ділових зв'язках.

Отже, на відміну від тактичних напрямів забезпечення платоспроможного стану підприємства, що передбачають максимальне отримання прибутків у короткостроковому періоді за рахунок скорочення витрат, у тому числі рекламних заходів, наукових розробках, обсягу інвестицій та інших виробничих і невиробничих витрат, зростання оборотності активів і узгодженість вхідних і вихідних потоків коштів, стратегічні напрями спрямовані на забезпечення зростання вартості підприємства, його частки на ринку, впровадження інновацій і реалізацію інвестиційних програм, які тільки у довгостроковій перспективі забезпечать очікуваних ефект [63].

Для того, щоб ДП «Авіакон» бути конкурентоспроможним, необхідно постійно відстежувати галузеві тенденції. Тому слід здійснювати аналіз:

- ринків збуту і споживачів продукції, тобто визначати основні зміни на існуючих ринках і шукати нові канали розподілу продукції з урахуванням попиту на неї потенційних споживачів;

- постачальників товарно-матеріальних цінностей і основних фондів для оцінки нових джерел матеріальних і технічних ресурсів, які з'являються, а також оцінки ризику і загроз, що можуть бути пов'язані з постійними постачальниками.

Також слід враховувати темпи інфляції у країні, рівень зайнятості, зміни у ставках податків і зборів, тобто дію економічних чинників, які впливають на конкурентоспроможність. Важливим є аналіз стану конкурентів:

- дослідження слабих і сильних сторін конкурентів (технологічний стан, рівень витрат, система збуту, ресурсний потенціал тощо), для чого використовують інструментарій SWOT- аналізу;

- вивчення і оцінка цілей і стратегій конкурентів із застосуванням комплексного аналізу (бенчмаркінгу), що передбачає порівняння діяльності досліджуваного підприємства з практикою інших (найближчих конкурентів або гіпотетичного підприємства аналогічного галузевого профілю) для здійснення змін, впровадження нових пріоритетів у діяльність з метою підвищення конкурентоспроможності [12].

Підприємство повинно прагнути перевершувати конкурентів за пропозицією продукції. Для цього слід володіти стрижневими компетенціями, тобто спеціалізованими навичками, які досить важко піддаються копіюванню. Для стрижневих компетенцій може бути характерним:

- 1) наявність у продукції, що виробляється, незаперечних переваг, для чого необхідно, наприклад, використовувати у процесі її виробництва нові розробки і впроваджувати нові дослідницькі рішення;

- 2) унікальність продукції, яка виробляється, що проявляється у тому, що саме одне підприємство має навички виробництва цієї продукції;

- 3) продукція, що виробляється, має забезпечити підприємству у майбутньому розширення вже здобутих ринків збуту і доступ до нових ринків.

Для досягнення стрижневих компетенцій підприємства повинні залучати у виробництво нові технології із зовнішнього середовища, наприклад, шляхом укладання договорів про співробітництво з університетами, державними і приватними установами у сфері наукових досліджень.

Впровадження на підприємстві нововведень, які дозволять у перспективі стабільно функціонувати і підтримувати платоспроможність, багато у чому залежить від компетенції керівника підприємства, який має вивчити ринкові можливості, уявляти, яким чином нові стратегії розвитку будуть реалізовуватися; повинен ставити нові задачі перед працівниками і контролювати процес їх виконання; підтримувати ділові контакти з крупними постачальниками ресурсів і основними покупцями продукції [18].

Ефективне вкладення капіталу у розвиток операційної діяльності як засіб забезпечення платоспроможності підприємства передбачає:

- відносно власного капіталу: використання чистого прибутку на інвестування у виробничий процес для реалізації стратегії розвитку підприємства – розширення масштабів діяльності; використання амортизаційних відрахувань виключно за їх основним призначенням - оновлення існуючих основних фондів, придбання нових засобів виробництва;

- відносно позикового капіталу: залучення кредитних ресурсів у фінансових і нефінансових установ, коштів приватних інвесторів тощо для фінансування розширеного відтворення на підприємстві: довгострокові позики мають задовольняти потреби у коштах на здійснення реконструкції і модернізації виробництва, впровадження нових технологій; короткострокові позики необхідні для задоволення потреб у ресурсах у разі нестачі оборотних активів (поповнення запасів товарно-матеріальних цінностей тощо).

Вибір джерела фінансування стратегій розвитку з найменшою вартістю і найкращими умовами залучення дозволить підприємству зменшити фінансові витрати, отримати більший ефект від впровадження стратегічних рішень, що одночасно віддзеркалиться на поліпшенні платоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі.

Заходи щодо збільшення обсягів діяльності і освоєння нових ринків збуту продукції перетинаються з відповідними функціональними стратегіями фінансово-господарської діяльності підприємства і мають упроваджуватися у практичну діяльність підприємства для того, щоб у довгостроковому періоді досягти беззбиткової діяльності та фінансової незалежності, генерувати грошові потоки у розмірах, достатніх для здійснення розрахунків із кредиторами, у заплановані терміни, що у цілому призведе до зростання вартості підприємства.

Крім цього підприємство повинно мати маркетингові переваги у виробництві та збуті продукції – випуск конкурентоспроможних видів продукції з певними техніко-економічними характеристиками, яким завчасно забезпечується збут.

Серед основних завдань маркетингової діяльності підприємства слід виділити [4]:

- 1) визначення критичного обсягу виробництва продукції;
- 2) вибір цільового ринку і кінцевого споживача продукції (визначення місткості, стабільності і масштабів ринку, перспективної ринкової потреби у продукції).

Для досягнення переваг у ринковому середовищі необхідно: сконцентрувати усі види ресурсів там, де вони принесуть найбільший ефект, оскільки ресурси є обмеженими; спрямовувати ресурси на досягнення стратегій розвитку підприємства; передбачати реакцію конкурентів на зміни у зовнішньому оточенні; здійснювати постійний і систематичний аналіз потреб ринку.

Одним із важливих заходів щодо досягнення довгострокової платоспроможності є зниження ризиків утрати здатності здійснювати розрахункові операції у зв'язку із недоотриманням частини доходу або появою додаткових витрат. Потрібно нейтралізувати ризики за кожним видом діяльності:

- за фінансовою діяльністю – інфляційні, валютні, ризики утрати фінансової стійкості: ці ризики призводять до зміни розміру і структури капіталу підприємства;

– за інвестиційною діяльністю – процентні, кредитні, ризики капітальних інвестицій у технічне переозброєння підприємства, ризики реінвестицій: ці ризикові події пов'язані із втратою вкладених коштів, недоотриманням доходів, які очікуються.

– за операційною діяльністю – зростання собівартості продукції, втрати робочого часу, зниження ціни на продукцію, транспортні, комерційні ризики: такі випадкові події призводять до порушення графіків збутової діяльності та ускладнюють виробничий процес.

При реалізації стратегій розвитку виникають ризики в управлінні фінансово-господарською діяльністю на стадії коригування прийнятих рішень, виборі оптимальних завдань.

Отже, необхідно забезпечити ризикозахищеність підприємства, тобто зберігання цілісності внутрішньої системи, властивостей виробничої, збутової, фінансово-економічної, інвестиційної діяльності відповідно до прийнятих стратегічних орієнтирів. Таким чином, ризикозахищеність фінансової діяльності пов'язана з управлінням ризиком втрати фінансової стійкості, яка гарантує підприємству постійну платоспроможність. Слід враховувати, що вкладення ресурсів у підприємство повинне приносити прибуток і забезпечувати йому фінансову незалежність.

Ризики господарської діяльності зменшуються при повному забезпеченні випуску продукції необхідними виробничими потужностями і якісними матеріальними ресурсами, при достатності оборотних активів, при наявності на підприємстві кваліфікованого промислово-виробничого персоналу, при відповідності продукції вітчизняним і міжнародним стандартам якості, при надійності ділових партнерів, при здійсненні ефективної маркетингової політики, при оптимальному вкладенні залучених коштів у інвестиційні програми підприємства, при досконалому техніко-економічному обґрунтуванні інвестиційних проектів, що передбачені стратегією розвитку підприємства.

Отже, розробка тактичних і стратегічних напрямів забезпечення платоспроможного стану ґрунтується на загальних засадах стратегічного

розвитку підприємства. У цілому послідовність реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління платоспроможністю підприємства представлена на рис. 3.2.

Рис. 3.2 – Алгоритм реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства [52]

Як видно з рис. 3.2, основу алгоритму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства складають стратегії розвитку, оскільки саме забезпечення прибутковості операційної діяльності дозволить вчасно здійснювати розрахунки і ефективно управляти заборгованістю.

Одним з ключових висновків є те, що управління ліквідністю та платоспроможністю є похідними до управління категоріями, такими як управління потенціалом, оскільки на нашу думку, формування стратегії розвитку є ґрунтовною засадою формування фінансового потенціалу, а разом із тим і сукупного потенціалу.

Рисунок – 3.3. Взаємозв'язок між ліквідністю та платоспроможністю і елементами сукупного потенціалу підприємства [52]

Як видно з рис. 3.3, основні ознаки ліквідності та платоспроможності підприємства, тобто наявність грошових коштів та їх еквівалентів і здатність виконувати розрахунки за зобов'язаннями, будуть виконуватися за умов забезпечення ліквідності активів підприємства, а саме їх спроможності у мінімальні строки у достатньому обсязі і з мінімальними витратами бути обміненими па гроші. У той же час підприємство з наявними ліквідними активами не буде мати проблем із забезпеченням функціональних складових сукупного потенціалу. Однак підприємство, яке не може розрахуватися із заборгованістю, має проблеми як зі своєю платоспроможністю, так із здатністю до реалізації стратегії розвитку сукупного потенціалу.

До системи внутрішніх чинників, які визначають платоспроможність підприємств у сучасних умовах функціонування, увійшли наступні основні з них:

1. Стан організаційно-управлінського потенціалу підприємства: платоспроможність підприємств здебільшого визначається вміннями, знаннями

і досвідом його керівництва вчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі. Як визначають англійські дослідники, розвиток кризи, який супроводжується затримкою платежів, пов'язаний з незадовільним управлінням підприємством (неефективним менеджментом, відсутністю стратегічних орієнтирів діяльності, слабкою дисципліною), невчасним і недостатнім контролем за реалізацією заходів для подолання кризи і відсутністю чіткою програми дій.

2. Стан виробничого потенціалу: операційний процес, пов'язаний па промисловому підприємстві з випуском і реалізацією продукції, містить вимоги до сплати поставок за сировину, матеріали та інші промислові запаси у своєчасному режимі; вимоги до випуску якісної продукції відповідно до виробничої програми у заданому асортименті та вчасного отримання виручки від її реалізації; вимоги до зменшення виробничих витрат і підвищення рентабельності діяльності.

3. Використання ресурсів сукупного потенціалу ресурсної бази: ефективне використання ресурсної бази підприємства (матеріальних і трудових ресурсів, технології виробництва, основних фондів, джерел формування предметів праці і засобів виробництва – фінансових ресурсів) сприяє економії коштів підприємства, які будуть виступати резервом для сплати зобов'язань перед кредиторами.

4. Використання маркетингового потенціалу: платоспроможний стан підприємства визначається його політикою у сфері збуту продукції. Це організація рекламних заходів, розширення ринків збуту продукції, вивчення попиту на продукцію, прогнозування динаміки коливань у споживчих вимогах до якості та ціни продукції. Маркетингова політика не тільки потребує грошових вливань, але й за умов ефективності її проведення призводить до зростання обсягів продажу продукції.

5. Використання інвестиційного потенціалу: реалізація інвестиційних програм на промисловому підприємстві передбачає зростання виробничих потужностей, зниження матеріаломісткості, енергомісткості, трудомісткості

продукції завдяки оновленню засобів виробництва. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності продукції, зростанню попиту на неї і більшому притоку коштів на підприємство, що забезпечує наявність ліквідних активів для погашення невідкладних зобов'язань.

б. Фінансове забезпечення складових сукупного потенціалу: раціональне використання власного і залученого капіталу, ефективне формування активів підприємства з мінімальним рівнем фінансового ризику сприяють забезпеченню не тільки короткострокової, але й довгострокової платоспроможності [23].

Розуміти систематичні заходи організаційного характеру, які націлено на ефективне управління платоспроможністю підприємства, оперативне виявлення ознак неспроможності здійснювати обов'язкові платежі у встановлений строк та створення передумов для своєчасного подолання цієї проблеми з метою підтримки функціонування підприємства у нормальному ритмі та подальшому виконанню зобов'язань, які виникають у результаті здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Об'єктом забезпечення платоспроможного стану ДП «Авіакон» виступає виробнича і фінансово-економічна діяльність, в результаті здійснення якої виникають договірні відносини між суб'єктами господарювання, працівниками підприємства, державою та іншими кредиторами, пов'язані з виконанням прийнятих договірних зобов'язань щодо сплати коштів за отриману продукцію, товари, роботи, послуги; щодо виплати заробітної плати, щодо сплати податків та інших платежів.

Несвоєчасне виконання договірних зобов'язань підприємством призводить до недовіри зі сторони ділових партнерів, до складнощів у майбутньому, пов'язаних із необхідністю завойовувати репутацію надійного

Основними вимогами (принципами) до забезпечення платоспроможного стану підприємства визначено проактивний підхід, прибутковість, ліквідність, стійкість, оптимальність і ефективність [24].

Таким чином, запропоновані концептуальні засади забезпечення платоспроможності ДП «Авіакон» можуть стати основою для розробки і

реалізації заходів щодо підвищення ефективності управління його платоспроможним станом у короткостроковому і довгостроковому періодах.

Важливим є врахування динамічності внутрішнього і зовнішнього оточення підприємства. Це вимагає впровадження постійного контролю за реалізацією управлінських рішень і їх коригування у випадку настання суттєвих змін у цьому оточенні.

Проактивне управління фінансовим потенціалом, проведення результативної маркетингової і ризикової політики, прибуткове вкладення вільних коштів і раціональне використання залучених ресурсів є основними напрямками досягнення платоспроможності підприємства, подолання кризи неплатежів у довгостроковому періоді.

З метою забезпечення ефективного управління платоспроможністю підприємства удосконалено класифікацію платоспроможності підприємства запропоновано виділяти класифікаційні ознаки платоспроможності за видами господарської діяльності, за строком виконання зобов'язань, спроможністю здійснення платежів, в залежності від операційного процесу і по відношенню до суб'єктів інвестиційного процесу (табл. 3.21).

Оцінка платоспроможності ДП «Авікон» у поточному і майбутньому періоді здійснюється з урахуванням ліквідності та фінансової стійкості підприємства. Для оцінки короткострокової платоспроможності запропоновано використовувати систему показників ліквідності (платоспроможності) підприємства, для оцінки довгострокової платоспроможності – систему показників фінансової стійкості (платоспроможності).

Управління платоспроможним станом підприємства у рамках розроблених концептуальних засад забезпечення платоспроможності розглядається як повне задоволення у встановлені строки потреб кредиторів і забезпечення реалізації стратегічних напрямів діяльності, що забезпечується ліквідністю активів підприємства, ефективним використанням капіталу, управлінням дебіторською і кредиторською заборгованістю, застосуванням ефективних форм розрахунків.

Таблиця 3.21

Управління платоспроможним станом підприємства за виділеними
видами платоспроможності [4]

№ п/п	Класифікаційні ознаки	Види платоспроможності	Напрями традиційного управління	Напрямок проактивного управління
1	2	3	4	5
1	За строком виконання зобов'язань	Короткострокова Довгострокова	Оцінка поточного і перспективного фінансового стану підприємства з позиції здатності сплати зобов'язань	Прогнозування перспективного стану підприємства з позицій можливостей сплати зобов'язань
2	За видами господарської діяльності	Платоспроможність за операційною діяльністю Платоспроможність за інвестиційною діяльністю Платоспроможність за фінансовою діяльністю	Оцінка здатності підприємства за рахунок основної (операційної) діяльності здійснювати інвестиційну діяльність та залучати і повертати кредитні ресурси за фінансовою діяльністю	Прогнозування можливостей підприємства за рахунок основної (операційної) діяльності здійснювати інвестиційну діяльність та на підставі збільшення вартості бізнесу (капіталізації) залучати і повертати кредитні ресурси за фінансовою діяльністю
3	В залежності від операційного процесу	Споживча Виробнича Комерційна	Оцінка власних джерел забезпечення платоспроможності підприємства (прибутку від реалізації продукції) і оцінка ресурсів, необхідних для здійснення виробничого процесу	Пошук джерел забезпечення платоспроможності підприємства (прибутку від реалізації продукції) і оцінка ресурсів, необхідних для здійснення виробничого процесу
4	За спроможністю здійснення платежів	Постійна Тимчасова	Оцінка необхідності обрання таких форм розрахунків, які б забезпечували своєчасне здійснення розрахункових операцій	Оцінка необхідності обрання таких форм розрахунків, які б забезпечували підвищення ділової репутації
5	По відношенню до суб'єктів інвестиційного процесу	Платоспроможність інвестора Платоспроможність підприємства-реципієнта	Аналіз платоспроможності підприємства при реалізації інвестиційних проектів і оцінка здатності ефективно вкладати кошти у проекти	Управління проектом по забезпеченню платоспроможності підприємства при реалізації інвестиційних проектів і прогноз можливості ефективного вкладення коштів у проекти

На забезпечення платоспроможності підприємства впливає безліч чинників, серед яких основними зовнішніми чинниками визначено дію світової фінансово- економічної кризи, політичний стан у країні, рівень інфляції, надійність національної валюти, доступність кредитних ресурсів; внутрішніми чинниками - стан управління підприємством, впровадження інвестиційних програм, фінансове забезпечення.

Розв'язання проблеми відновлення прибутковості як комплексного завдання потребує дотримання принципу оптимальності і урахування взаємопов'язаності показників рентабельності, обіговості та заборгованості. Збалансування руху коштів у короткостроковому періоді у кризових умовах досягається узгодженістю грошових потоків за операційною, інвестиційною і фінансовою діяльністю у часі і за обсягами при реалізації заходів зі скорочення операційних витрат за основним видом діяльності, зростання грошових надходжень від реалізації продукції і у процесі здійснення інвестиційної діяльності.

Висновки до розділу 3

Отже, в основі фінансового аналізу лежить факторний аналіз, під яким розуміють методику комплексного і системного вивчення та вимірювання впливу факторів на величину досліджуваних показників.

За результатами проведеного факторного аналізу можна зробити висновки, що динаміка показників, що характеризують ліквідність ДП «Авіакон» у 2017-2019 рр. є нестабільною. Абсолютна ліквідність та швидка ліквідність підприємства протягом 2017-2018 років збільшувались, а вже у 2019 році ми спостерігаємо їх зниження. У першому випадку за рахунок зменшення грошових коштів, а в другому – за рахунок зниження дебіторською заборгованістю. Що стосується загальної ліквідності, то ми бачимо значне її покращення протягом

2017-2019 років. У 2018 році під впливом збільшення поточних активів, а в 2019 році – значного зменшення поточної заборгованості.

Отримані дані аналізу ймовірності банкрутства ДП «Авіакон» за 2017 - 2019 рр. свідчать про те, що підприємство має задовільний фінансовий стан. За результатами аналізу представлених моделей вибір певної методики прогнозування ризику банкрутства підприємства залежить від багатьох факторів, найбільш вагомими з яких є особливості української економіки, статистична інформація, галузева приналежність та характер діяльності підприємства. Тому, можна зробити висновок, що за аналізований період підприємство ДП «Авіакон» не має високий ризик банкрутства

Для забезпечення ефективного управління ліквідністю та платоспроможністю ДП «Авіакон» слід вирішувати не тільки тактичні задачі, але й розробляти стратегічні напрями підтримки платоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі. Розробка тактичних і стратегічних напрямів забезпечення платоспроможного стану ґрунтується на загальних засадах стратегічного розвитку підприємства.

Основу алгоритму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства складають стратегії розвитку, оскільки саме забезпечення прибутковості операційної діяльності дозволить вчасно здійснювати розрахунки і ефективно управляти заборгованістю. Управління платоспроможним станом підприємства у рамках розроблених концептуальних засад забезпечення платоспроможності розглядається як повне задоволення у встановлені строки потреб кредиторів і забезпечення реалізації стратегічних напрямів діяльності, що забезпечується ліквідністю активів підприємства, ефективним використанням капіталу, управлінням дебіторською і кредиторською заборгованістю, застосуванням ефективних форм розрахунків.

ВИСНОВКИ

У процесі написання дипломної роботи нами було досліджено теоретичні підходи й розроблені практичні рекомендації щодо управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств.

Спираючись на розходження понять «ліквідність активів», «ліквідність балансу» і на основі виділення основних параметрів понять «ліквідність підприємства» та «платоспроможність підприємства», розмежовано їх сутнісний зміст. Це дозволило визначити, що ліквідність підприємства представляє його здатність нести відповідальність різними видами активів, окремо або в цілому, за своїми платіжними зобов'язаннями у будь-який момент часу поточного і планового періодів згідно з укладеними договорами, при цьому, вона може бути забезпечена як приростом активів, так і приростом пасивів, а платоспроможність - це здатність підприємства розраховуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями, за безпечена наявністю коштів та їх еквівалентів.

Виходячи з багатоплановості змісту, різноманітності в проявах і наслідках для підприємств явищ ліквідності та платоспроможності, розмежовано та систематизовано їх види. Параметри ліквідності згруповані за джерелами формування та за періодом оцінки. Платоспроможність підприємства класифікована залежно від характеру формування, періоду оцінки, видів платіжних коштів, платоспроможної потреби, джерел фінансування та рівня стабільності.

Аналіз фінансово-економічних показників діяльності ДП «Авіакон» дав можливість віднести підприємство до прибуткових, хоча рівень прибутковості протягом 2017-2019 рр. мав негативну тенденцію. Показнику чистого доходу від реалізації притаманна тенденція до зниження: з 737 114 тис. грн. у 2017 році до 722 043 тис. грн. у 2018 році, а вже у 2019 році до 516 907 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції теж має тенденцію до зниження: з 421 978 тис. грн. у 2017 році до 377 998 у 2018 році та до 295 047 тис. грн. у 2019 році. Схожа ситуація спостерігається з показником валового прибутку – зниження з 315 136 тис. грн. у 2017 році до 221 860 тис. грн у 2019 році. Чистий фінансовий результат (прибуток) протягом 2017-2018 рр. зменшився на 73 285 тис. грн. з 122 260 тис.

грн. у 2017 році до 48 975 тис. грн у 2018 році. У 2019 році бачимо значне скорочення показника до 27 808 тис. грн.

Без оцінювання рівня ліквідності підприємства аналіз його фінансового стану буде неповним, що не дозволить зробити обґрунтовані висновки про існуючий стан та перспективи розвитку такого суб'єкта господарювання.

Протягом досліджуваного періоду найбільшу частку займали в структурі активів повільно ліквідні активи (А4), а найменшу частку займали абсолютно ліквідні активи (А1). Якщо порівнювати склад пасивів, то значну частку займають постійні пасиви (П4), а найменшу – короткострокові пасиви (П2). Баланс ДП «Авіакон» за звітний період не є абсолютно ліквідним, бо не виконано всіх умов абсолютної ліквідності.

Коефіцієнт загальної ліквідності зростає протягом трьох років, на кінець 2018 року він становив 2,548, що на 0,232 більше за значення показника 2017 року, а на кінець 2019 року – 3,135, що на 0,587 більше за значення показника на кінець попереднього року.

Коефіцієнт поточної ліквідності у 2018 році також збільшився на 0,101 від показника на кінець 2017 року, а от на кінець 2019 року він зменшився на 0,461 від попереднього року.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності на кінець 2018 року мало значення, яке перевищує аналогічний показник кінця 2017 року на 0,125, що стосується кінця 2019 року, то він мав тенденцію до зменшення на 0,369.

Зростання коефіцієнту загальної ліквідності ДП «Авіакон» протягом 2017-2019 років свідчить про спроможність підприємства погасити свої довгострокові і поточні зобов'язання за рахунок оборотних фондів протягом року та високу ступень ліквідності підприємства.

Коефіцієнти поточної та абсолютної ліквідності має неоднозначну динаміку: в 2018 році значення показників зростає, а в 2019 році - знижується. Проте ці коефіцієнти також мають значення вище за нормативне, що на нашу думку є позитивним і свідчить про спроможність підприємства погасити значну

частину своїх поточних зобов'язань за рахунок грошових коштів негайно та високу ступень ліквідності підприємства.

Оцінка фінансового стану підприємства з урахуванням ступеня ліквідності активів ДП «Авіакон» за 2017-2018 роки свідчить, що підприємство мало нормальний тип сталості, але на кінець 2019 року показники дещо знизились, тому за цей період фінансовий стан був оцінений як передкризовий.

За результатами проведеного факторного ДП «Авіакон» у 2017-2019 рр. абсолютна ліквідність та швидка ліквідність підприємства протягом 2017-2018 років збільшувались, а вже у 2019 році ми спостерігаємо їх зниження. У першому випадку за рахунок зменшення грошових коштів, а в другому – за рахунок зниження дебіторською заборгованістю. Що стосується загальної ліквідності, то ми бачимо значне її покращення з 2,316 у 2017 році до 3,135 у 2019. У першому випадку під впливом збільшення поточних активів, а в другому – значного зменшення поточної заборгованості.

Завершальним етапом аналізу фінансового стану є проведення аналізу вірогідності банкрутства підприємства за наступними моделями визначення вірогідності банкрутства підприємства: модель Е.Альтмана, модель Спрінггейта, дискримінантна модель О.О. Терещенка, чотирьохфакторна прогнозна модель Таффлера, двофакторна модель Федотової та модель Романа Ліса.

За результатами аналізу представлених можна зробити висновок, що за аналізований період підприємство ДП «Авіакон» не має високий ризик банкрутства.

Визначено, що розробка та впровадження моделі управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є необхідним для дослідження поточного стану платоспроможності, а також для прогнозування його майбутнього рівня. Основні складовими моделі управління ліквідністю та платоспроможною підприємства є ряд показників : аналіз ліквідність балансу; аналіз загальних та часткових показників платоспроможності; прогнозування рівня платоспроможності підприємств; розроблення ґрунтовних висновків по

проведених результатах аналізу та пропозицій щодо підвищення рівня платоспроможності певного виду економічної діяльності.

Доведено, що основу управління платоспроможністю підприємства складають стратегії розвитку, оскільки саме забезпечення прибутковості операційної діяльності дозволить вчасно здійснювати розрахунки і ефективно управляти заборгованістю. Адже підприємство з наявними ліквідними активами не буде мати проблем із забезпеченням функціональних складових сукупного потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерській облік та фінансову звітність в Україні / Закон України № 365. - Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 40. - С.821-828. (49 р1.3)
2. Абрютіна М. С. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: учебно-практическое пособие / Абрютіна М. С., Грачев А. В.; [3-е изд., перераб. и доп.]. - М.: Издательство «Дело и Сервис», 2001. - 272 с. (35 р1.3)
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. / О.Я. Базилінська - Київ: ЦУЛ, 2009. - 328 с. (2 р1.1)
4. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. / Науч. ред. перевода чл.-кор. РАН И.И. Елисеева; гл. редактор серии проф. Я.В. Соколов. - Москва.: Финансы и статистика, 2003. - 624 с. (3 р1.1+ 3 р3.3)
5. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: Навч. Посіб / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. - Київ: КНЕУ, 2005. - 592 с. (5 р1.1)
6. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. В 2-х томах / Игорь Александрович Бланк. - К.: Ника-Центр, 1999. - 592 с., 512с. - (Серия «Библиотека финансового менеджера»; Вып. 1). (14 р1.3)
7. Бугай О.А. Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка / О.А. Бугай // Галицький економічний вісник. - 2011. - №3. - С. 150-155 (9 р1.2)
8. Бутинець Ф. Економічний аналіз : [навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»] /Ф. Бутинець. - Житомир : ПП «Рута», 2003. - 680 с. (10 р1.1+ 2 р.2.3)
9. Васильєва Л.С. Финансовый анализ: учебник / Л.С. Васильєва, М.В. Петровская. - Москва: КНОРУС, 2006. - 544 с. (12 р1.1)

10. Власова Н. О. Оцінка ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємств громадського харчування: монографія / Наталія Олексіївна Власова. - ХДАТОХ. - Харків, 1998. - 127 с. (74 р1.3)
11. Власова Н. О. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємств роздрібною торгівлі: монографія / Н. О. Власова, Т. С. Пічугіна, П. В. Смірнова; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків, 2010. - 222 с. (14 р1.2)
12. Галасюк В. В. Об определении понятия «платежеспособность» в контексте концепции ССЕ / В. В. Галасюк // Фондовый рынок. - 2003. - № 13. - С. 26-33. (15 р3.3)
13. Гиляровская Л. И. Анализ и оценка финансовой устойчивости коммерческого предприятия / Л. И. Гиляровская, А. А. Вехорева. -СПб.6 Питер, 2003. - 256 с. - (Серия «Бухгалтеру и аудитору»). (75 р1.3)
14. Гинзбург А. И. Прикладной экономический анализ / Анатолий Ильич Гинзбург. - СПб.: Питер, 2005 - 320 с. - (Серия «Академия финансов»). (63 р1.3)
15. Горицкая Н. Г. Новая финансовая отчетность / Надежда Григорьевна Горицкая. - К.: Техніка, 1999. - 136 с. - (Професійне видання для спеціалістів вищої кваліфікації) (Сер. «Бух. учет и фин. отчетность на основе Положений (стандар- тов) бух. учета»). (83 р1.3)
16. Гудзь О.Є. Декомпозиція управління платоспроможністю в сільськогосподарських підприємствах // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник / [за ред. І.Г. Ткачук]. - Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2016. - Вип. 8. - Т. 2. - С. 236 - 241. (18 р1.1)
17. Евстропов М. В. Прогнозирование наступления банкротства предприятий на основе бухгалтерской отчетности / М. В. Евстропов // Бухгалтерский учет. - 2008. - №3. - С. 71 -73. (82 р1.3)
18. Журавльова Ю.Ю. Сутність платоспроможності підприємства. І Ю.Ю. Журавльова // Фінанси України. - 2006. - №1. - С. 116-120. (23 р3.3)
19. Иванов В.К. Сутність платоспроможності промислового підприємства / В. К. Иванов // Вісник економічної науки України. - 2011. - №2. - С.41-44. (27 р1.1)

20. Іонін Е.Е. Розв'язання питань методологічного обґрунтування понять «платоспроможність» і «ліквідність» / Е.Е. Іонін // Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 6. - С.30-42. (28 р3.3)
21. Кизим Н. А. Оценка и прогнозирование неплатежеспособности предприятий: монография / Н. А. Кизим, И. С. Благун, Ю. С. Копчак. - Харьков. Нац. Экон. Ун-т. - Х.: ИНЖЭК, 2004. - 143 с. (76 р1.3)
22. Ковалёв В.В. Введение в финансовый менеджмент / В.В. Ковалев. - Москва: Финансы и статистика. - 2001 - 768 с. (32 р1.1-16 р1.3)
23. Ковалёв В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. - Москва.: Финансы и статистика, 2001. - 560 с. (33 р1.1 р1.3р3.3)
24. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: павч. посібник / Р.О. Костирко. - Харків.: Фактор, 2007. - 784 с. (35 р3.3)
25. Кривдюк А. В. Дослідження економічної категорії платоспроможності підприємства / А. В. Кривдюк, С. Є. Яцишина // Економічний простір: Збірник наукових праць. - № 15. - 2017. - С. 41-45 (36 р1.2)
26. Лахтіонова Л.А. Аналіз платоспроможності та ліквідності суб'єктів підприємницької діяльності: монографія / Л.А. Лахтіонова. - Київ: КНЕУ, 2010. - 657 с. (35 р1.1 +37 р1.1)
27. Лахтіонова Л.А. Уточнення поняття ліквідності суб'єкта економіки в ринкових умовах підприємницького господарювання // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. - Черкаси: ЧДТУ, 2007. - Вип. 22. - С. 114 -122. (38 р1.1)
28. Лень В. С. Звітність підприємств: підручник / В. С. Лень, В. В. Гливенко, М. П. Бочок, Л. П. Іванов. – К.: Знання-Прес, 2004. – 474 с. – (вища освіта ХХІ століття). (79 р1.3)
29. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія / Лариса Олександрівна Лігоненко. - К.: Київ.нац.торг.-екон. Ун-т, 2001. - 580. (30 р1.3)
30. Международные стандарты финансовой отчётности. - Москва: Аскри-АССА, 2004 - 572 с. (43 р1.1)

31. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства / В.О. Мец. - Київ.: Вища шк., 2003. - 278 с. (44 p1.1+ p1.2)
33. Мних Є. Економічний аналіз : [підручник] / Є. Мних. – К. : Центр навч. літератури, 2003. – 412 с. (4 p2.3)
34. Мошенський С.З. Економічний аналіз: підр. для студ. екон. спец. ВИЗ / С.З. Мошеиєць, О.В. Олійник. За ред. д.е.п., проф., и Ф.Ф.Бутинець. - 2-ге вид., вигір. і доп. - Житомир: ПП «Рута». 2018. - 704 с. (45 p1.2)
35. Надольська В. В. Фактори, що визначають платоспроможність підприємства [Електронний ресурс] / В. В. Надольська, Л. С. Пипкина // Экономические науки: финансовые отношения. - 2018. - №7. - Режим доступа: [http:// www.rusnauka.com/7_NrrSB_2018/Economics/ 3_161103.doc.htm](http://www.rusnauka.com/7_NrrSB_2018/Economics/3_161103.doc.htm). (дата звернення: 20.10.2019). (46 p1.2)
36. Носова А. Є. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства А. Є. Носова // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. - 2016. -№ 2 (62). - С. 58-64. (47 p1.2)
37. Олександренко І. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства / І. Олександренко //Актуальні проблеми економіки. Секція «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». - 2014. - № 6. - С. 419-426. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://catalog.uccu.org.ua/opacunicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:211798/Source:default>. (7 p2.3)
38. Осадча Ю. В. Аналіз рівня розвитку регіональних ринків праці / Ю.В. Осадча // Сталий розвиток економіки. - 2012. - № 1(11). - С. 142-145. (48 p1.2)
39. Офіційна фінансова звітність ДП «Авіакон»: баланс (Звіт про фінансовий стан). Форма №1 [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://www.aviakon.com/wp-content/uploads/2018/08/balance2017.pdf>. (35 p2.2)
40. Офіційний сайт Державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.aviakon.com/> (31 p2.1)

41. Офіційний сайт ДП «Авіакон». Фінансові результати [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://upsk.com.ua/main-information/finansovi-rezultati>. (36 p2.2)

42. Офіційний сайт Укроборонпром [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://ukroboronprom.com.ua/uk/pro-kontsern/profil-kontsernu>. (34 p2.1)

43. Педченко Н. С. Гармонізація управління процесом формування потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації на основі методу таксономії // Бізнес Інформ. - 2012. - №8. - С. 11-17. (49 p1.2)

44. Правдина Н.В. Управление платежеспособностью промышленного предприятия : автореф. дисс. канд. экон. наук : спец. 08.00.05 - «Экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами: промышленность)» ; 08.00.10 - «Финансы, денежное обращение и кредит» / Н.В. Правдина; Южно-Уральский гос. ун-т, Челябинск, 2017. - 25 с. (51 p1.1)

45. Пястолов С.М. Экономический анализ деятельности предприятий: учеб, пособие для вузов / С.М. Пястолов. - Москва: Академический Проект, 2002. - 572 с. (52 p1.1)

46. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Глафи- ра Викентьевна Савицкая. - [4-е изд., перераб. и доп.]. - Минск: ООО «Новое зна- ние», 1999. - 688 с. (77 p1.3)

47. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Г.В. Савицька. - 4-ге вид., випр. і доп. - Київ: Знання, 2017. - 662 с. (56 p1.1)

48. Сагитова М.М. Анализ платёжеспособное ти и пи прогнозирование размера чистой прибыли ОАО "Газпром нефтехим Салават" [Электронный ресурс] / М.М. Сагитова, А.Г. Зорина, Э.О. Иремадзе // SWorld. - Режим доступа: [http:// www.vvsworld.com.ua/index.php/ru/economy411/ business-economics-and-production-management-411/11295-411-0979](http://www.vvsworld.com.ua/index.php/ru/economy411/business-economics-and-production-management-411/11295-411-0979) (дата звернення: 20.10.2019). (57 p1.1)

49. Серединська В.М. Економічний аналіз / В.М. Серединська, О.С. Загородна, Р.В. Білоус, Р.В. Федорович. - Тернопіль: Видавництво Астон, 2007. - 416с. (58 p1.1)
50. Солодухин Д. Н. Финансовая стратегия восстановления платежеспособности предприятия / Д. Н. Солодухин // Финансы. - 2008. - № 4. С. 65-67. (64 p1.1)
51. Терен Г. М. Підходи до трактування ліквідності підприємства / Г. М. Терен // Агросвіт. - 2018. - № 23. - С. 67-71. (66 p1.2)
52. Толпежников Р. О. Міжнародні підходи до удосконалення платоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Р. О. Толпежников, Т. Г. Толпежнікова, А. Г. Третьяков // Ефективна економіка. - 2019. - № 5. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7034> (дата звернення: 19.10.2019). (68 p3.3)
53. Унковская Т. Е. Финансовое равновесие предприятия: [Монография] / Татьяна Евгеньевна Унковская. - К.: Генеза, 1997. - 328 с. (13 p.1.3)
54. Фінанси підприємства : підручник [Текст] / [Поддєрьогін А. М., Білик М.Д., Буряк Л. Д. та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – Восьме вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2013. – 519с. (4 с 330 p2.3)
55. Харченко О. Вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на рівень платоспроможності підприємств машинобудування / О.Харченко // Агросвіт. - 2015. - № 8. - С. 81 -84 (72 p1.2)
56. Харченко О.С. Передумови забезпечення платоспроможності підприємств в системі їх фінансової безпеки/ І.М. Крейдич, О.С. Наконечна, О.С. Харченко // Інвестиції: практика та досвід. - №8. - 2015. - С. 95-101. (73 p1.2)
57. Хелферт Э. Техника финансового анализа: путь к созданию стоимости бизнеса / Э. Хелферт; [пер. с англ. В. Дмитриева, Т. Карасевич, Е. Петрова]. - [10-е изд.]. - СПб.: ПИТЕР, 2003. - 640 с. - (Серия «Академия финансов»). (78 p1.3)
58. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. Підручник. [Текст]. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 566 с. (10 p2.3)

59. Чуев И.Н. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: учебник для вузов / И.Н. Чуев, Л.Н. Чуева. - Москва: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2006. - 368 с. (77 p1.1)
60. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа / А. Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин. Москва: Инфра-М, 2018. 208 с. (79 p1.1)
61. Экономика предприятия: учебник для вузов / под ред. Ф. К. Беа, Э. Дихтла, М. Швайтцера; [пер. с нем.; научная ред. Перевода А. П. Павлова, К. Рихтера, В. А. Антонова]. - М.: ИНФРА - М, 1999. - XVI, 928 с. – (Университетский учебник). (19 p1.3)
62. Alpha C. Chiang. Fundamental methods of mathematical economics /Alpha C. Chiang. - McGraw-Hill, New York, 1990. - 303 p. (84 p1.3)
63. Berman K. Financial Intelligence: A Manager's Guide to Knowing What the Numbers Really Mean. / K. Berman, J. Knight, J. Case. - Cambridge: Harvard Business Review Press. - 2006. - 288 p. (81 p3.3)
64. Depallens G., Jobard J. P. Gestion financiere de Γ enterprise / G. Depallens, J. P. Jobard. - P.: Sirey 9 edition, 1986. - P. 85. (82 p1.1)
65. Hicks J. Economic Perspectives. Further Essays on Money and Growth / J. Hicks. - Oxford, 1981. - 166 p. (85 p1.3)

ДОДАТКИ

Додаток А

Групування активів підприємства за рівнем їх ліквідності, а пасивів за терміновістю погашення

Активи		Пасиви	
Рівень ліквідності	Елементи активів	Терміновість погашення	Елементи пасивів
1	2	3	4
1. Абсолютно ліквідні активи. Вони знаходяться у формі готових засобів платежу	Грошові засоби національній та іноземній валюті	1. Найбільш термінові зобов'язання	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги
2. Високоліквідні активи. Вони швидко (як правило, протягом 1 місяця) можуть бути конвертованими у грошову форму без відчутних втрат своєї поточної вартості	Поточні фінансові інвестиції, короткострокова дебіторська заборгованість		
3. Средньоліквідні активи. Вони можуть бути конвертованими у грошову форму без відчутних втрат своєї поточної вартості в строк від 1 до 6 місяців	Усі форми дебіторської заборгованості, окрім короткострокової і безнадійної (резерв сумнівних боргів). Сюди можна віднести векселі, що отримані, запаси готової продукції і товарів, які користуються попитом покупців	2. Короткострокові пасиви	Короткострокові кредити банку, поточні зобов'язання за розрахунками, інші поточні зобов'язання

1	2	3	4
4. Слабко ліквідні оборотні активи, які можуть бути конвертованими грошову форму без втрат своєї поточної вартості протягом значного періоду часу (від 6 місяців до 1 року)	Виробничі запаси, незавершене виробництво, інші оборотні активи, включаючи запаси готової продукції і товарів, які користуються зниженим попитом покупців	3. Середньострокові пасиви	Забезпечення майбутніх витрат і платежів (розділ 2 пасиву), доходи майбутніх періодів (розділ 5 пасиву), в частині сум, що заплановані до виплати протягом 12 місяців, починаючи з дати складання балансу, або протягом одного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців
5. Слабко ліквідні необоротні активи, які можуть бути конвертованими грошову форму без втрат своєї поточної вартості протягом значного періоду часу (більш 1 року)	Нематеріальні активи, незавершене будівництво, основні засоби, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи	Довгострокові пасиви Постійні пасиви	Ця група представлена довгостроковими зобов'язаннями підприємства, що відбиті у третьому розділі пасиву балансу, а також статтями 2 і 5 розділів пасиву, не віднесеними до попередньої групи
6. Неліквідні активи. До цієї групи входять активи, які самостійно не можуть бути реалізованими. Вони можуть бути проданими лише у складі цілісного майнового комплексу	Безнадійна дебіторська заборгованість, витрати майбутніх періодів, деякі нематеріальних активів		Ці засоби представлені у 1 розділі пасиву балансу

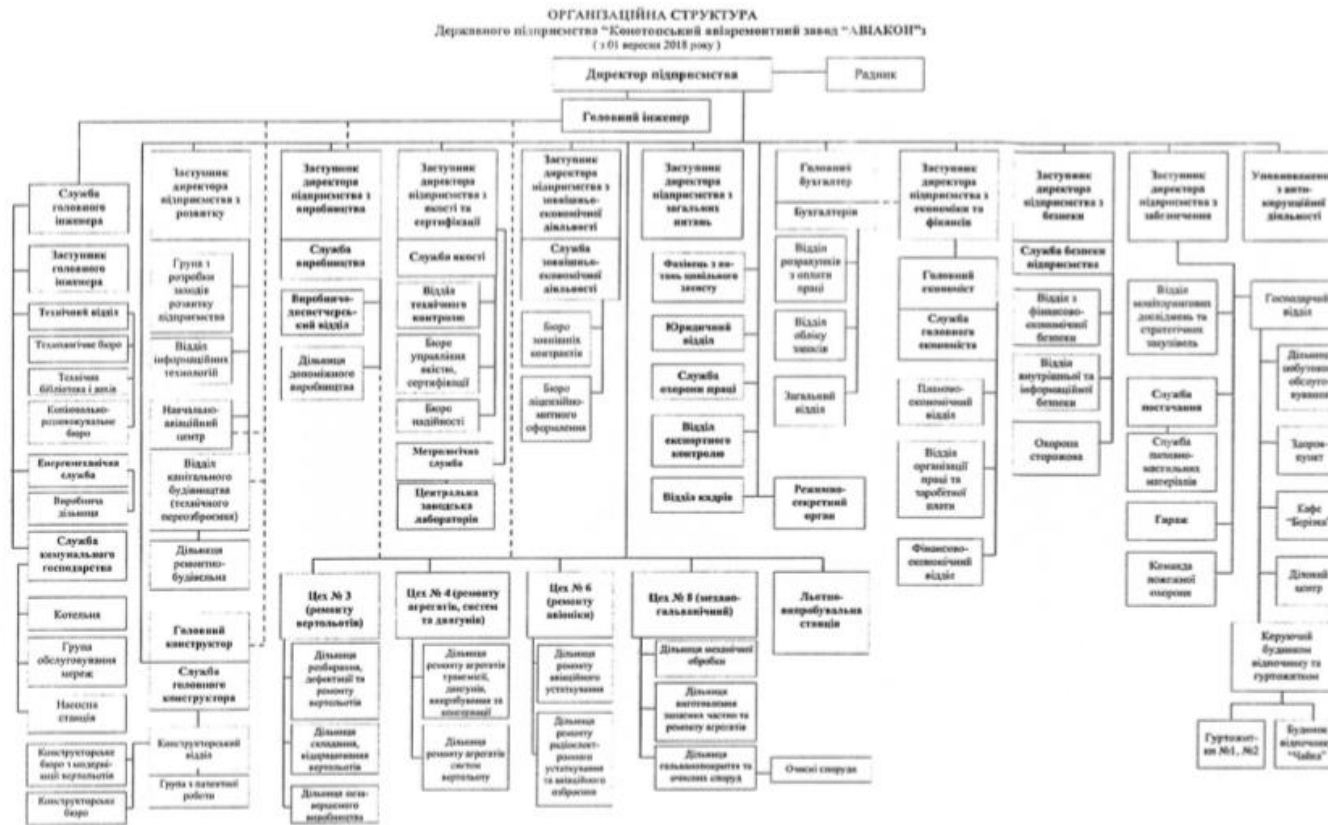

Рис. Б.1. Організаційна структура ДП «Авіакон»

Додаток В

Додаток 1

до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство Державне підприємство "Конотопський авіаремонтний завод "АВІАКОН" Дата (рік, місяць, число) _____
 Територія СУМСЬКА за СДРГОУ _____
 Організаційно-правова форма господарювання Державне підприємство за КОАТУУ _____
 Вид економічної діяльності Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього за КВЕД _____
устаткування
 Середня кількість працівників 978
 Адреса, телефон вул. Рябошапка, буд. 25, м. КОНОТОП, СУМСЬКА обл., 41600 _____
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками) _____
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку _____
 за міжнародними стандартами фінансової звітності _____

КОДИ		
2019	01	01
12602750		
5910400000		
140		
30.30		

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма №1 Код за ДКУД | 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	50 822	54 416
первісна вартість	1001	52 793	57 198
накопичена амортизація	1002	1 971	2 782
Незавершені капітальні інвестиції	1005	21 355	22 846
Основні засоби	1010	58 964	71 084
первісна вартість	1011	173 318	197 007
знос	1012	114 354	125 923
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	21	21
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	15 755	13 362
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	146 917	161 729
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	297 098	291 943
Виробничі запаси	1101	193 870	218 253
Незавершене виробництво	1102	83 088	68 153
Готова продукція	1103	19 902	5 227
Товари	1104	238	310
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	117 305	100 180
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	45 966	61 527
з бюджетом	1135	46 197	11 899
у тому числі з податку на прибуток	1136	11 180	7 251
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	29 468	13 084
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	153 182	165 563
Готівка	1166	29	13
Рахунки в банках	1167	153 153	165 550
Витрати майбутніх періодів	1170	378	283
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах не зароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	19 473	30 736
Усього за розділом II	1195	709 067	675 215
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	855 984	836 944

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал			
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1400	18 525	18 525
Капітал у дооцінках	1401	-	-
Додатковий капітал	1405	5 802	6 042
Емісійний дохід	1410	371 138	383 297
Накопичені курсові різниці	1411	-	-
Резервний капітал	1412	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1415	9 262	9 262
Неоплачений капітал	1420	119 884	139 331
Вилучений капітал	1425	(-)	(-)
Інші резерви	1430	(-)	(-)
Усього за розділом I	1435	-	-
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання			
Пенсійні зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1505	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1510	-	-
Довгострокові забезпечення	1515	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1520	8 100	2 979
Цільове фінансування	1521	-	-
Благодійна допомога	1525	17 131	12 462
Страхові резерви	1526	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	25 231	15 441
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:	1605	-	-
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1610	-	-
розрахунками з бюджетом	1615	24 815	17 811
у тому числі з податку на прибуток	1620	10 015	5 569
розрахунками зі страхування	1621	-	-
розрахунками з оплати праці	1625	763	1 779
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1630	3 799	4 367
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1635	149 802	80 823
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1645	-	-
Поточні забезпечення	1650	-	-
Доходи майбутніх періодів	1660	89 119	94 759
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1665	25 213	31 076
Інші поточні зобов'язання	1670	-	-
Усього за розділом III	1690	2 616	28 862
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	306 142	265 046
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	855 984	836 944

Керівник

Марченко Ігор Олегович

Головний бухгалтер

Порохня Наталія Михайлівна

1. Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство Державне підприємство "Конотопський авіаремонтний завод "АВІАКОН" (найменування)
 Дата (рік, місяць, число) 2019 01 01 за СДРПОУ

КОДИ		
2019	01	01
12602750		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за Рік 2018 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	722 043	737 114
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(377 998)	(421 978)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	344 045	315 136
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	84 921	48 408
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2122	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2123	3 204	916
Адміністративні витрати	2130	(54 203)	(40 181)
Витрати на збут	2150	(140 724)	(60 588)
Інші операційні витрати	2180	(154 900)	(99 484)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2182	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції			
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	79 139	163 291
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 053	4 077
Інші доходи	2240	394	176
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(20 094)	(29 531)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	60 492	138 013
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	(11 517)	(15 753)
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	48 975	122 260
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	48 975	122 260

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	254 128	275 664
Витрати на оплату праці	2505	181 830	143 598
Відрахування на соціальні заходи	2510	42 015	33 602
Амортизація	2515	12 323	10 529
Інші операційні витрати	2520	207 791	104 132
Разом	2550	698 087	567 525

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

/ Керівник

Марченко Ігор Олегович

Головний бухгалтер

Порохня Наталія Михайлівна

Додаток Г

Додаток І до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку І "Зелений планки до фінансової звітності"

Підприємство	Державне підприємство "Коніотопський авіапроективальний завод "АВІАКОН"	Дата (рік, місяць, день)	КОДІ
Територія	СУМСЬКА	за ЄДИНИЦЮ	5910400000
Організаційно-правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОДІЮ	140
Вид економічної діяльності	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування за КВЕД		30.30

Середня кількість працівників ¹ 980
 Адреса, телефон вул. Рибшанка, буд. 25, м. КОНОТОП, СУМСЬКА обл., 41600 32199
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Зайту про фінансові результати (Зайту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31 грудня 2019 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	75 003	80 250
первісна вартість	1001	76 083	83 087
накопичена амортизація	1002	1 080	2 847
Незавершені капітальні інвестиції	1005	22 268	24 308
Основні засоби	1010	249 638	223 227
первісна вартість	1011	281 244	288 283
знос	1012	31 606	65 056
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	346 909	327 585
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	279 057	409 297
Виробничі запаси	1101	213 205	259 618
Незавершене виробництво	1102	63 043	132 790
Готова продукція	1103	2 501	16 599
Товари	1104	308	290
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	72 296	59 002
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	18 261	12 649
з бюджетом	1135	20 420	13 875
у тому числі з податку на прибуток	1136	15 651	5 974
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	13 084	6 697
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	165 563	48 732
Готівка	1166	13	20
Рахунки в банках	1167	165 550	48 712
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестрахованих у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	20 838	46 248
Усього за розділом II	1195	589 519	596 500
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	936 428	924 085

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	18 525	18 525
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	3 008	1 911
Додатковий капітал	1410	400 752	414 229
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	9 262	9 262
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	264 623	254 376
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	696 170	698 303
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	16 415	4 723
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	8 734	11 416
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	20 762	19 373
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв належних витрат	1533	-	-
резерв незароблених премій	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Призовий фонд	1545	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	45 911	35 512
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	17 781	18 282
розрахунками з бюджетом	1620	5 405	4 286
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	1 779	2 068
розрахунками з оплати праці	1630	4 367	5 237
Поточна кредиторська зобов'язаність за одержаними авансами	1635	70 110	34 104
Поточна кредиторська зобов'язаність за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за внутрішніми розрахунками	1645	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	33 050	34 885
Доходи майбутніх періодів	1665	31 939	34 498
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	29 916	56 910
Усього за розділом III	1695	194 347	190 270
IV. Зобов'язання, пов'язані з оборотними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700	-	-	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду			
1800	-	-	
Баланс	1900	936 428	924 085

Керівник:

Головний бухгалтер

ЕП Марченко
Ігор Олегович
ЕП Порохня
Наталія
Михайлівна

Марченко Ігор Олегович

Порохня Наталія Михайлівна

Цей документ є інформаційним, його вартість не визначається. Для отримання офіційного тексту документу, який має юридичну силу, зверніться до офіційного сайту Держреєстру України.

Підприємство	Державне підприємство "Конотонський авіаремонтний завод "АВІАКОН"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2020	01	01
			12602750		
			ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО		
(підприємство)					
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)					
за			Рік 2019		
р.					
			Форма N2 Код за ДКУД 1801003		

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	516 907	722 044
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(295 047)	(390 533)
Чисті повеселі збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	221 860	331 511
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	110 340	84 468
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вилучених від оподаткування</i>	2123	4 082	3 204
Адміністративні витрати	2130	(73 614)	(58 515)
Витрати на збут	2150	(67 379)	(140 218)
Інші операційні витрати	2180	(143 257)	(170 547)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	47 950	46 699
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 537	1 053
Інші доходи	2240	572	395
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної діяльності</i>			
Фінансові витрати	2250	(434)	(811)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(18 581)	(20 169)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	31 044	27 167
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(3 236)	(12 650)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	27 808	14 517
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

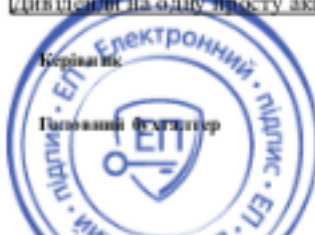
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(2 981)	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(2 981)	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(2 981)	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	24 827	14 517

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	194 502	212 357
Витрати на оплату праці	2505	205 107	162 564
Відрахування на соціальні заходи	2510	48 379	29 865
Амортизація	2515	36 407	24 296
Інші операційні витрати	2520	178 102	347 173
Разом	2550	662 497	776 255

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Повноважений функціонер

ЕП Марченко
Ігор Олегович
ЕП Порохня
Наталія
Михайлівна

Марченко Ігор Олегович

Порохня Наталія Михайлівна